

Bohemia

2017. ÁPRILIS–2018. MÁRCIUS
98 CZK • 3 EUR • 980 HUF

„ÉVKÖNYV”
„ROČENKA”

XXV. ÉVF. 1–4. SZÁM
www.bohemiabk.hu

Bohemia. Egy ország neve, Csehországé. És egy társaságé, a cseh kultúra magyarországi barátainak egyesületéé. Baráti körünk 1993 nyarán alakult. Célunk, hogy – miként a kolíni híd az Elbán vagy az Erzsébet híd a Dunán – összekössünk két partot, s hogy a magunk szerény eszközeivel átjárhatóvá tegyük a távolságot két nép, két kultúra, Prága és Budapest között. Ha csatlakozni kívánsz hozzánk, minden szerdán délután örömmel várunk törzshelyünkön, a Bem sörözőben (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Bohemia. To je jméno jedné země, Čech. A také jméno jedné společnosti spolku maďarských přátel české kultury. Náš přátelský kruh vznikl v létě 1993. Naším cílem je spojit dva břehy, tak jako dva břehy spojují mosty: mosteček u Kolína nad Labem nebo Alžbetin most nad Dunajem. Svými skromnými prostředky bychom chtěli zkrátit vzdálenost mezi dvěma národy, dvěma kulturami, mezi Prahou a Budapeští. Jestliže se chcete k nám připojit, s radostí Vás uvítáme každou středu odpoledne na našem stálém místě v Bemově pivnici (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Cseh kisváros:
Kyjov

Berkes Tamás:
Hamisítás
vagy misztifikáció?

Hrabal-galaxis
Nymburkban

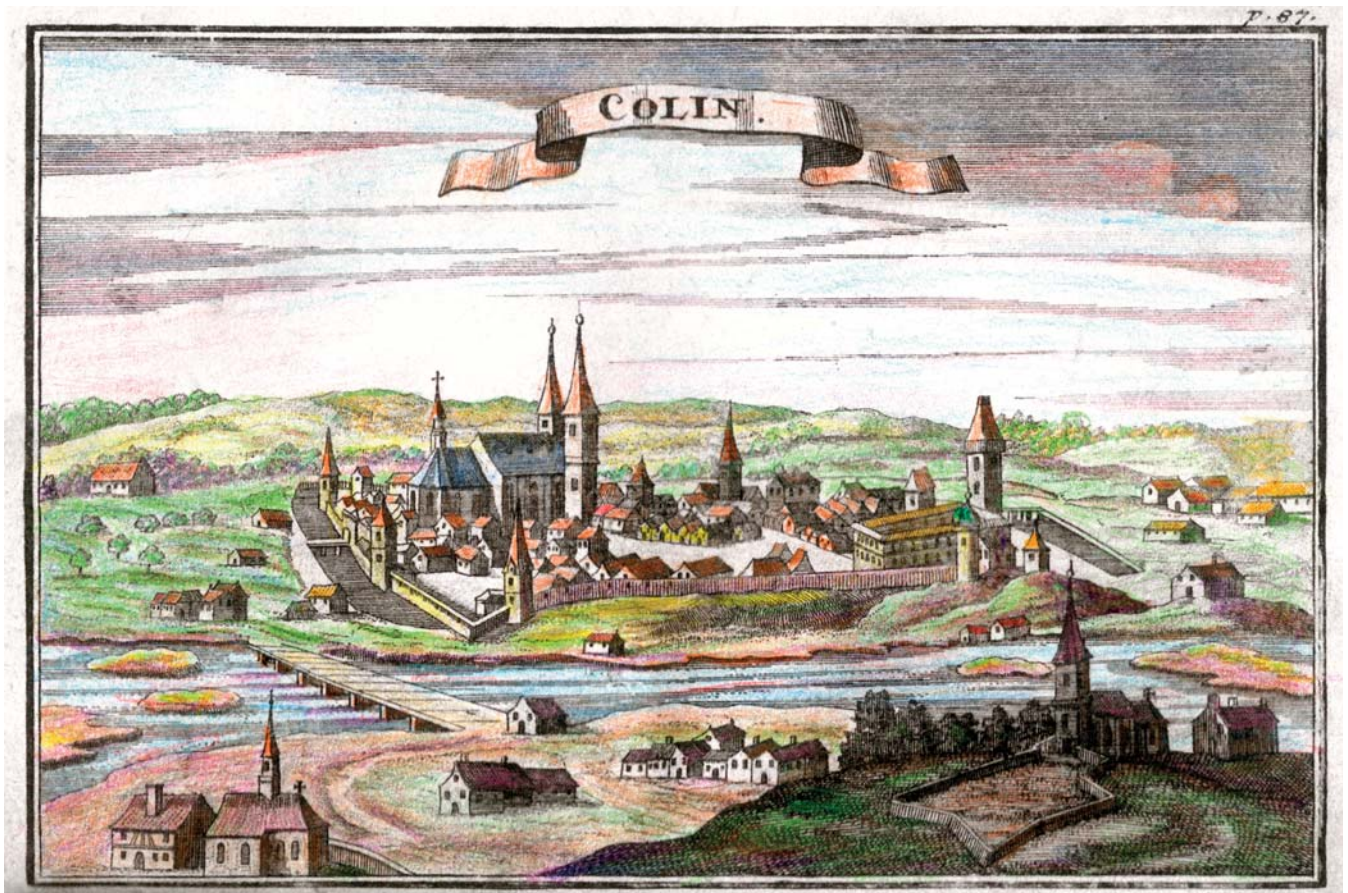
In memoriam:
Zuzana Ružicková
Olbram Zoubek

Svankodók 2017-ben:
Gyulai Líviusz
Zachár Ottó

MELLÉKLETEK:

Cseh Múzeum

Jára Cimrman,
a cseh fenomén

Tiszai Nagy Menyhért képeiből

Prágai Magyar Intézet Pincegalériája, 2017. október 6–november 10.

*A kiscigéresi pincék,
olaj, farost, 1977*

*Önarckép,
olaj, vászon, 1982*

*Anyja fiával,
olaj, farost, 1980*

*Pipacsok,
olaj, akril, farost, 2000*

Božena Němcová-emlékszikla avatása

11. old.

Tiszai Nagy Menyhért képeiből	2
Közérdekű címek, telefonszámok	4
Bohemia tagtoborzó	5
Impresszum	5
Tagnévsor 2017	6
Köszönetnyilvánítás	6
Egyesületi hírek 2017–2018 (Molnár Éva)	8
Božena Němcová új emlékhelyének felavatása (Molnár Éva, fotó: Zachár Ottó)	11
Bohemia körút: Itália – oda meg vissza (Szathmári Ágnes, fotó: Tahin Gyula)	12
Hírek Csehországból 2017 (Molnár Éva)	14
Andrej Babiš életrajza	22
Sport hírek Csehországból 2017 (Molnár Éva)	23
Hírünk a világban	25
Cseh kisváros: Kyjov (Zachár Ottó)	26
Cseh történelmi és kulturális évfordulók 2018-ban (G. Kovács László)	28
A Budapesti Cseh Centrum 2017–2018. évi programjaiból	32
Bohemia Akadémia: Hamisítás vagy misztifikáció? Dvůr Králové-i és Zelená Hora-i kéziratok (Berkes Tamás)	36
A Hrabal-galaxis Nymburkban (Polgár László)	40
A prágai Magyar Intézet 2017/2018. évi programjaiból	42
In memoriam: Zuzana Růžičková (Dobozy Borbála)	44
In memoriam: Olbram Zoubek (Zachár Ottó)	46
8vankodóink 2018-ban: Zachár Ottó	47
8vankodóink 2018-ban: Gyulai Líviusz (Orosz István)	48
Dobruškai nyelvtanfolyam (Terpó Veronika)	50
Receptek	51
Barátainkról, barátainktól...	52
Lőrincz Zsuzsa kiállításához (Szabó Lilla)	53
A szerkesztőség postaládájából	56
Tiszai Nagy Menyhért és képei	58

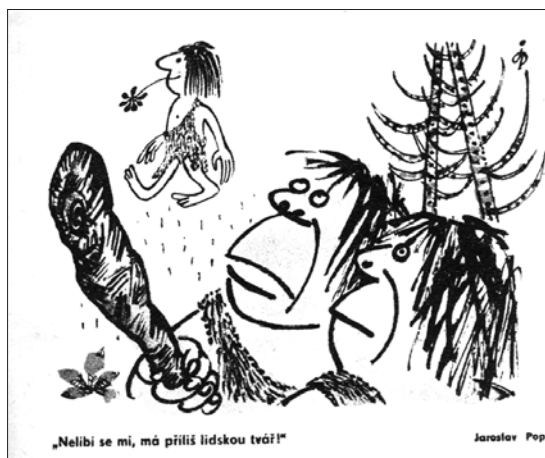
MELLÉKLETEK:

Cseh múzeum – Kyjovi veduta (Zachár Ottó)	
Jára Cimrman (Svěrák–Smoljak, Oleg Fedoszov, ford. Heé Veronika)	

Menyhért Tiszai Nagy – obrazy	2
Důležité adresy, telefonní čísla	4
Jak vstoupit do Bohemie	5
Impressum	5
Seznam členů Bohemie v r. 2017	6
Poděkování	7
Z programů spolku Bohemia v r. 2017–2018 (Eva Molnárová)	8
Odhalení nového památníku na počest B. Němcové (Eva Molnárová, foto: Ottó Zachár)	11
Okružní cesta po Itálii – tam a zpátky (Ágnes Szathmári, fotó: Gyula Tahin)	12
Zprávy z Čech v r. 2017 (Eva Molnárová)	14
Životopis Andreje Babiše	22
Sportovní zprávy z Čech (Eva Molnárová)	23
Naše pověst ve světě	25
České městečko: Kyjov (Ottó Zachár)	26
Česká historická a kulturní výročí do r. 2018 (László G. Kovács)	28
Z programů Českého centra v Budapešti v r. 2017–2018	32
Akademie Bohemia: Padělání nebo mistifikace? Královodvorské a Zelenohorské rukopisy (Tamás Berkes)	36
Hrabalova galaxie v Nymburku (László Polgár)	40
Z programů Madarského institutu v Praze v r. 2017/2018	42
In memoriam: Zuzana Růžičková (Borbála Dobozy)	44
In memoriam: Olbram Zoubek (Ottó Zachár)	46
Osmdesátina v r. 2018: Ottó Zachár	47
Osmdesátina v r. 2018: Líviusz Gyulai (István Orosz)	48
Český kurz v Dobrušce (Veronika Terpó)	50
Recepty	51
O našich přátelích ve světě...	52
K výstavě Zuzany Lőrinczové (Lilla Szabó)	53
Z poštovní schránky redakce	56
Menyhért Tiszai Nagy a jeho obrazy	58

PŘÍLOHY:

České muzeum: Nejstarší vyobrazení Kyjova (Ottó Zachár)	
Jára Cimrman (Svěrák–Smoljak, Oleg Fedoszov, překl. Veronika Heé)	

1968-as karikatúra

str. 29.

Közérdekű címek, telefonszámok

A CSEH KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: dr. Boros Miklós
(2017. augusztustól)
Pod hradbami 17, 160 00 Praha 6
tel.: +420-233-324-454
fax: +420-233-322-104
e-mail: prague@mfa.gov.hu
www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/
CZ/HU

Prágai Magyar Intézet
igazgató: Kelemen Gertrúd
Rytířská 25-27, 110 00 Praha 1
tel.: +420-224-222-424
fax: +420-224-213-746
e-mail: info@hunginst.cz
www.hunginst.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SZERVEZETEK

Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ)

Svaz Maďarů žijících v českých
zemích
elnök: Rákóczi Anna
alelnök: Szaló Béla
szervezőtitkár: Tarics Adrienn
(2018. jan. 1-től)
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: csmmsz@volny.cz
www.csmmsz.org

CSMMSZ

Prágai Alapszervezete
elnök: Szaló Béla
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-603-820-963
e-mail: belasalo@gmail.com

CSMMSZ

Brünni Alapszervezete
elnök: Fazekas Mónika
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-742-931
e-mail: Monika.Fazekas@aquapro-
con.cz
www.mkic.cz

Magyar Kulturális és Információs Centrum, Brno

Nyitva: hétfő 16–18 h,
szerda 15–17 h
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@mkic.cz
www.mkic.cz

CSMMSZ

Karlovy Vary-i Alapszervezete
elnök: Majová Barbora
Konečná 13, 360 05 Karlovy Vary
tel.: +420-721-938-161
e-mail: majovabarbora@gmail.com

CSMMSZ

Lovosicei Alapszervezete
elnök: Pospíšilová Iveta
Školní 6, 410 02 Lovosice
tel.: +420-773-291-149
e-mail:
lovosiceimagyarok@seznam.cz

CSMMSZ

Ostravai Alapszervezete
elnök: Rákóczi Anna
ul. 28. října 15,
702 00 Moravská Ostrava
tel.: +420-602-872-345
e-mail:
csmmsz.ostrava@gmail.com;
annarakoczi1@gmail.com
www.madari-ostrava.cz

CSMMSZ

Pizeni Alapszervezete
elnök: Krivánek László
K Doubravě 7, 331 51 Kaznějov
tel.: +420-777-724-806
e-mail: ekokonsult@seznam.cz

CSMMSZ

Teplicei Alapszervezete
elnök: Vovesná Marie
Bohosudovská 1606/18,
415 02 Teplice
tel.: +420-602-885-802
e-mail: tep.magyar@seznam.cz;
m.vovesna@seznam.cz

Rákóczi Alapítvány – A Csehországi Magyarok Kultúrájának és Művelődésének Fejlesztéséért

K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: csmmsz@volny.cz
www.csmmsz.org

Közép-európai Stúdiók Tanszéke – Károly Egyetem Katedra středoevropských studií – FF UK

Celetná 20, 116 36 Praha 1
tel.: +420-224-491-410
e-mail: madarstina-l@ff.cuni.cz
http://kses.ff.cuni.cz

Ady Endre Diákkör (AED) – Prága

e-mail: elnok@aed.cz;
taridavi@gmail.com
www.aed.cz

Kazinczy Ferenc Diákklub (KAFEDIK) – Brno

Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-774-262-587
e-mail: kafedik@gmail.com
www.kafedik.net

Görgy Artúr Társaság – Prága
elnök: Palágyi István György
Řež 45, 250 68 Řež
tel.: +420-775-193-912
e-mail: istvan.palagyii@email.cz

Csehországi Magyar Orvosi és Természettudományi Társaság (CSMOTT)

elnök: Doc. MUDr. Paluch Zoltán
Na Kolejním Statku 373/5,
140 00 Praha 4 – Michle
tel.: +420-608-479-009
e-mail: csmott@seznam.cz;
paluch.z@seznam.cz

Prágai Magyar Katolikus Plébánia

plébános: Balga Zoltán
Jindřiřská 30, 110 00 Praha 1
tel.: +420 734 688 656
e-mail: info@katolikus.cz
http://www.katolikus.cz/

Prágai Magyar Református Missziói Gyülekezet

lelkész: Éles György
Klimentská ul. 18, 110 00 Praha 1
3. em. gyülekezeti terem
e-mail: info@reformata.cz
www.reformata.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SAJTÓ, RÁDIÓ

Prágai Tükör

főszerkesztő: Kokes János
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
e-mail: KokesJanos@seznam.cz;
csmmsz@volny.cz
www.csmmsz.org

Brünni Magyar Futár Brněnský maďarský kurýř (kiadja a CSMMSZ Brünni Alapszervezete)

Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-471-167
e-mail: info@mkic.cz
www.mkic.cz

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Pető Tibor
(2017. júliustól)
Nad Lomom 28, 811 02 Bratislava
tel.: +421-259-205-200
fax: +421-254-435-484
e-mail: mission.pzs@mfa.gov.hu
http://www.mfa.gov.hu/kulkepvise-
let/SK/HU

Pozsonyi Magyar Intézet

igazgató: Dr. Molnár Imre
Palisády 54, 811 06 Bratislava
tel.: +421-252 442 961
fax: +421-252 442 960
e-mail: bratislava@hunginst.sk
www.pozsony.balassintezet.hu/

Český spolek v Košicích (Kassai Cseh Egyesület)

elnök: Dagmar Takácsová
Stříbrný vítr – časopis
Hlavná 70, 040 01 Košice
tel/fax: +421-556-255-217
e-mail: csvk@mail.t-com.sk
www.cske.sk

MAGYARORSZÁGON

Cseh Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Juraj Chmiel
1064 Budapest, Rózsa u. 61.
tel.: +36-1-462-5011
fax: +36-1-351-9189
e-mail: budapest@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/budapest

Cseh Centrum

igazgató: Lucie Orbók
1063 Budapest, Szegfü u. 4.
tel.: +36-1-462-5066
fax: +36-1-351-9188
e-mail: ccbudapest@czech.cz
http://budapest.czechcentres.cz

Szlovák Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Rastislav Káčer
1143 Budapest, Stefánia út 22-24.
tel.: +36-1-460-9010
fax: +36-1-460-9020
e-mail: emb.budapest@mzv.sk

Szlovák Intézet

igazgató: Sipos Ildikó
(2017 nyarától)
1088 Budapest, Rákóczi út 15.
tel.: +36-1-327-4000
fax: +36-1-337-4008
e-mail: si.budapest@mzv.sk
www.mzv.sk/sibudapest

Prágai Sörlovagrend Kulturális Egyesület

alapító: Kocsis Péter
Český Krumlov, Nové domovy
335/1
tel.: +36-20-286-2848
+420-728-571-792
e-mail: ezaz@volny.cz
www.krumlove.hu

Hirdetési tarifáink:

1/1 oldal 40.000 Ft + ÁFA
1/2 oldal 25.000 Ft + ÁFA
1/4 oldal 20.000 Ft + ÁFA
1/8 oldal 15.000 Ft + ÁFA

A borítókön elhelyezett hirdetéseknel
+ 25 % felárat számítunk fel.

MOTTÓ:

„...s léte értelmét sem abban látja, hogy egyiküket a másik ellen segítse, hanem hogy a kető közt állva, tévhiteltől szabadultán, nagyon szerény erővel és eredménnyel egyengesse a rokon szellemek esedékes találkozását s a ma is – annyi baj, gyűlölet és félreértés után – egymás felé tapogató nyúló kezek összefonását...”
Dobossy László

BOHEMIA BARÁTI KÖR

A cseh kultúra magyarországi barátainak egyesülete

www.bohemiabk.hu

e-mail: bbkgremium@googlegroups.com

Törzshely és székhely:

Bem Söröző, H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.
tel.: +36-1-212-5738

Egyesületi órák minden szerdán:

18 és 21 óra között a Bem Sörözőben

Postacím:

Bohemia Baráti Kör (Bem Söröző)
H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.

Elnökség (2016. márciustól):

Szabó Gábor (elnök)
H-2094 Nagykovácsi, Tinódi u. 8/a
tel.: +36-26-389-283, mobil: +36-30-930-3457
e-mail: szabo.gabor50@t-online.hu

Goldmann Ilona
H-1096 Budapest, Haller u. 68. IX/87.
tel.: +36-1-215-9413 (o.), mobil: +36-20-363-9702
e-mail: ilonagoldmann@yahoo.com

Jónás Gábor (könyvelés)
tel.: +36-1-379-1849 (o.)

Mudrák Gabriella
H-1201 Budapest, Berkenye stny. 5. VII/47.
mobil: +36-30-70-224-7465
e-mail: mudrakgabi@gmail.com

Polgár László
H-1203 Budapest, Bíró Mihály u. 20.
tel./fax: +36-1-505-9824 (mh.), mobil: +36-70-610-9797
e-mail: polgarlaszlo@digikabel.hu

Szalai Erzsébet
H-1084 Budapest, Jázmin u. 16/B I/21.
tel.: +36-1-218-1250, mobil: +36-20-965-0161
e-mail: szalaizsoka@freemail.hu

Vetula Eszter
H-1051 Budapest, Október 6. u. 16-18.
tel.: +36-1-269-3072, mobil: +36-20-598-4852
e-mail: vetulae@gmail.com

Felügyelő Bizottság

Zachár Ottó (elnök)
H-1144 Budapest, Csertő u. 18. III/78.
tel./fax: +36-1-364-8070 (o.), mobil: +36-30-445-3169
e-mail: zachar.otto@chello.hu

Molnár Éva
H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
tel.: +36-1-334-3360 (o.), mobil: +36-30-627-5409
e-mail: molnarova111@gmail.com

Molnár Klára
H-1118 Budapest, Csikihegyek u. 20. IX/33.
mobil: +36-30-443-8141
e-mail: fruzsi.clara@gmail.com

Bohemia

PŘÁTELSKÝ KRUH   BARÁTI KÖR

tagtoborzó

– miért jó, ha belépsz a Bohemia Körbe? –

1. INGYEN JUTHATSZ ÚJSÁGUNK REMEK SZÁMAIHOZ.
2. ELJÖHETSZ VELÜNK CSEHORSZÁGBA KIRÁNDULNI ÉS VÍZITÚRÁZNI.
3. SZERDÁNKÉNT KELLEMES TÁRSASÁGBAN, VELÜNK SÖRÖZHETSZ.

Tagdíjunk 2018-ban is 3000 Ft,
diákoknak és nyugdíjasoknak 2000 Ft.

Csekkszámunk száma:

K&H BANK 10400205–02001478–00000000

1067 Budapest, Teréz körút 1.

Adószámunk: 18049866-1-41

Ízelítő 2018. évi programjainkból:

- KÖZGYŰLÉS ✓
- TAVASZI KIRÁNDULÁS ÉSZAK-CSEHORSZÁGBA
- A BOHEMIA BARÁTI KÖR 25. SZÜLINAPJA
- TÚRANYARALÁS AZ ORLICEI HEGYEKBE
- VÍZITÚRA AZ OTAVÁN
- STRAKONICEI DUDÁSFESZTIVÁL
- BALKÁNI KÖRÚT
- CSEH KARÁCSONY

Bohemia

Časopis pro přátele české kultury v Maďarsku
Vychází s využitím dotace Ministerstva zahraničních věcí
České republiky

Vydává: Přátelský kruh Bohemia

Odpovědný vydavatel: Ottó Zachár, Gábor Szabó

Redaktoři: Eva Molnárová, László Polgár

Redakční kolegové : László G. Kovács (Budapešť),
Klára Molnár (Budapešť)

Redakce: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Příprava pro tisk: Ágnes Veres a István Faragó
ISSN 1219-0500

Vytištěno v tiskárně Elektroproduct s. r. o., Budaörs

Na obálce: Kolín (mědirytina, na začátku XVIII. st.)

Bohemia

Folyóirat a cseh kultúra barátainak

Megjelenik a Cseh Köztársaság
Külgügyminisztériumának támogatásával

Kiadja: a Bohemia Baráti Kör

Felelős kiadó: Zachár Ottó, Szabó Gábor

Szerkesztők: Molnár Éva, Polgár László

Munkatársak: G. Kovács László (Budapest),
Molnár Klára (Budapest)

Szerkesztőség: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Tördelés és nyomdai előkészítés: Veres Ágnes és Faragó István
ISSN 1219-0500

Nyomda: Elektroproduct Kft., Budaörs

A borítón: Kolín (rézmetszet, XVIII. század eleje)

Tagnévsor 2017

Antal Ildikó Márta
Aranyosmaróthy Vilmos
Aranyosné Tar Júlia
Arday Lajos, Dr.
Ari Ilona
B. Horváth Géza
Bakos Edit
Bakos István I.
Bakos István II.
Bakos Katalin
Balogh Krisztina
Bartus Miklósné
Basics Erzsébet
Békés Ernő
Bencés Emese
Berta Gyula
Bite Mária, Dr.
Blaskó Gabriella
Bobis, Bela
Bobis, Elisabeth
Bodnár Géza
Bolevác Csaba
Bordás Anna
Botka Zoltánné
Czeizler Zsuzsa
Czifra Józsefné
Csárdi László
Cserepes Iván
Csikós Tünde
Csíkszenthy Júlia
Csoma Zsigmond
Csoma Zsigmondné
Csomós Balázs
Csóri Erzsébet
Csöngé Ferenc
Csöngéné Fazekas Mária
Csörgő Lajosné
Deák Gábor
Dérer Cecília, Dr.
Diószegi Olga
Divéky Erika, Dr.
Divéky Györgyi
Divéky Katharina
Divéky Maximilián
Divéky Menyhértné
Divéky Müller Stefan
Dobi Miklós
Dobi Miklósné
Dobozy Borbála
Doroszlainé Józsa Renáta
Ercsényi Sándorné
Érdi Péter
Érdiné Karl Erzsébet
Ferenczy Ingrid
Fóthiné Kiss Erzsébet
Főző Anna
Fuszek Áron
Fuszek Máté
Fuszek Péter
Fügediné Csóri Ágnes

Fülöp Istvánné
Gaál Rita
Gáspár László
Gáspár Lászlóné Hajdú Éva
Gergics Anna
Goldmann Jánosné
Gombás Zita
Gottwald László
Gottwaldné Károlyi Mária
Görbicz Lászlóné
Gyulai Líviusz
Gyurkó Györgyné
Hagymásy András
Hajdú Ágnes, Dr.
Hámori Éva
Havasi Béla
Heé Veronika, Dr.
Hegedűs Erika
Hegedűs István
Hegedűs Istvánné
Hegedűs Judit
Heiner Lajos, Dr.
Heinerné Kecskés Aranka
Hidasi Judit, Dr.
Horváth Beatrix
Horváth Judit
Illés Judit
Ipach Ildikó
Iványi Emőke, Dr.
Jakab Lajos
Jankovics Józsefné
Jánoska Péter
Jánossy Vera
Jónás Gábor
Juhász Ildikó
Kálmánchelyi Istvánné
Kálóczi Imola
Katona Lucia, Dr.
Katona Valéria
Kecskés László
Kecskés Lászlóné
Kékes Lászlóné
Kékesiné Arany Mária
Keleti Éva
Kerekes Zsuzsa
Kincses Katalin
Kis Szidónia
Kiska Oszkár
Kiss Áron
Kiss Gyöngyi
Kiss Juliánna
Kiss Kevin
Kiss M. András
Kiss M. Eszter
Kiss M. Sándor
Kiss M-né Felhalmi Katalin
Kiss Sándor, Dr.
Kiss Zsuzsa
Kiss-Benedek Béláné
Klenovszky Anna

Klenovszky Áron
Klenovszky József
Kocsis Albert
Kocsis Andor
Kocsis Róbert
Kocsis Róbertné
Kocsis Viktor
Kocsis Zita
Kocsis Zoltán
Kovács Anna, Dr.
Kovács Dénes
Kovacsics Gréta
Kőszegi Adrienne
Kövesi Gábor
Kuharik László
Kun Ferencz
Kúti Ferenc, id.
Kúti Ferenc, ifj.
Lakati Péter
Láng Péter
László Tamásné
Lay Ádám
Lay Béláné
Leéb György
Lehrner Zsolt
Lékai Vilma
Liener Katalin
Lux Balázs, Dr.
Lux Bálint
Lux Julianna
Maczák Pál, ifj.
Madarász Vladimírné
Madocsay Alfréd
Madocsay Laura
Madocsay Tünde
Madocsay Vilmos
Magyari Zoltánné
Majoros Jánosné Éva
Makkos Jenő
Makkosné Réthy Katalin
Marosi Tamásné
Martos Andrea
Martyán Lajos

Mautner Miklós
Méhes László Mátyás
Meisel Péter
Menyhárt Ildikó
Mészáros Ferencné
Mike Gabriella
Molnár Éva
Molnár György I.
Molnár György II.
Molnár Klára
Móltusz Antalné
Mudrák Gabriella
Muszka Erzsébet, Dr.
Nyitrai Istvánné
Ódor Attila
Ódor László
Ódor Lászlóné
Ondrejcsák Eszter
Oswald Lórántné
Osztheimer Józsefné
Pádi Éva, Dr.
Palaticz Beáta
Pápay Judit
Papp Gabriella
Patak Károlyné
Pataki Lajos
Pék Zsuzsa
Péter János
Péter Jánosné
Petkovics Tamás
Pfundt Imréné
Piller Ágnes
Pintér Ágnes
Piszkerné Kis Gabriella
Pleszel Sándor
Polgár László
Provaznik Tibor
Rác Anna
Radicsné Varga Zsuzsa
Radnai Károly
Radványi Lászlóné
Reichart György
Reichart Györgyné

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Bohemia Baráti Kör
a 2016. évi adóbevallások **SZJA 1 %-**ának
felajánlásából 2017-ben
173 851 Ft támogatásban részesült.
Hálásan köszönjük kitarató támogatóinknak!
Az összeget a szokásos
működési költségekre fordítjuk.
A Bohemia BK régi-új elnöksége.

Reichart István, Dr.
Reményi Krisztina
Ress Imre
Salgói József
Salgói Józsefné
Sancz Klára Lujza
Sándor Bernadett
Sándorfi Ajsa
Sasi Nagy Istvánné, Dr.
Schallinger Károlyné
Sebestény, Franz A.
Simén András
Simó Mária
Soltész Ágota
Szabó Ferencné, Dr.
Szabó Gábor
Szabó Gáborné Mária
Szabó Péter

Szádeczky-Kardos Julianna
Szalai Erzsébet
Szalay Gábor
Szászné Sárosi Margit
Szathmári Ágnes
Száva Kamilla
Szeidl István
Szelényi Emilné
Szélpál Kata
Szilágyi Zsuzsanna
Szincsák Anna
Szincsák Emma
Szincsák László
Szincsák Lili
Tahin Gyula
Takács Ilona
Takács Margit, Dr.
Támer Julianna

Telkes Sándor
Telkes Sándorné
Terpó Veronika
Tóth Gitta
Tóth Jolán
Tóth Máté
Tőke Anna, Dr.
Tőke Mária
Traj Ferenc
Tuscher Tünde
Ulm Gyula
Várady Mária
Várbi György
Varga Ádám
Varga Katalin
Vendl Szilvia
Vennes Emmy
Veres Ágnes

Vetula Eszter
Wehofer Rezső
Wehofer Rezsóné
Weszely György
Wolf Krisztina
Zachár Ottó
Zöldné Szabó Klára
Zsaludek Endre
Zsömbölyi Péter

*2017-ben összesen 269 fő
fizetett tagdíjat.
Köszönjük!*

Egyesületi hírek 2017–2018

Lásd még: www.bohemiabk.hu

AMI VOLT...

2017. ÉVI PROGRAMOK:

2017. január 17. – *Kokes János:* Magyar emlékek Csehországban című könyvével kapcsolatos cseh est a Magyar Emlékekért a Világban (MEVE) székhelyén a Bohemia BK társszervezésében, a szerző, *Zachár Ottó* barátunk és *Juraj Chmiel* nagykövet részvételével. (Lásd még: *Bohemia*, 2016/2017. 1–4. sz. 11. oldal!)

2017. február 9. – *Tomáš Mazal:* Szlalom a Parnasszusra. Útikalauz Bohumil Hrabal nyomában című könyvének telt házas bemutatója a szerző részvételével a Cseh Centrumban. (Lásd még: *Bohemia*, 2016/2017. 1–4. sz. 11. és 42. oldal!)

2017. február 25. – Bohém Bohemia – batyubál a Dover Házban! (Lásd még: *Bohemia*, 2016/2017. 1–4. sz. 56. oldal!)

2017. március 3. – In memoriam Bohumil Hrabal – Tánccórak idősebbeknek és haladóknak – a PÁB-Színház felolvasószínházi előadása az Óbudai Társaskörben *Szalai Kriszta*; *Cserna Antal*, *Lux Ádám*, *Gémes Antos* közreműködésével. A Bohemia BK az új Hrabal-útikalauz kedvezményes vásárával és plakátfotóval, a Hrabal Söröző nymburki sörrel társult a programhoz! Az előadást július 24-én megismételték. (Lásd még: *Bohemia*, 2016/2017. 1–4. sz. 49. oldal!)

2017. március 6. – *Hidasi Judit* japánológus barátunk Japánról tartott vetítéses előadást a budapesti Makadám Klubban.

2017. március 29. – Évi közgyűlés a Bem Sörözőben. Napirenden a 2016. évi beszámoló és a 2017. évi tervek.

2017. április 8. – A 28. tavaszközöntő-télbúcsúztató KISZE-túra a *Bagaméri* család szervezésében.

2017. április 19–23. – A Kinizsi Túraegyesület és a Bohemia BK mixtúrája Gömörbe *Szabó Gábor* barátunk vezetésével. Program: Madách-kúria, középkori templomok, freskók magyar vezetéssel. Várak (Tiszolc, Divény, Torna, Hajnáskö), vulkán-maradványok, Tiszolci fogaskerekű, Jászó (barlang, apátság), Krasznahorka, Derencsény.

2017. április 27. – *Tomáš Mazal:* Szlalom a Parnasszusra. Útikalauz Bohumil Hrabal nyomában című könyvünk újabb bemutatója a Beers & Books-ban *Kovács Gábor* barátunk szervezésében és a könyv fordítóival: *Molnár Évával* és *Polgár Lászlóval*.

Molnár Éva, Haulitus Anikó, Kovács Gábor, Polgár László a Hrabal-útikalauzzal

2017. május 2. – Bohemia-kiruccanás Szegedre, az *Alfons Mucha*-kiállítás megtekintésére a Reök Palotában *molnárová* szervezésében. (Lásd még: 16. oldal!)

Francia nápolyi-reklám a szegedi Reök Palota Mucha-kiállításáról

2017. május 20. – *Balassa Bálint* nyomában egy napos autóbusszos kirándulás Szlovákiában *Koditek Pál*, az esztergomi Cathedral Tours szerve-

Kékkő várában a Balassa Bálint-emléktábla előtt, balszélén Koditek Pál idegenvezető

zésében. Program: Ipolyság, Ipolybalog, Mikszáthfalva, Kékkő, Gácsfalva, Divény, Zólyom.

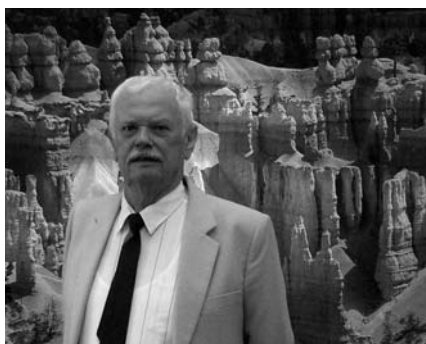
2017. május 28–június 4. – Tavasz kirándulás Dél-Morvaországba *Zachár Ottó* barátunk vezetésével. Program: városok: Vlnov, Kyjov, Uherské Hradiště, Holešov, Keroměřiz, Hustopeče, Mikulov, Brno, Kunštát, Vyškov, Ivančice, Hodonín, Pozsony. Kirándulások: Moravský Kras, Černá Hora (sörgyár), Vyhoň, Pasohlávky (római

Dél-morvaországi emlékek: Pompás népviseletek a Királyok lovaglása vlnovi néprajzi fesztiváljáról...

...és a vlčnovi királyok

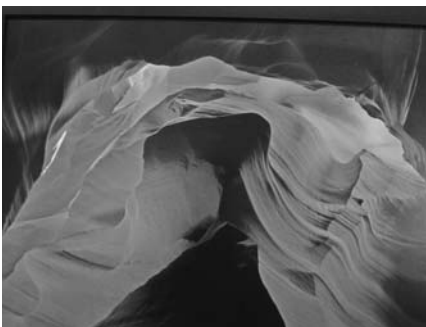

–Colloni–Pisloa–San Gimignano–
Siena–Orvieta–Róma–Palestrina
–Ferentino–Nápoly–Pompei–Perugia
–Assisi–San Marino–Ravenna–
Ljublna–Maribor–Budapest (Lásd
még: 12. oldal!)

2017. szeptember 22. – A *Cene gál* István vezette Ceredi Festőkör kiállítása a Révkomáromi Limes Galériában. A kiállítók között *Goldmann Ilona*, *Csörgő Ági*, *Lengyel Éva* barátaink.

Látogatás Velká nad Veličkou-ban a Lukács család serfőzdéjében

Tahin Gyula és fotográfiai a sárvári kiállításon

A Ceredi Festőkör Révkomáromban: Lengyel Éva...

Tišnov–Predklášteří kolostorkapuja, a Porta Coeli

Farkas Veronika és Cene gál István, a Limes Galéria, illetve a festőkör vezetői

tábor). *Vár, kastélyok*: Buchlov, Buchlovice, Velehrad, Tišnov–Predklášteří, Rajhrad.

2017. június 6. – *Božena Němcová* cseh író (1820–1862) negyedik magyarországi emlékhelyének felavatása Harsány és Kisgyőr határában *Havasi Béla* miskolci barátunk szervezésében. (Lásd még: 11. oldal!)

2017. június 7. – A Bohemia BK 24. születésnapja a Bem Sörözőben.

2017. június 19–26. – Túranyaralás a Cseh Érchegységben *Szabó Gábor* barátunk vezetésével. *Program*: Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Jáchymov, Kadaň, Teplice környékén gyalogtúrák: középkori ezüst-, réz-, ón-, vas-, stb. bányák emlékei, vermek, szikla-alakzatok, források, vármok, turistaházak. *Kulturális emlékek*: fürdő- és műemlékvárosok, bányák és bányász települések, templomok, kolostorok, várak.

2017. július 2. – *Tahin Gyula* fotóművész barátunk *Föld-Rajzok* című kiállítása a sárvári Nádasdy-kastély Galéria Arcis termében július 30-ig.

2017. július 23. – Prágai házjegyek kiállítása a révkomáromi Limes Galériában *Zachár Ottó* barátunk fotóin.

2017. augusztus 5–13. – Vízitúra a Moldván *Zachár Ottó* barátunk szervezésében és vezetésével. *Program*: aug. 6-án és 12-én buszos kirándulás, aug. 7–11. között vízitúra Péknától Zlatá Korunáig, 10 gáttal.

2017. szeptember 8–22. – Magyar és cseh emlékek nyomában az olasz csizmán – itáliai körút *Zachár Ottó* barátunk vezetésével. *Program*: Budapest–Aquila–Velence–Padova–Vicenza–Verona–Sirmione–Milánó–Pavia–Piacenza–Cremona–Párma–Bologna–Firenze–Vinci–Pisa–Lucca

...Csörgő Ági és Goldmann Ilona kiállítóink

2017. október 11. – Bohemia-kiruccanás Esztergomba a Babits Mihály Emlékház megtekintésére *Kiss Eszter*, a Balassa Múzeum munkatársa vezetésével, *Molnár Éva* szervezésében.

2017. október 20–23. – *Božena Němcová*-emléktúra busszal Észak-Magyarországon és Dél-Szlovákiában *Szabó Gábor* barátunk szervezésében és vezetésével. *Program*: Němcová-emlékhelyek, források, kastélyok, várak: Balassa-

gyarmat, Tótgyarmat, Szebelléb, Borfő, Léva, Bakafalva, Bacsófalvi tó, Nyitra, Kistapolcsány, Selmebánya, Szliács, Vacok, Edelény, Miskolc, Bükkszentlászló, Kisgyőr-Harsány (Lásd még: *Bohemia*, 2016/2017. évi szám Némcová-túra-füzet-melléklete)

2017. november 2. – *Gyulai Líviusz* Kossuth-díjas grafikusművész barátunk, a Nemzet Művésze életműkiállítása nyílt 80. születésnapja alkalmából a Pesti Vigadó Galériában 2018. január 28-ig. Megnyitotta: *Orosz István* grafikusművész és filmrendező, közreműködött: *Berecz András* ének- és mesemondó, szintén Kossuth-díjasok.

2017. november 6. – Magyar emlékek Csehországban címmel *Kokes János* azonos című könyve alapján *Molnár Éva*, a könyv szerkesztő-lektora és *Zachár Ottó* barátunk vetítéses előadása a budapesti Makadám Klubban.

2017. november 26. – Bohemia Szalon *Molnár Évánál*.

2017. december 2. – LULU (*Gyulai Líviusz*) Kossuth-díjas grafikusművész barátunk, a Nemzet Művésze születésnapja meglepetés-bulija 8VAN évgyűrűje jegyében a Dover Házban. (Lásd még: 48. oldal!)

2017. december 5. és 6. – *Zachár Ottó* barátunk, a Bohemia BK alapító elnöke, 2017-től tb. elnöke 80. születésnapját ünnepelték barátai, legalább nyolcvanán a Ferdinánd Sörházban. (Lásd még: 47. oldal!)

2017. december 13. – Cseh karácsony a Bem Sörözőben.

Božena Némcová nyomában Bacúchon / Vaco-kon: Szabó Gábor túravezető, jobb szélén egymás mellett František Kán polgármester és Havasi Béla, közvetítő barátunk; útközben a bacúchi tanösvényen, tájékoztató tábla a Némcová-forrás mellett

AMI LESZ... 2018. ÉVI TERVEK

2018. január 31., 18 h – Grúzia és Örményország – *Molnár Éva* vetítéses úti beszámolója a Ferdinánd Sörházban.

2018. február 17–18. – Bohemia-kiruccanás és színházlátogatás – *Petr Zelenka*: Hétköznapi örületek című cseh darab kedvéért a szombathelyi Weöres Sándor Színházba Kálmánchelyi Zsuzsa szervezésében.

2018. február 28., 18 h – Itália, te csodás – *Zachár Ottó* barátunk vetítéses úti beszámolója a Bohemia BK 2017. évi nagy itáliai körútjáról a Ferdinánd Sörházban.

2018. március 21., 18 h – Évi közgyűlés a Bem Sörözőben. Napirend 2017. évi beszámoló, 2018. évi tervek.

2018. május 5–12. – Tavaszi kirándulás Észak-Csehországba *Zachár Ottó* barátunk vezetésével. *Program*: kirándulások: Pravčická brána, Zlatý vrch, Čertova zeď. *Városok*: Děčín, Česká lipa, Liberec, Nový Bor, Bautzen, Drezda, Prága. *Várak, kastélyok*: Frýdlant, Benešov nad Ploučnicí, Sychrov. Hajózás az Elbán.

2018. június 2., 17–24 h – BOHEMIA KAVALKÁD II. – A BOHEMIA BARÁTI KÖR 25. SZÜLINAPJA a Dover Házban (1075 Budapest, Király u. 9.) Ünnepi torták, gyertyafújás, köszöntők, vendégek, *Zachár Ottó* barátunk gyűjteményi életműkiállítása, színes műsor, ének, zene, tánc, táncház, kézműves foglalkozás, szórakozás, kvíz, nyeremények, tombola, étel-ital, büfé.

2018. július 1-8. – Túranyaralás az Orlicei hegyekben *Szabó Gábor* barátunk vezetésével. *Program*: gyalogtúrák, csillagtúrák Adršpach-i sziklavárossal, a Broumovi szikla-

falakkal a szálláshelytől, Nové Město nad Metujíból.

2018. július 13–21. – Vízitúra az Otaván *Zachár Ottó* barátunk szervezésében és vezetésével. *Program*: buszos kirándulás a környéken, 5 nap evezés Horažďovicétől Zvíkovig, hazafelé félnap Prágában.

2018. augusztus 23–27. – Nemzetközi Strakonicei Dudásfesztivál magyar dudások részvételével, *Zachár Ottó* barátunk szervezésében és vezetésével. *Program*: délelőttönként autóbusszos kirándulás a környéken, délutánonként fesztiválprogram.

2018. szeptember 1–16. – Gyöngyszemek Délen – Balkáni körút Horvátország, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Albánia érintésével, *Zachár Ottó* szervezésében és vezetésével. *Program*: Zágráb, Lipovljani, Zrin, Sisak, Banja Luka, Jajce, Travnik, Szarajevó, Mostar, Trebinje, Podgorica, Skodra, Tirana, Berat, Gjirokaster, Barres, Cetinje, Kotor, Dubrovnik, Split, Tragir, Sibenik, Zadar, Plitvicei tavak, Senj, Rijeka, Postojna, Ljubljana, Maribor.

2018. december 12., 18 h – Cseh karácsony a Bem Sörözőben.

További előrejelzés:

- egynapos hazai városlátogatások csipetnyi cseh vonatkozással *Molnár Éva* szervezésében,
- Szabó Gábor barátunk hazai gyalogtúrái a Kinizsi SE-vel közösen.

Összeállította: Molnár Éva
Fotók: Jónás Gábor, Molnár Éva, Mudrák Gabi és Zachár Ottó
További részletek és fotóalbumok: www.bohemiabk.hu honlapunk Egyesületi híreiben és Képek menüpontjában, illetve e-mailes Hírleveleinkben!

Božena Němcová cseh íróő

(1820–1862)

negyedik magyarországi emlékhelyének felavatása

A Miskolc–Hársány közötti országút kisgyőri elágazásánál 2017. június 6-ától egy fehér sziklatömb és rajta vésett könyv alakú emléktábla hívja fel a figyelmet arra, hogy *Božena Němcová* cseh íróő 1851–1854 között erre járt, és élményeit magyarországi útirajzában meg is örökítette. A köemléket az íróő kis domborműves reliefje díszíti *Drozsnyik István* szobrászművésztől, és a talapzatba egy időkapzsula helyeztetett el az emlékmű születésének dokumentumaival, nyílását az alapítók táblája fedi.

Ez a szikladarab 2013 óta már a negyedik a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Němcová-emlékművek sorában, a miskolci Búza téri emléktábla, a bükkszentlászlói emlékoszlop, az edelényi emlékhársfacsemete után. Mindegyik *Havasi Béla* barátunk, nyugalmazott szlovák nyelvtanár, valamikori prágai kiküldött és Němcová-rajongó egyéni kezdeményezéséből és fáradozásából született, amihez a Bohemia Baráti Kör erkölcsi és anyagi támogatással, illetve a legutóbbihoz sikeres cseh külügyminisztériumi pályázattal járult hozzá.

Saját elmondása szerint a negyedik emlékhely avatásáig 2016. augusztus 21-től eltelt 289 nap alatt száznál több telefon, e-mailt, sms-t bonyolított le hivatalos szervekkel. Személygépkocsija ezernél több kilométert futott az ügy érdekében. Egyeztetései után úgymond semleges területre került az emlékmű, magánerdő birtokára az útélágazásnál. Csatározástól sem mentes háttérmunkáját az avatás napján megjelent interjújában ecsetelte az Észak-Magyarország című megyei lapban, amely az emlékmű időkapzsulájába is bekerült. Mindezek után kiválóan megszervezte az avató ünnepeket, gondosan kiválasztva a dátumot: június 6. nemcsak Husz János 1415-ös megégetésének évfordulójára emlékező cseh állami ünnep, hanem Božena Němcová méltó síremlékének avatási időpontja is 1869-ben a prágai Vyšehrad-i Nemzeti Temetőben.

Forgatókönyve szerint a helyi avatóünnepség preludiumként Liszt Ferenc Esz-

tergomi mise oratóriumával kezdődött és postludiumként Smetana Moldvájával, a *Hazám* című szimfonikus költeményének részletével fejeződött be. A zenei bejátszás kiválasztásával a magyar és a cseh nemzet zenei nagyságainak barátságát óhajtott érzékelteni. Hisz nem véletlen, hogy az oratórium külföldi ősbemutatója a prágai Szent Vítus-katedrálisban volt. Liszt gesztusa, barátsága Smetana jelentős anyagi támogatásában is kifejeződött – emlékeztetett Béla barátunk a bevezetőjében. Majd a meghívott vendégek szóltak: *Juraj Chmiel* budapesti cseh nagykövet üdvözölte a kezdeményezést, *Dr. Fazekas Csaba*, a Miskolci Egyetem BTK dékánhelyettese az íróő méltatta, *Havasi Béláné Sára* részletet olvasott fel Němcová útirajzából. A Bohemia Baráti Kör képviselőiben megjelentek közül *Molnár Éva* elhelyezte Havasi Béla barátunk Němcová-projektjének időkapzsuláját az emlékműben, mely azonnal befalaztatott és a támogatókat megörökítő táblával betakartatott az utókor számára. A röpke ceremónia után Kisgyőr egyik kúriáján az a *Varga* család látta vendégül a meghívottakat, akiknek földtulajdonán létesült az emlékmű.

Azóta az emlékszikla mellé *Czeplédi Dezső* kisgyőri polgármester ígétének megfelelően hamarosan pihenőpad és faragott faoszlop is állítatott, és így már Božena Němcová pihenő parkjának nevezhetjük az útélágazásnál lévő emlékhelyet.

Molnár Éva
Fotó: *Zachár Ottó*

Havasi Béla barátunk Észak-Magyarországnak adott 2017. június 6-án megjelent interjúja itt olvasható:

<https://www.eszak.hu/interju/2017/06/05/bozena-nemcova-hidat-kepezett-a-cseh-es-a-magyar-nep-kozott.eszak>

A cseh író további emlékhelyei:

Emléktábla – Miskolc, Vásárcsarnok, 2013; Emlékoszlop – Bükkszentlászló/Stará Huta, 2015; Emlékfa – Edelény, Kastély-sziget

Minibibliográfia Božena Němcováőről és magyarországi emlékhelyeiről Bohemia folyóiratunkból:

2013/2014. szám, 9., 49. oldal
2014/2015. szám, 10. oldal
2015/2016. szám, 12. oldal
2016/2017. szám, 8., 29. oldal és melléklete: Božena Němcová nyomában című túravezető tájékoztató füzet.
Elérhetők a www.oszk.hu EPA adatbázisában is!

Juraj Chmiel nagykövet és Havasi Béla leleplezik az új emlékművet,

mely ünnepélyesen előtűnik,

ám az időkapzsula helye még nyitott,

Drozsnyik István szobrász és Havasiné Nagy Sári aláírják a dokumentumokat...

...és teljes az emlékmű: az időkapzsulát az alapítók zárótáblája rejt

Havasi Béla mellett Fazekas Csaba beszél az avatáson

Itália — oda meg vissza

2017. szeptember 8–22.

Előre szólok, hogy ez egy elfogult úti beszámoló lesz, hiszen egyrészt a fejem búbjáig benne voltam, másrészt azóta is (novembert írunk) legalább heti szinten előjön valami emlékféle. Lássuk az útitervet! Íme:

Budapest, Aquileia, Velence, Padova, Vicenza, Verona, Sirmione, Milánó, Pavia, Piacenza, Cremona, Parma, La Spezia, Cinque Terre, Pisa, Firenze, Vinci, Lucca, Colloni, Pistoia, San Gimignano, Siena, Orvieto, Róma, Palestrina, Ferentino, Nápoly, Pompeji, Perugia, Assisi, San Marino, Rimini, Ravenna, Ljubljana, Maribor, Budapest.

És a lényeg: mindez tizenöt nap alatt!

Én naiv, azt hittem, hogy a 2016. évi Romániát átszelő túra kellőképpen bemelegített, pontosabban beszoktatott. Hogy én már egy edzett Bohemia-csapattaggá váltam...

Mekkora tévedés volt! Mert bizony akkor még jutott időnk nézelődni, egymással ismerkedni, traccsolni. És jó sorunk volt, reggel-este lakomáztunk. A sör is bőven folyt. Hja-hja...

Ezzel szemben 2017-ben, ezen az „Olaszország, hamm, bekaplak!” alcímű kiránduláson a csapat túlnyomó része maratonni futóvá változott. Méghozzá olyan bajnokká, aki rohanás közben is képes folyamatosan fényképezni. Szóval úgy söpörtünk végig a soros városka

Siena, Piazza del Campo,
Palazzo Pubblico (a városháza)

Nápoly, Castel Nuovo

vagy éppen megapolisz „szent” helyein, mint valami tornádó.

Elmondom a városokként megismétlődő rituálét:

A buszunk leparkolt (parkolóhelyet találni se volt mindig egyszerű), mi pedig nyomban kitódultunk. Kezünkben szorongattuk az Ottótól kapott város térképet, melyen Bölcs Vezérünk bejelölte az obligát látnivalókat.

Első feladat volt: megkeresni az érkezési és a visszaindulási helyet.

Második feladat volt: megkeresni a célpontokhoz vezető legrövidebb utat.

Ezután a csoport – a gyorsabb haladás végett – alegységekre oszlott, és hajrá! Futólépés! Komolyan, mintha eldördült volna egy startpisztoly. Ha véletlenül elbáméskodtál, már a csak sereghajtók hátát láttad a távolban. És akkor aztán tényleg uccu, különben magadra maradsz az idegenben! Ha viszont tartottad a tempót, cserébe csodás élményeket kaphattál.

Én például ringatóztam velencei gondolában, láttam Milánót a dóm legtetéről, az esti Rómát az Angyalvárból, ájultoztam a Vatikán felbecsülhetetlen értékű kincseinek láttán, elandalodtam a tiszta és nyugodt San Marino utcáin sétálva, ahol minden szembejövő köszönt, borzongtam Pompejiben a halálos görcsbe csavarodott tetemekről... és a nápolyi tengerparti sétányon még udvarlóm is akadt egy idősecske, ám annál rámenősebb „aszfaltbetyár” személyében! Alig tudtam lekoptatni! (A többi között ezért is érdemes Olaszországba utazni! Ott az ember lánya százéves korában is Nőnek érezheti magát!)

Persze, voltak kellemetlenségek is szép számmal.

A nyomorúságos „kontinentális” reggelik, amikor még a szikkadt kenyérből is alig jutott. A szállodai szekrény, ahol a vállfákat sámliról se lehetett volna

elérni. A zuhanykabinnak álcázott csapda, amiből csak fufanggal tudtam kijutni. Cinque Terre festői falvai, melyeket nem láttunk, mert az állítólagos vihar miatt a kirándulóhajó nem ment végig az előre kifizetett útvonalon, és az összevissza információk következtében csoportunk zöme ki sem jutott a szárazföldre, így a fejenként 10 000 forintért riadt birkacsordaként tömörültünk végig benn a hajóban. A motoros bandita, aki Róma kellős közepén tépte le egy egyik utastársunk hátizsákját.

A római közlekedés színvonala, ami semmit se javult 2013 óta, amikor utoljára jártam az olasz fővárosban. A buszmegállókban nem találsz menetrendet, így aztán elég kilátástalan a várakozás. Mikor végre befut a járatod, akkora a tömeg, hogy szó szerint meg kell küzdened a feljutásért. (Megjegyzem, hogy az ülő- és állóhelyekért folytatott harcban a papok és az apácák semmivel sem maradnak el a világiaktól.)

Egyébként az olaszok is sokfélék.

Voltak pincérek, akik fülig érő szájjal, magyarul üdvözöltek minket, mintha rég nem látott szeretteik lennének. És voltak undokok is! Például az utolsó napon a pénztárosnő az olasz Lidlben, aki azzal a kifogással fosztott meg az úti elemőzsiának szánt a két darab sajtos stanglitól, hogy nem ragasztottam rájuk valamiféle címkét. Utólag tudtam meg, hogy a nálam szimpatikusabb útitársaknak a pult alól „kiutalta” a szükséges fecnit, így ők kifizethették, majd vígan falhatták a sütiüket.

Aztán szeptember 23-án, hajnali fél 3-kor szerencsésen hazaérkeztünk.

Mostanság vetítéssel egybekötött előadássorozatra járok. A téma Róma, Nápoly, Pompeji és Capri.

El nem tudom mondani, milyen jó érzés egy kényelmes székben hátradőlve visszanézni azokat a helyszíneket, ahol nemrég még elcsigázott turistaként bolyongtam. Újra látom a sok gyönyörűséget, és közben senki sem lökdös vagy ordít a fülemben...

Szathmári Ágnes
2017. november
Fotó: Tahin Gyula

Róma, Pantheon

Velence, Sóhajok hidja

Pompei, Színház

Milánó, a Dóm

Pisa, Piazza del Miracoli (Dóm tér), hátul a ferdetorony

Milánó, a Dóm tetején

Padova, Szent Antal-bazilika

Firenze, Uffizi Képtár, Botticelli: Vénusz születése

Verona, Júlia erkélye

Hírek Csehországból

2017. január 1–december 31.

2017. január 1. – A prágai magyar nyelvű római katolikus szentmisék időpontja januártól vasárnaponként 16 órára, július 2-től vasárnap 9:30-ra változott a Szent Henrik-templomban (Jindřišská 30.). A magyar nyelvű református istentiszteletek időpontja változatlan maradt: vasárnap 16:30 h maradt a Klimentská utca 28. sz. alatt.

2017. január 4. – Krakkóban 95 éves korában elhunyt *Anna Magdalena Schwarzová* cseh kármelita apáca, vallási aktivista, a náci és a kommunista rendszer politikai üldözöttje, akinek 1985-ben engedélyezték a csehszlovák kommunista hatóságok, hogy lengyelországi zárdába vonuljon. Ennek fejében le kellett mondania cseh állampolgárságáról, melyet csak 1989 után szerzett vissza. Élete hátralévő részét a krakkói sarutlan kármelita kolostorban töltötte, ott is temették el.

2017. január 9. – Rekordszámú, 259 693 darab új személygépkocsit adtak el 2016-ban Csehországban, ami éves szinten 12,5 százalékos növekedést jelentett. Január 17-én a cseh autóipari szövetség közölte, hogy ugyanakkor 1,344 millió személygépkocsit gyártottak, 8 százalékkal többet, mint 2015-ben, ami szintén új rekord.

2017. január 10. – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint Csehországban 2016-ban 0,7 százalékos volt az infláció, legmagasabb az utóbbi három évben.

2017. január 11. – A cseh parlament 129:49 arányban újra elfogadta az összeférhetetlenségi törvény 2016 őszén már megszavazott, de *Miloš Zeman* államelnök által megvétőzött módosítását, az ún. „lex Babiš”. Ennek értelmében a cseh kormánytagjai nem lehetnek médiatulajdonosok a jövőben, a tulajdonukban lévő cégek pedig nem kaphatnak állami támogatást, és nem vehetnek részt a közszféra által kiírt pályázatokon. A törvénymódosítás a multimilliárdos *Andrej Babiš* kormányfő-helyettes és pénzügyminiszter miatt született, aki egyben tulajdonosa az

Agrofert holdingnak, az egyik legnagyobb cseh gazdasági csoportnak, valamint két befolyásos országos napilapnak – *Lidové Noviny*, *Mladá Fronta Dnes* –, illetve kisebb televízióknak és rádióknak is. Babiš ezután bejelentette, hogy a tulajdonában lévő Agrofert-részvényeket egy alapon helyezi el.

2017. január 12. – Országos felmérés szerint Csehországban csökkent azok aránya, akik igazságosnak tartják a németek II. világháború utáni kitelepítését az országból.

2017. január 18. – A cseh képviselőház a borkereskedelmi törvény módosításával megszigorította a hordós borok árusításának feltételeit Csehországban, hogy korlátozzák a borhamisítást, a borpancsolást a bortermelők és -kereskedők védelmében. A hordós borokat ezentúl csak a termelők vagy az importőrök árusíthatják.

2017. január 19. – Testvérvárosi szerződést kötött Debrecen és a dél-morvaországi Brno (Brünn) polgármestere: *Papp László* és *Petr Vokřál*.

2017. január 24. – Jindřichův Hradecben az egykori jezsuita gimnázium (ma Fényképészeti és Modern Képzőművészeti Múzeuma) épületén emléktáblát avattak *II. Rákóczi Ferenc* erdélyi fejedelem tiszteletére, aki 1688–1690-ben itt tanult.

2017. január 27. – Egy felmérés szerint a cseh állampolgárok 78 százaléka elégedett saját és családja életével. Ez az arány utoljára a rendszerváltás utáni első években volt ilyen magas.

2017. január 28. – A prágai Kampa Múzeumban az 1960-as évek cseh és szlovák művészetéből nyílt nagyszabású kiállítás *Přiliš mnoho zubů* (Túl sok a fog) címmel 2017. április 23-ig.

2017. január 29. – Kijevben újratemették *Oleksandr Oles* (1878–1944) neves ukrán költőt, akinek földi maradványait néhány héttel korábban botrányos körülmények között hantolták ki a prágai Olšany temetőben.

2017. január 31. – A V4 országok lengyel soros elnöksége keretében tartott varsói találkozón Lengyelország, Csehország és Szlovákia szándéknyilatkozatot írt alá a Duna–Odera–Elba-csatorna megépítéséről, amelynek értelmében 2023-ig pályázzák meg az európai uniós alapok támogatását és kezdik meg a tárgyalást az Európai Bizottsággal.

2017. február 1. – Csehországban újra bevezették a munkanélküliek közmunkáját.

2017. február 3. – A cseh közszolgálati televízió Sousedé (Szomszédok) címmel Csehországban élő nemzeti kisebbségekkel foglalkozó új magazint indított. A magyar rendezvények közül elsőként a február 18-i prágai magyar bárlól készítettek riportot. Egy másik, *Babylon* című magazin pedig a Csehország vagy a cseh kultúra vonzásában élő külföldiekkel, illetve külföldön élő csehekkel foglalkozik majd, amelynek első tíz magazinjának elkészítésére a České kořeny (Cseh gyökerek) egyesület filmes stábjá kapott megbízást. (Lásd még: 25. és 52. oldal!)

2017. február 6. – Csehországban 2016-ban éves szinten 5,6 százalékkal nőtt a kiskereskedelmi forgalom a Cseh Statisztikai Hivatal (ČSÚ) jelentése szerint. A csehországi szálláshelyeken a vendégéjszakák száma pedig 18,3 millióra emelkedett, ami 6,9 százalékkal több az egy évvel korábbinál.

Ladislav Sutnar: *Vénusz*, 1967
(*Týden*, 2017/11.)

2017. február 10. – *Francesca von Habsburg*, a bécsi Thyssen-Bornemisza Art Contemporary osztrák kortárs műgyűjtemény alapítója és *Jiří Fajt*, a Cseh Nemzeti Galéria főigazgatója által aláírt megállapodás értelmében 2018 júniusától öt éven át Prágában állítják ki az osztrák kortárs gyűjtemény 100 legjelentősebb darabját.

2017. február 20. – A cseh jegybank közlése szerint 2016-ban 156 milliárd koronával emelkedtek a cseh állampolgárok banki betétei, míg a felvett banki kölcsönök csak 99 milliárddal nőttek.

2017. február 22. – Fennállásának 10. évfordulóját ünnepelte a brnói Masaryk Egyetem által működtetett cseh kutatóállomás az Antarktiszon. A James Ross-szigeten lévő Mendel bázison eddig szolgált kutatók felfedeztek egy új baktériumot és egy őskori tengeri ragadozó maradványait, továbbá ők mérték az eddigi legmagasabb hőmérsékletet a Déli sarkvidéken.

2017. február 22. – A cseh közepes és nagyvállalatok több mint 80 százaléka emelte 2016-ban alkalmazottai bérét, 40 százalékuk rendkívüli prémiumot vagy 13. fizetést is adott a Cseh Gazdasági Kamara felmérése szerint.

2017. február 24. – Több mint hároméves börtönre ítélték Pilsenben azt a fiatalembert, aki 2015-ben Prágából Szíriába utazott, hogy csatlakozzon az Iszlám Állam terrorszervezet harcosaihoz. Az elítéltek négyéves pszichiátriai kezelésnek is alá kell vetnie magát.

2017. február 24. – A cseh parlament képviselőháza jóváhagyta azt az egészségbiztosítási törvénymódosítást, amelynek értelmében a cseh férfiak a jövőben hétnapos apasági szabadságra lesznek jogosultak gyermekük megszületésekor.

2017. február 25. – Prágában az ANO (Igen) mozgalom tisztújító kongresszusán ismét az alapító *Andrej Babiš*t, a multimilliárdos cseh kormányfő-helyettest és pénzügyminisztert választották a politikai mozgalom elnökévé.

2017. március 1. – Szlovákiában 2016 az idegenforgalom rekordéve volt, több mint ötmillió turistát számláltak a hazai vendégekkel együtt.

2017. március 2. – A visegrádi csoport (V4) kormányfői varsói csúcstalálkozásán az Európai Unió jövőjével

és a nemzetközi nagyvállalatok által forgalmazott élelmiszereknek egyes régi és új uniós tagországokban tapasztalható eltérő minőségével foglalkoztak, és nyilatkozatot adtak ki.

2017. március 3. – A prágai Hradszinban megnyílt a *Mária Terézia* osztrák főhercegnő, magyar és cseh királynő (1717–1780) születésének 300. évfordulójáról megemlékező rendezvény- és kiállítás-sorozat.

Mária Terézia
Martin van
Meytens
festményén,
1759

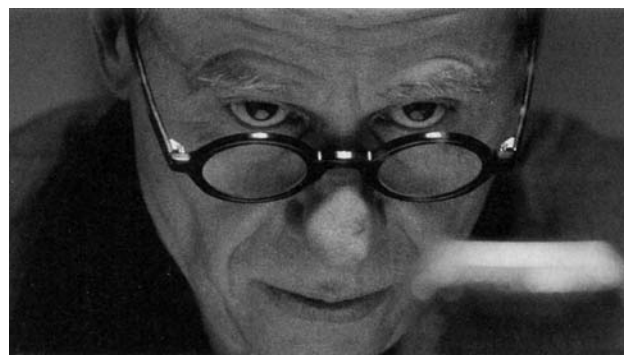
2017. március 3. – A zlíni kórházban 66 éves korában elhunyt *Zdeněk „Kňučík” Navrátil* szövegíró, recitátor, karikaturista és festő, a népszerű *Jožin z bažin* (Józsi a mocsárból) egyik „atyja”.

2017. március 3. – A Budavári Városháza aulájában fotókiállítás nyílt *Václav Havel* volt cseh köztársasági elnökről és világhírű íróról, *Alan Pajer* felvételeiből.

A katalógus címlapja

2017. március 4. – Az előző év filmterméséből 12 kategóriában nyert Cseh Oroszlán díjat a *Masaryk* című

Karel Roden
Jan Masaryk
szerepében
(*Týden*, 2017/12)

film *Jan Masaryk* (1886–1948) diplomata, csehszlovák külügyminiszter életéről – a legjobb film, a legjobb rendező: *Julis Ševčík*, a legjobb zene és a legjobb férfi főszereplő: *Karel Roden*. A legjobb női főszereplő díját a lengyel *Michalina Olszanska* kapta az *Én, Olga Hepnarová* című film címszereplőjeként.

2017. március 5. – *Esterházy János*, a szlovákiai magyarság egykori poli-

tikusa halálának 60. évfordulója alkalmából tartottak Prágában megemlékezést, amelyen *Karel Schwarzenberg*, a cseh képviselőház külügyi bizottságának elnöke is részt vett.

2017. március 7. – *Alfons Muchának*, a szecesszió cseh mesterének óriásfestmény-ciklusát, a Szláv eposzt a tokiói Nemzeti Művészeti Központban állították ki június 5-ig a japán-cseh (csehszlovák) diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 60. évfordulója alkalmából. A hús nagyméretű vászomból álló festmény-sorozatot először láthatták teljes egészében külföldön az érdeklődők, mintegy 662 ezren. A tokiói kormány 2017-et Japánban a cseh kultúra évének nyilvánította.

2017. március 8. – *Pavel Ciprian*, a brünni városi múzeum igazgatója – több mint száz év után – átadta *Jiří Stivárnak*, a brünni kapucinus templom és kolostor előljárójának *Franz von der Trenck* bárónak, illetve a brünni kapucinus kolostorban őrzött múmiája bal kezének elve-

szettnek hitt hüvelykujját. *Franz von der Trenck* báró (1711–1749) nagybátyja volt *Friedrich von der Trenck* bárónak (1726–1794), a porosz szolgálatba szegődött híres kalandornak.

2017. március 9. – Cseh történészek XVIII. századi levelekben is megtalálták a ma népszerű hangulatjel grafikai formáit (emotikon), a smiley-t, bár *Harvey Ball* amerikai képzőművészt tartják a feltalálójának. A dél-morvaországi Žďár nad Sázavouban működő cisztercita kolostorban *Bernard Henet* apát 1741-től általában ilyen jeleket tett aláírása mellé az általa írt levelek végére.

2017. március 10–11. – A Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) brünni tisztújító kongresszusa újra választotta pártelnöki tisztségébe *Bohuslav Sobotka* kormányfőt.

2017. március 13. – Prágában megkezdődött a cseh állami Operaház 2019-ig tartó felújítása és korszerűsítése.

2017. március 13. – A prágai magisztrátus úgy határozott, hogy építészeti pályázatot ír ki *Alfons Mucha* Szláv eposz című óriásfestmény-sorozatának elhelyezésére alkalmas galériára a volt Denis, ma Těšnov pályaudvar területén.

2017. március 14. – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint a Csehországban munkát vállaló külföldiek egynegyede dolgozik szakképzett munkakörben, minden harmadik pedig szakképzést nem igénylő munkát, illetve segédmunkát végez.

2017. március 14. – Charta Story címmel kiállítás nyílt 2019. január 19-ig a prágai Nemzeti Galéria Šalmovský palác kiállítóhelyén a Charta 77 polgári kezdeményezés, emberjogi felhívás aláírásának 40. évfordulója alkalmából.

2017. március 16. – Hetvenméteres, menekültfigurákkal teli gumicsónakot állított ki *Aj Vej-vej* kínai képzőművész a prágai Nemzeti Galéria Kiállítási Palotájában.

Aj Vej-vej menekülthajója Prágában

2017. március 18. – Prágában, 84 éves korában meghalt *Miloslav Vlk* cseh katolikus püspök, bíboros, Prága érseke 1991 és 2010 között.

2017. március 19. – Kétmillió cseh koronáért (23 millió forint) kelt el Prágában egy árverésen az egykori csehszlovák bélyegek egyik legértékesebbnek tartott példánya, a kilenc darabos Magyar Posta-blokk.

2017. március 20. – Magyarország Ausztriával, Csehországgal, Németországgal és Szlovákiával közösen terjeszti fel a képfestés hagyományát az UNESCO szellemi kulturális örökség listájára.

2017. március 21. – Csehország lakosainak száma 25 ezerrel 10 579 000-re nőtt 2016-ban, ebből 20 ezres növekedés a bevándorlásnak köszönhető a Cseh Statisztikai Hivatal jelentése alapján.

2017. március 21. – A Cseh Energetikai Művek (ČEZ) adózott nyeresége 2016-ban 29 százalékkal 19,6 milliárd koronára csökkent, míg a cseh Škoda Auto gyár adózott nyeresége 34 százalékkal 951 millió euróra nőtt.

2017. március 23. – A szecesszió nagymestere, *Alfons Mucha* grafikáiból és fotóiból nyílt kiállítás a szege-di Reök-palotában egy prágai galéria anyagából május 7-ig. Ugyanitt ugyanettől a galériától *Salvador Dalí*-kiállítást is rendeztek július 28-tól szeptember 24-ig.

Részlet *Alfons Mucha* *Medea*-plakátjából (Fotó: Zachár Ottó)

2017. március 23–31. – A 24. prágai Febiofest nemzetközi filmfesztiválon a *Heartstone/Hjartasteinn* (Kőszív) című, *Gudmundur Arnar Gudmundsson* izlandi rendező által forgatott izlandi-dán filmdráma nyerte a filmfesztivál nagydíját, a Kristián elnevezésű szobrocskát és 5000 euróról szóló csekket.

2017. március 24. – Sajtóhír szerint visszakaphatja barokk kastélyát, földjeit és erdeit a dél-morvaországi Luhačovice fürdővárostól a magyarországi származású arisztokrata *Seré-*

ny család. A *Serényi*-vagyont az utolsó tulajdonos *Alois Serényi* legfiatalabb lánya, a Bécsben élő *Isabella Thienen-Adlerflycht* kérte vissza a kárpótlási törvény alapján, miután 2016-ban bírósági döntés elismerte *Serényi* csehszlovák állampolgárságát.

2017. március 27. – Országos felmérés szerint a csehek 61 százaléka elutasítja a háborús menekültek befogadását – 3 százalékkal kevesebben, mint 2016 végén. Egy másik, 29-én közölt felmérés szerint a lakosság 60 százaléka elégedett a demokrácia helyzetével Csehországban.

2017. március 31. – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint Csehországban 2016-ban 2,3 százalékos volt a gazdasági növekedés. Ugyanakkor rekordnagyságú összeg, 289 milliárd korona (3323,5 milliárd forint) áramlott külföldre a részvényekért fizetett osztalék formájában.

2017. március 31. – A pilseni sörgyár a japán Asahi Breweries söripari konzern irányítása alá került. Április 6-ig a Dreher Sörgyárakat is az Asahi Group Holdings vásárolta fel a SAB-Millertől.

2017. április 4. – A cseh Nemzeti Bank közölte, hogy a Csehországban működő bankok és takarékpénztárak nyeresége 2016-ban éves összehasonlításban 8,4 milliárd koronával 74,73 milliárd koronára emelkedett.

2017. április 6. – A cseh jegybank azonnali hatállyal megszüntette a korona-euró-árfolyamba való beavatkozási politikáját.

2017. április 6. – *Žádný člověk* (Nincs senki) címmel új operát mutattak be a prágai Nemzeti Színházban a monumentális prágai Sztálin-emlékmű tragikus sorsú alkotójáról, *Otakar Švec* (1892–1955) szobrászról és utolsó művéről. (Lásd még: *Bohemia*, 2003. december XI. évf. 3–4. szám, 42. oldal!)

2017. április 10. – Prágában megkezdődött az Óvárosi városháza tornyának másfél évre tervezett felújítása. Május 25-től egy évig felújítják a híres csillagászati óra, az Orloj partárát is.

Az Orloj a magasban (Týden, 2017/18)

- 2017. április 11.** – Országos felmérés szerint a csehek a közéleti intézmények közül leginkább a hadseregben, legkevésbé pedig az egyházakban bíznak.
- 2017. április 11.** – A cseh kormány úgy döntött, hogy a cseh állam évi 80 milliárd koronával fogja támogatni a következő három évben a hazai galériákat az utóbbi 50 évben keletkezett cseh képzőművészeti alkotások megvásárlásában.
- 2017. április 12.** – A képviselőház jóváhagyta a nyugdíjbiztosítási törvény módosítását, amelynek értelmében Csehországban 2030-tól 65 év lesz az öregségi nyugdíj korhatára.
- 2017. április 16.** – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint 2016-ban a gyermekek mintegy fele házasságon kívüli párkapcsolatból született Csehországban.
- 2017. április 17–19.** – A prágai magyar Ady Endre Diákkör megalakulásának 60. évfordulóját ünnepelte a cseh fővárosban több mint háromszáz résztvevővel.
- 2017. április 20–23.** – A 24. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon díszvendégként Magyarország meghívására a visegrádi országok mutatkoztak be közös standon: Csehország, Lengyelország, Szlovákia.
- 2017. április 24.** – Cseh sajtóközlés szerint kétéves tartózkodási vízumot szerezhetnek maguknak és családjuknak azok a külföldiek, akik a jövőben legalább 75 millió korona (3 millió euró) értékű beruházást valósítanak meg Csehországban.
- 2017. április 24.** – A csehországi sörgyárok 2016-ban rekordmennyiségű, 20,5 millió hektoliter sört főztek képviselőik prágai jelentése szerint.
- 2017. április 24.** – A V4 országok képviselői Olmützben emlékeztetőt írtak alá arról, hogy 2018 őszére Közép-Európa XX. század eleji képzőművészetét bemutató nagyszabású közös nemzetközi kiállítást szerveznek.
- 2017. április 25.** – Országos közvélemény-kutatás szerint a csehek leginkább a szlovákokat és a lengyeleket, legkevésbé az arabokat és a romákat kedvelik.
- 2017. május 3–4.** – *Bohuslav Sobotka* szociáldemokrata (ČSSD) cseh miniszterelnök előbb bejelentette, majd visszavonta kormánya lemondását és *Andrej Babiš* kormányfő-helyettes és pénzügyminiszter felmentését javasolta annak tisztázatlan
- pénzügyei miatt. Május 24-én *Miloš Zeman* cseh államfő visszahívta hivatalából *Andrej Babiš* pénzügyminisztert, és a tárca élére *Iván Pilnýt*, a cseh képviselőház gazdasági bizottságának elnökét nevezte ki.
- 2017. május 4.** – Közös nyilatkozatban bírálták a Mladá Fronta Dnes napilap és a hozzá tartozó iDnes hírportál újságírói tulajdonosukat, *Andrej Babiš* kormányfő-helyettes, pénzügyminisztert amiatt, hogy beavatkozik a médiumok tartalmába.
- 2017. május 11–14.** – Prágában 23. Nemzetközi Könyvvásár és Irodalmi Fesztiválon Magyarországot *Márai Sándor*: Füveskönyv (Herbář, ford. *Dana Gálová*), *Borbély Szilárd*: Nincstelenség (Nemajetní, ford. *Svoboda Róbert*) és *Péterfy Gergely*: Kitömött barbár (Vycpaný barbař, ford. *Svoboda Róbert*) műveinek cseh fordításai képviselték.
- 2017. május 22.** – Rekordösszegért, 23,6 millió koronáért (271,4 millió forint) kelt el egy prágai árverésen *Jindřich Štyrský* cseh szürrealista festő *A keményseprő és a hóember* (Kominík a sněhulák) című képe.
- 2017. május 27.** – A kisebbik koalíciós párt, a Kereszténydemokrata Unió–Csehszlovák Néppárt (KDU–ČSL) tisztújító kongresszusa újabb két évre *Pavel Bělobrádek* kormányfő helyettes választotta a párt elnökévé.
- 2017. május 29.** – A prágai Median közvélemény-kutató intézet országos felmérése szerint a csehek fele sajnálja Csehszlovákia 25 évvel ezelőtti kettéválását.
- 2017. május 29.** – Fialok a Polgári Magyarorszáért díjat kapott a prágai magyar Ady Endre Diákkör. A díjat *Erdélyi Ágnes*, a szervezet elnöke vette át Budapesten.
- 2017. május 31.** – A dohányzásmentes világnapon Csehországban életbe lépett a dohányzási tilalom a vendéglátóhelyeken.
- 2017. május 31.** – *Karel Gott* első nyilvános koncertjét adta a prágai Hybernia zenei színházban a 2016-os súlyos betegsége után.
- 2017. május 31.** – Prágában hosszú betegség után 71 évesen elhunyt *Jiří Bělohlávek*, a Cseh Filharmonikusok vezető karmestere 2012 óta. 1995-től a BBC Szimfonikusok vezető vendégkarmestere, 2006-tól pedig az együttes vezető karmestere volt hat éven át.
- 2017. június 3–4.** – *Pavel Bělobrádek* cseh kormányfő-helyettes részt vett
- Nürnbergben a II. világháború után Csehszlovákiából kitelepített szudétanémetek hagyományos évi közgyűlésén. A kormányfő-helyettes a cseh–német megbékélés híve, de a Beneš-dekrétumok felülvizsgálata nélkül.
- 2017. június 6.** – *Bohuslav Sobotka* cseh miniszterelnök és a kormányzó Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) elnöke bejelentette különélését feleségétől, *Olgától*.
- 2017. június 6.** – *Karel Gott* énekesi pályafutásának hat évtizedét bemutató nagyszabású kiállítást rendeztek Prágában szeptember 30-ig a Rašín rakparton kikötött hajón, a cseh Nemzeti Múzeum és a Richard Fuxa Alapítvány szervezésében.

Egy kép a Karel Gott-kiállításról (Týden, 2017/25.)

- 2017. június 7.** – A cseh képviselőház úgy döntött, hogy parlamenti ellenőrzés alá helyezi a polgári hírszerzést, amely eddig kívül állt a testület ellenőrzésén.
- 2017. június 7.** – On the Road címmel *Bob Dylan* világhírű amerikai énekes és friss Nobel-díjas több mint félszáz grafikai munkáját állították ki a prágai Óvárosi Városházán augusztus végéig.
- 2017. június 9.** – *Andy Warhol*: I'm OK címmel a pop-art királyának 130 nagyformátumú alkotását láthatta a közönség a kelet-morvaországi Holešov kastélyában október 1-ig.
- 2017. június 9–18.** – A X. Budapesti Cseh Sörfesztivál zajlott Budapesten, a Westend tetőteraszán, a Ferdinánd Sörház rendezésében.

2017. június 13. – Az Európai Bizottság (EB) Brüsszelben úgy határozott, hogy kötelezettségzegési eljárást indít Magyarország, Lengyelország és Csehország ellen, amiért nem hajtják végre a kötelező uniós menekültkvóták felállításáról szóló korábbi döntést.

2017. június 14. – A Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) szűkebb vezetői ülése után bejelentették, hogy *Bohuslav Sobotka* kormányfő lemond pártelnöki tisztségéről négy hónappal az őszi választások előtt, felelősséget vállalva pártja népszerűségének visszaeséséért.

2017. június 15. – Prágában 91 évesen elhunyt *Olbram Zoubek*, neves szobrászművész. (Lásd még: 46. oldal!)

2017. június 19. – Varsóban Lengyelország átadta Magyarországnak a visegrádi négyek (V4) soros elnökségét.

2017. június 22. – Csehország, Szlovákia és Ausztria szorosabb regionális együttműködéséről tárgyalt Brűnben *Robert Fico* szlovák, *Bohuslav Sobotka* cseh kormányfő és *Christian Kern* osztrák kancellár a 2015-ben indult, „slavkovi háromszögnek” elnevezett együttműködés keretében.

2017. június 23. – *Jaroslav Róna* szobrászművész utóbbi tíz évben született alkotásaiból nyílt kiállítás a prágai Kóharangos Házban október 29-ig.

Jaroslav Róna: Ülő ördög, bronz, 2011 a Kóharangos Ház előtt

2017. június 27. – A cseh képviselőház az idegenrendészeti törvény szigorításáról szóló módosítást fogadott el a gazdasági migráció korlátozására. 28-án pedig jóváhagyta a magánkézben lévő fegyverek terroristák elleni használatáról szóló alkotmánymódosító javaslatot.

2017. június 30. – A prágai Kampán, abban a villában, ahol *Jan Werich* (1905–1980) lakott 1945-től haláláig, új emlékműzeum nyílt a V+W (*Voskovec+Werich*) legendás színészpáros életéről, és a két világháború között működő Felszabadított Színházukról

Jan Werich színész hajdani lakásában a Kampán (Týden, 2017/27–28)

2017. június 30–július 8. – Az 52. Karlovy Vary-i Nemzetközi Filmfesztiválon *Václav Kadrnka* cseh filmrendező *Křižáček* (A kis kereszties lovag) című filmje nyerte el a legjobb filmnek járó Kristályglóbuszt. Életműdíjat kapott *Ken Loach* brit filmrendező és *Paul Laverty* forgatókönyvíró.

2017. július 1. – *Pető Tibor* eddigi prágai nagykövet átvette a pozsonyi nagykövetség vezetését *Czibalmosné Molnár Évától*. A prágai képviselő élére *Boros Miklós* került. (Lásd még: 2017. augusztus 8.)

2017. július 4. – *Orbán Viktor* miniszterelnök Budapesten kétoldali megbeszéléseket folytatott *Bohuslav Sobotka* cseh kormányfővel, aki a Visegrádi Négyek és Egyiptom csúcstalálkozójára érkezett Magyarországra.

2017. július 6. – A varsói Három Tenger Kezdeményezés csúcstalálkozóján 12 közép-európai ország államfői a katonai biztonsággal, az energiabiztonsággal, a migrációval, a klímaváltozással és a terrorizmussal összefüggő kérdéseket vitatták meg. Közös üzleti fórum létrehozásáról fogadtak el nyilatkozatot. Részt vett *Donald Trump* amerikai elnök is.

2017. július 19. – Budapesten rendezték meg a visegrádi országok és Izrael első közös miniszterelnöki találkozóját *Orbán Viktor* magyar, *Bohuslav Sobotka* cseh, *Beata Szydlo* lengyel és *Robert Fico* szlovák, valamint *Benjamin Netanjahu* izraeli kormányfő részvételével. Netanjahu javaslatára közös, terrorizmus elleni munkacsoport létrehozását határoz-

ták el, és egy közös munkacsoport felállítását irányozták elő a technológiai kooperáció elősegítésére.

2017. július 20. – A cseké budějovicei Budvar sörgyár igazgatósága közölte, hogy a gyár bevétele 2016-ban 2,54 milliárd korona rekordra (29,21 milliárd forint) emelkedett, 2,9 százalékkal nőtt. A nyereség 337, 3 millió korona (3,88 milliárd forint) volt.

2017. július 31. – *Miloš Zeman* cseh államfő aláírta azt az elfogadott törvénymódosítást, amelynek értelmében Csehországban a helyi önkormányzatok 2018. januártól kezdve az eddigi 21,4 százalék helyett 23,58 százalékot kapnak a beszedett forgalmi adóból.

2017. augusztus 2. – Csehországban 2019 januárjától betiltják a vadon élő állatok tenyésztését a prémjükért.

2017. augusztus 2. – Pozsonyban 66 éves korában váratlanul elhunyt *Ozogány Ernő*, a Prágai Tükör című folyóirat állandó szerzője, a tudományos ismeretterjesztés művelője. Somorja melletti Tejfalun helyezték örök nyugalomra.

2017. augusztus 2. – Törökországban hat év és három hónap börtönre ítélték két cseh állampolgárt terrorista szíriai kurd harcosokkal való együttműködésért, a Népvédelmi Egységek (YPG) nevű kurd milícia segítségével. *Markéta Vselichová*t és *Miroslav Farkast* 2016. november 13-án vették őrizetbe, amikor Törökországból Irakba próbáltak jutni azért, hogy humanitárius célból egy mobil kórházat nyithassanak majd Szíriában. A prágai vezetés szerint a hatályos cseh törvények szerint a két fiatal nem követett el törvénsértést.

2017. augusztus 6. – Bejelentés szerint 2018-tól emelik a dolgozó rabok fizetését Csehországban.

2017. augusztus 8. – *Boros Miklós*, Magyarország új csehországi nagykövete Prágában átadta megbízólevelét *Miloš Zeman* köztársasági elnöknek.

2017. augusztus 10. – A cseh rendőrség büntetőeljárás indítását kezdeményezte *Andrej Babiš*, a kormánykoalíciós ANO mozgalom elnöke, pénzügyminiszter, parlamenti képviselő és *Jaroslav Foltýnek* parlamenti képviselő ellen, és ehhez a cseh képviselőház elnökének hozzájárulását kérte. Szeptember 6-án a cseh parlament képviselőháza megfosztotta mentelmi jogától a pénzügyi vissza-

éléssel gyanúsított *Andrej Babiš* volt miniszterelnök-helyettest, pénzügy-minisztert. (Lásd még: október 9.)

2017. augusztus 18. – Cseh történések pontosabb adatai szerint a Varsói Szerződés hadseregei 1968. augusztusi csehszlovákiai bevonulásának 137 halálos áldozata volt.

2017. augusztus 21. – A cseh kormány úgy döntött, hogy 2018. januártól Csehországban 12 200 koronára emelik a 11 000 koronás (127 600 forint) minimálbért, továbbá egyszerűsített eljárásban 1500 ukrán mezőgazdasági vendégmunkást fogadnak be.

2017. augusztus 23. – Csehországban 2018. január 12–13-ra tüzték ki az esedékes államfőválasztást. (Lásd még: 23. oldal!)

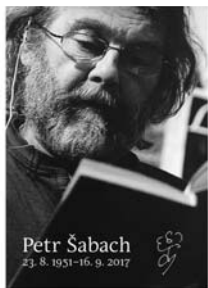
2017. szeptember 1. – Egy 2012-ben elfogadott törvénymódosítás értelmében öt év türelmi idő után eltűntek az óriásplakátok a csehországi autópályák, a gyorsforgalmi és az elsőrendű utak mellől.

2017. szeptember 2. – Az 55 éves Omega együttes a prágai Lucerna-palotában is adott nagyszabású jubileumi koncertet.

2017. szeptember 8. – A Jameson CineFest, a Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál díszvendégei *Jiří Menzel* Oscar-díjas cseh rendező és az általa rendezett *Sörgyári capriccio* című film női főszereplője, *Magda Vášaryová* szlovák színésznő voltak. Menzel megkapta a Cinefest életmű-díját, *Vášaryová* az Európai Mozi Nagykövete díjat vette át.

2017. szeptember 13. – A pilseni Nemzetközi Színházi Fesztiválon a budapesti Vígszínház a *Bűn és bűnhődés* című előadásával vendégszerepelt.

2017. szeptember 16. – Prágában 66 éves korában elhunyt *Petr Šabach* cseh író, a *hašeki-hrabali* prózai poétika egyik legeredetibb folytatója, számos filmsiker – *Šakalí léta/Süivölvényévek*, *Pelišky/Kuckók*, *Pupendo/Írány a tenger!* – forgatókönyvírója.

Memento

2017. szeptember 16. – Csehországban élő magyar képzőművészek *Concordia 2000* nevű csoportjának kiállítását rendezték Brűnben, a *Divadlo Husa na provázku* színház Katakomba Galériájában október 15-ig.

A *Divadlo Husa na provázku* (Liba a pórázon) színház Katakomba Galériája a *Concordia 2000* kiállításával (Fotó: Lőrincz Zsuzsa)

2017. szeptember 16. – A zoboralji Alsóbodokon, magántelken épített Szent Kereszt Felmagasztalás-kápolnában helyezték végső nyugalomra *Esterházy János* (1901–1957) szlovákiai magyar mártír politikus hamvait szimbolikusan tartalmazó maréknyi földet a prágai Motol temetőből, ahol tömegsírban temették el titokban 1965-ben. (Lásd még: Prágai Tükör; 2017/5. 23–29. oldal)

2017. szeptember 17. – *Magdaléna Kožená* világhírű cseh mezzoszoprán énekesnő spanyol barokk dalokkal és flamencóval lépett fel a budapesti Művészetek Palotájában.

2017. szeptember 19. – A szlovák parlament elutasította Csehszlovákia létrehozásának állami ünneppé tételére vonatkozó ellenzéki liberális javaslatot.

2017. szeptember 19. – Prágában 86 éves korában meghalt *Ivo Vodsedálek* költő, képzőművész, léghajós, a cseh underground első hullámának egyik képviselője, *Egon Bondy* és *Bohumil Hrabal* barátja.

Ivo Vodsedálek 2011-ben (Fotó: Karel Cudlín)

2017. szeptember 19. – *Dvůr Králové nad Labem* állatkertje több mint 33 kilogramm orrszarvútülök elégetésével tiltakozott az állatok illegális leölése és a világ első legális online orrszarvútülök-árverése ellen, amelyet augusztusban tartottak a Dél-afrikai Köztársaságban.

2017. szeptember 22. – *Ilie Nastase*, egykori világhírű román teniszező Csehország tiszteletbeli konzulja lesz Romániában – jelentette be *Lubomír Zaorálek*, cseh külügyminiszter Prágában, miután *Ilie Nastase*val tárgyal.

2017. szeptember 25. – Prágában 81 éves korában elhunyt *Jan Tříska* cseh színészlegenda, miután két nappal korábban a Károly-hídról a Moldva folyóba zuhant és súlyos sérüléseket szenvedett. A *Zdeněk Svěrák* rendezte *Na střese* (A tetőn) című film forgatásának megkezdését, amelyben főszerepet játszott volna, a tragédia miatt elhalasztották. *Třískát* az Egyesült Államokban forgatott filmjei közül a magyar közönség *Miloš Forman* *Ragtime* és a *Larry Flynt*, a provokátor című alkotásaiból, illetve *Ondřej Toman* *Želary*, illetve *Jan Svěrák* *Általános iskola* (Obecní škola) című filmjeiből ismerheti.

Jan Tříska, cseh-amerikai színésznagyság

2017. szeptember 27. – Kilencven éves korában Prágában elhunyt *Zuzana Ružičková* világhírű cseh csembaloművész és zenepedagógus, akit tanítványai, köztük *Dobozy Borbála* barátunk is januárban még születésnap koncerttel köszöntöttek. (Lásd még: 44. oldal!)

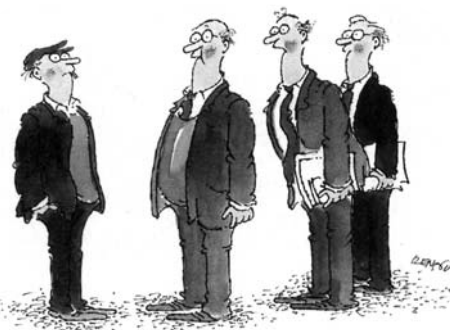
2017. szeptember 27. – Prágában, a *Stromovkán* újból megnyílt egy különleges 1961-es gyermekjátsszótér, amelynek művész-tervezője az *Eva Kmentová*–*Olbram Zoubek* szobrászművész házaspár volt.

2017. október 2. – A drogtól és hazárdjátékoktól való függőséget figyelő nemzeti központ Prágában nyilvánosságra hozott jelentése szerint

Csehországban 2016-ban 120 ezerre emelkedett a hazárdjátékoktól függő személyek száma, és több mint fél-millió cseh állampolgárnak lehetett problémája ezzel.

2017. október 4. – *Jan Amos Komenský* (*Comenius*) (1592–1670) cseh–morva pedagógus, író és teológus, a „nemzetek tanítója” munkásságát bemutató kiállítás nyílt a Pécsi Református Kollégium aulájában november 4-ig. A megnyitó után *Juraj Chmiel* budapesti nagykövét rendhagyó történelemórát tartott a kollégium diákjainak a V4-es országról.

2017. október 4. – Prágában 76. életében elhunyt *Vladimír Renčín*, az egyik legnevesebb cseh rajzoló, karikatúrlista.

TO JE PRAŽSKÝ ČLOŤ SI NEVZPOMÍNÁŠ? UŽ TOLIK LET HVOZDÍŠ JEHO JMÉNEM!

Nem emlékszel erre a dolgozóra? Pedig már annyi éve beszélsz a nevében!
(*Týden*, 2017/42)

2017. október 5. – A Forbes magazin cseh kiadásának honlapján megjelent lista szerint változatlanul *Peter Kellner*, a PPF beruházási-pénzügyi csoport tulajdonosa a leggazdagabb ember Csehországban, vagyona mintegy 310 milliárd korona.

2017. október 6. – A Prágai Vár Lovardájában *Světlo v obraze* (Fény a képen) címmel a cseh impresszionizmus eddig legnagyobb kiállítása nyílt 78 szerző 520 képével 2018. január 7-ig.

2017. október 9. – Múzeummá alakították át a Brünnhöz közeli Svatoborice-Mistřín egykori internálótábor, amelyet még 1914-ben hoztak létre az Osztrák–Magyar Monarchiához tartozó Halics és Bukovina régiókból elmenekültek számára. 1920 után 1950-ig volt szegények kórháza, kitelepítettek átmeneti kényszerlakhelye, menekülttábor, internálótábor, átmeneti lakhely menekülteknek.

2017. október 9. – Strasbourgban az Európa Tanács (ET) parlamenti közgyűlése *Murat Aslan* bebörtönzött

török bírónak ítélte oda az évi Václav Havel emberi jogi díjat.

2017. október 9. – A cseh rendőrség büntetőjogi eljárást kezdeményezett *Andrej Babiš*, a cseh ANO mozgalom elnöke, illetve *Jaroslav Faltynek*, a mozgalom alelnöke ellen, akiket adócsalással gyanúsítanak a cseh hatóságok.

2017. október 12. – A szlovák alkotmánybíróság megsemmisítette az alsóbb szintű szlovák bíróságok ítéletét, mely szerint a szlovákiai születésű *Andrej Babiš*t, a cseh ANO mozgalom elnökét, a cseh koalíciós kormány tagját tévesen tartották számon az egykori csehszlovák kommunista titkosszolgálat ügynökeként, egyben új eljárást rendelt el az ügyben.

2017. október 16. – Cseh régészek az egyiptomi Abu-Szírben *II. Ramszesz* egyiptomi fáraó uralkodásának idejében (Kr.e. 1279–1213) épült, eddig ismeretlen templomot fedeztek fel.

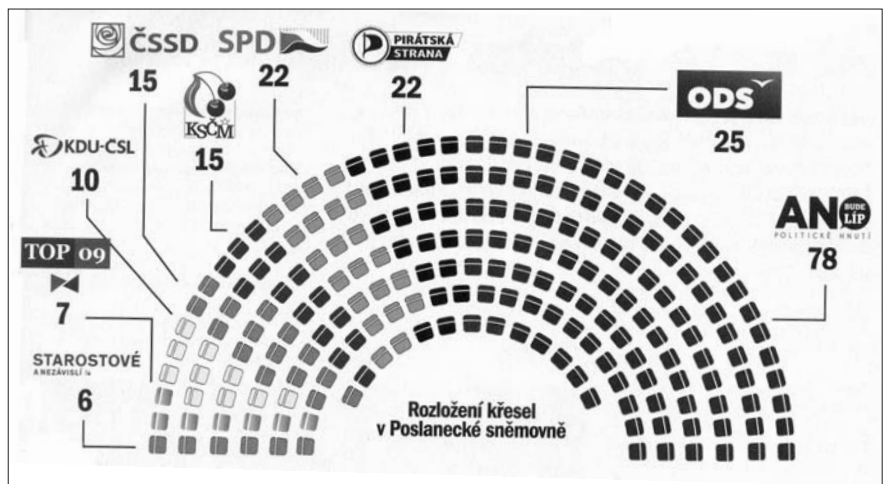
2017. október 16. – *Szemjon Bicskov* orosz származású amerikai karmester lesz öt évre a prágai Cseh Filharmonia új főkarmestere és zenei igazgatója.

2017. október 17. – *Margaret Atwood* kanadai író kapta az évi Franz Kafkadíjat, amelyet a prágai óvárosi városháza dísztermében vett át.

egykori ígéretét és nem épített megfelelő kiállítótermet, de ez a város tulajdonjogát nem érinti.

2017. október 20. – A Magyar Érdemrend tisztí keresztségét adták át Magyarország pozsonyi nagykövetségén *Paulisz Boldizsárnak*, az Esterházy János Szülőföldjéért Egyesület elnökének, a mártír gróf felvidéki kegyhelye létrehozójának.

2017. október 20–21. – Csehországban képviselőházi választásokat tartottak, amelyeket az *Andrej Babiš* vezette jobbközép ANO mozgalom nyert meg. A parlamenti alsóházba kilenc párt és mozgalom jutott be. A Cseh Statisztikai Hivatal közleménye szerint az ANO a szavazatok 29,64 százalékát, a második Polgári Demokratikus Párt (ODS) 11,32 százalékát, a Cseh Kalózpárt 10,79 százalékát, a bevándorlás-ellenes Szabadság és Közvetlen Demokrácia (SPD) 10,64 százalékát kapta. További eredmények: Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM–7,76 százalék), Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD–7,27 százalék), Kereszténydemokrata Unió–Csehszlovák Néppárt (KDU–ČSL–5,8 százalék), TOP 09–5,31 százalék, Polgármesterek és Függetlenek (STAN–5,18 százalék). A mandátumok megoszlása a 200 tagú parlamenti alsóházban: ANO 78,

2017. október 19. – A prágai városi bíróság döntése értelmében *Alfons Mucha* Szláv eposz című festményciklusának jogos tulajdonosa Prága városa, s nem a Mucha család. A tulajdonjog kérdését *John Mucha*, Alfons Muchának unokája 2016-ban vitte bíróság elé. A bíróság szerint Alfons Mucha soha nem volt a festményciklus tulajdonosa, mert azt azzal a szándékkal festette, hogy Prágának ajándékozza, s ezt meg is tette. Prága ugyan nem tartotta be

ODS 25, Cseh Kalózpárt 22, SPD 22, KSČM 15, ČSSD 15, KDU–ČSL 10, TOP 09 hét és STAN hat képviselő. A választási részvétel 60,84 százalékos volt.

2017. október 24. – Kassán a városközpontban felavatták a Magyar Jelenlét házát, a magyar közösség új kulturális-művészeti központját, egyben a 25 éve itt működő Rovás Polgári Társulás új székházát.

2017. október 27. és 29. – *Plácido Domingo* világhírű spanyol operaéne-

kes vezényelte a Don Giovanni koncertelőadását a Mozart-opera ősbemutatójának 230. évfordulóján a prágai Nemzeti Színházhoz tartozó Rendi Színházban (Stavovské divadlo).

2017. október 31. – *Miloš Zeman* államfő Lányban hivatalosan kormányalakítási tárgyalásokkal bízta meg *Andrej Babiš*t, a cseh képviselőházi választáson győztes ANO mozgalom elnökét.

2017. november 2. – Prágában bemutatták a *Milada* című cseh–amerikai filmet – *David Mrnka* rendezésében, *Aylet Zurer* izraeli színésznő főszereplésével –, amely *Milada Horáková* (1901–1950), kommunista koncepciós per áldozatának életéről szól.

Milada Horáková 1950-ben és az őt alakító Aylet Zurer

2017. november 3. – Csehországban is kiadták *Milan Kundera* A nevetés és felejtés című könyvét, amely az 1975 óta Franciaországban élő író utolsó cseh nyelven írt regénye.

2017. november 3–5. – Csekkold 3 – cseh kortárs színházi fesztivál a budapesti Katona József Színházban. (Lásd még: 32. oldal!)

2017. november 6. – Miután a BorsodChem Zrt. október 31-én eladta lengyel leányvállalatát, a Petrochemia Blachownia S. A. 100 százalékos tulajdonrészét, és így a lengyel társaság kikerült a BorsodChem Csoportból, az új tulajdonos a cseh Agrofert csoporthoz tartozó Deza a. s. lett.

2017. november 7. – Eddig az időpontig az újrainduló *Miloš Zeman* cseh köztársasági elnökön kívül a következő pályázók jegyeztették be magukat a 2018. január 12–13-i államfőválasztásra: *Jiří Drahoš* (ČSSD), *Michal Horáček* (ODS), *Tomio Okamura* (KDU–ČSL és STAN), *Jan Švejnar* (KSČM), *Petr Pavel* (SPD), *Zuzana Roithová* (TOP 09), *Martin Stopnický* (Kalózpárt). (Lásd még: 2018. január 12–13.)

2017. november 7. – Nyolcvanöt év után megnyílt a nagyközönség előtt is *Tomáš Garrique Masaryk*nak

(1850–1937), Csehszlovákia első köztársasági elnökének személyes könyvgyűjteménye és levéltára.

2017. november 8. – *Lőrincz Zsuzsa* Prágában élő magyar grafikusművész, szobrászművész barátunk első önálló budapesti kiállítását láthatta a hazai közönség a Forrás Galériában, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kárpát-haza Galéria sorozatának keretében. (Lásd még: 53. oldal!)

2017. november 10. – Koncert *Geraldine Mucha* (1917–2012) zeneszerző 100. születésnapja és a *Mucha Alapítvány* 25. évfordulója tiszteletére a prágai Zeneakadémia (HAMU) Martinů Termében.

2017. november 20. – Megalakult a kétkamarás cseh parlament új összetételű alsóháza, a képviselőház. 22-én *Radek Vondráček*, a választáson győztes ANO mozgalom képviselője lett a képviselőház elnöke. 24-én megválasztották az alsóház alelnökeit is, létrehozták a szakbizottságokat.

2017. november 20. – Bejelentés szerint a Volkswagen német konszernhez tartozó Skoda Auto 2020-tól megkezdi az elektromos autók gyártását.

2017. november 21. – A prágai központi katonai kórházban súlyos fejműtéten esett át a 79 éves *Jiří Menzel*, Oscar-díjas cseh filmrendező és színész, akit december 24-én ébresztettek fel az operációt követő mesterseges kómából.

2017. november 22. – A prágai városi bíróság kétéves felfüggesztett börtönbüntetést kapott *Jana Nečasová* (korábban *Nagyová*), *Petr Nečas* volt cseh miniszterelnök kabinetfőnöke, amiért 2012-ben hivatali beosztásával visszaélve jogtalanul megbízta a katonai titkosszolgálatot a kormányfő akkori feleségének megfigyelésével. A bíróság öt évre eltiltotta *Necasovát* a közéleti tisztségektől.

2017. november 27. – A 78 éves *Karel Gott* 42. alkalommal is elnyerte a férfiak kategóriájában a Cseh (korábban Arany) Csalogány elnevezésű cseh könnyűzenei közönségdíjat, amelyet 52-szer ítéltek oda.

2017. november 27–28. – Kína–Közép- és Kelet-európai csúcstalálkozó zajlott Budapesten.

2017. november 30. – A prágai Klinikai és Kísérleti Orvostudományi Intézetben (IKEM) – harmadikként a világon – teljes műszívet ültettek be egy 58 éves férfinak.

2017. december 5. – Lemondott a *Bohuslav Sobotka* vezette cseh három-

párti koalíciós kormány, de ügyvezetőként hivatalában maradt utódja kormányalakításáig.

2017. december 5. – Budapest Atmosphere címmel Magyarországra akkreditált nagykövetek Budapestet ábrázoló fotóiból nyílt kiállítás kedden a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) Balassi Intézetében. A beérkezett 100 felvételtől a legjobb fotót *Dzsakkrit Szri-Vali*, Thaiföld nagykövete készítette, a második helyre holtversenyben *Juraj Chmiel* cseh nagykövet és *David Renato Nájera Rivas* mexikói nagykövet munkáit sorolta a zsűri.

2017. december 5–6. – *Áder János* magyar államfő Csehországba látogatott. Prágában találkozott *Miloš Zeman* cseh köztársasági elnökkel, a magyar nagykövetségen kötetlen beszélgetést folytatott a csehországi magyar szervezetek képviselőivel, megkoszorúzta *Esterházy János* emlékhelyét a motoli temetőben, majd *Karlovy Varyba* utazott, ahol a régió vezetőivel találkozott és koszorút helyezett el *Arany János* emléktáblájánál.

2017. december 6. – *Miloš Zeman* cseh államfő miniszterelnökké nevezte ki *Andrej Babiš*t, az októberi képviselőházi választáson győztes ANO mozgalom elnökét. (Lásd még: december 13.)

2017. december 8. – Berlinben Nemzetközi Adalbert-díjjal tüntették ki *Kónya Imre* volt belügyminisztert. Az elismerést korábban *Antall József* néhai miniszterelnök, *Helmut Kohl* volt német kancellár, *Václav Havel* néhai cseh államfő és világhírű író, *Tadeusz Mazowiecki* néhai lengyel miniszterelnök és *Göncz Árpád* néhai magyar államfő is megkapta.

2017. december 13. – *Miloš Zeman* cseh államfő kinevezte az *Andrej Babiš* vezette új, kisebbségi kormányt. A kormányfővel együtt 15 tagú kabinetben a miniszteri tisztségeket az októberi képviselőházi választáson győztes ANO mozgalom képviselői és párton kívüli személyiségek töltik be. A többi párt elutasította, hogy kormánykoalícióra lépjen az ANO-val. Az emberi jogi és a tudományos kutatásokért felelős tárca megszűnt. A kormány, miután 2018. január 16-án nem kapott bizalmat a képviselőháztól, másnap lemondott, és ügyvezetőként működött tovább. *Zeman* 2018. január 24-én újból *Babiš*t bízta meg kormányalakítással.

Andrej Babiš

1954. szeptember 2-án Pozsonyban született, de cseh állampolgársága van. Gimnáziumi tanulmányait Svájcban végezte, amikor apja Genfben képviselte Csehszlovákiát az ENSZ egyik szakosított szervezeténél, az Általános Vámtarifa- és Kereskedelmi Egyezmény-nél (GATT), majd az ENSZ szakértője volt a szocialista korszakban. Ezután a pozsonyi közgazdasági egyetemen szerzett diplomát.

A fiatal Babiš a Chemapol külkereskedelmi vállalatnál (később Petrimex) kezdett dolgozni, majd 1985–1990 között annak marokkói képviselője volt. 1991-ben tért vissza Csehszlovákiába, és a Petrimex menedzsere lett. A Petrimexből néhány éven belül Agrofert lett, s az Babiš százszázalékos tulajdonába került. Az Agrofert Holdingnak 2017. február 3-ig az egyetlen tulajdonosa és egyben vezérigazgatója volt. Akkor úgynevezett megbízotti alapokba kellett helyeznie vagyonát a 2016-ban módosított összeférhetetlenségi törvény miatt.

Az élelmiszeripari, mezőgazdasági és vegyipari cégeket magába foglaló Agrofert holding az egyik legnagyobb csehországi gazdasági csoport. Összesen mintegy 34 ezer embernek ad munkát. Az Agrofert tulajdonába tartozik a Mafra kiadó is, amely egyebek között két országos napilap, a liberális Mladá Fronta Dnes és a konzervatív Lidové Noviny kiadója is. Babiš Csehország második leggazdagabb polgára. Vagyonát 2017-ben a Forbes magazin 88 milliárd koronára (1021 milliárd forint) becsülte. A cseh sajtóban megjelent becslések szerint vagyonának értéke 130–140 milliárd korona (1508–1624 milliárd forint) lehet.

2011 végén megalapította az Elégedetlen Polgárok Akciója (rövidítése: ANO, jelentése: Igen) nevű politikai mozgalmat, amelynek 2012 augusztusában első elnöke lett. A 2013. évi képviselőházi választásokon az ANO második helyen végzett a Szociáldemokrata Párt (ČSSD) mögött a szavazatok 18,65 százalékának megszerzésével, Babiš-t pedig 2013. október 26-án parlamenti képviselővé választották. 2014. január 29-én Bohuslav Sobotka kormányának első alelnökévé és pénzügyminiszterévé nevezték ki, mely tisztségeiről 2017 májusában lemondott, miután Sobotka kormányfő a visszahívását javasolta átláthatatlan pénzügyei miatt.

A 2017. októberi parlamenti választásokon az ANO nyert a szavazatok 29,64 százalékával, 78 mandátumot szerezve a 200 tagú képviselőházban, Babiš-t újból képviselővé választották. Miloš Zeman államfő december elején őt kérte fel kormányalakításra, de a december 13-án kinevezett kisebbségi kormánya 2018. január 16-án elbukott az első parlamenti bizalmi szavazáson. Másnap a Babiš vezette kormány lemondott, de ügyvezetőként hivatalban maradt. A képviselőház 2018. január 19-én felfüggesztette Babiš mentelmi jogát, ugyanis 2015 decembere óta a cseh rendőrség és az Európai Csalás Elleni Hivatal (az OLAF) is nyomozást folytat Babiš ellen európai uniós támogatásokkal való visszaélések gyanúja miatt.

Andrej Babiš kétszer nősült. Az első és második házasságából két-két gyermeke van.

(mti, internet)

2017. december 14. – Országos felmérés szerint a cseh állampolgárok négyötöde, 81 százaléka ellenzi, hogy Csehország elfogadja az EU Tanácsa által megállapított migrációs kvótákat.

2017. december 14. – A prágai Nemzeti Színház Laterna Magika fiiláléjában bemutatták a Don Hrabal című operát – *Miloš Štědrón* zeneszerző művét Bohumil Hrabalról és életéről. A főszerepet *Roman Janál* (bariton) énekelte.

2017. december 17. – Személyi plébániává alakult át a prágai magyar katolikus lelkészség, ami így nem területi alapon, hanem hívek egy meghatározott csoportja – például egy nemzetiség – számára létesült plébánia lett. Ez alkalomból *Erdő Péter* bíboros, esztergom-budapesti érsek szentmisét celebrált a prágai belvárosi Szent Henrik-templomban, amely egyben a magyar személyi plébánia székhelye. A misét *Dominik Duka* prágai érsek, a cseh katolikus egyház feje koncelebrálta. A magyar plébánia élén 2016 nyári megalakulása óta *Balga Zoltán* római katolikus pap áll.

2017. december 19. – Meghatározatlan időre meghosszabbították a csehországi Dukovany atomerőmű 3. és 4. energiablokkjának működési engedélyét.

2017. december 19. – A cseh parlament alsóháza jóváhagyta a 2018. évi költségvetést, amelynek értelmében 50 milliárd koronás (609 milliárd forint) hiánnyal fog gazdálkodni a cseh állam – 10 milliárd koronával kevesebb, mint 2017-ben. A volt *Bohuslav Sobotka*-kormány által kidolgozott javaslat bevételi oldala 1314,5 milliárd koronát tesz ki (több mint 16 ezer milliárd forint), míg a kiadások 1364,5 milliárd koronára rúgnak. A költségvetés 2018-ban 3,1 GDP növekedéssel számol (2016-ban ez 2,4 százalék volt).

2017. december 21. – Nagyszabású kiállítási programot ismertetett 2018-ra a Hradzsinban a prágai elnöki iroda Csehszlovákia megalakulásának 100. évfordulója és a Cseh Köztársaság megalakulásának 25. évfordulója alkalmából. 2018. január 1-jétől a cseh elnöki iroda díszes fogadótermeiben a csehszlovák és a cseh alkotmány ere-

deti példányai, és első elnökeihez kapcsolódó eredeti dokumentumokat, a legfontosabb állami kitüntéseket lehet megtekinteni. 2018. január 10–15. között a császári lovardában állítják ki a cseh államiság legfontosabb dokumentumainak eredeti példányait, majd az Ulászló-teremben két hétig újra láthatóak a cseh koronázási ékszerek. A jubileumi év legnagyobb kiállítása Az államiság vonzatai címmel 2018. márciustól október végéig tekinthető meg a Hradzsin lovardájában.

2017. december 25–26. – A Szlovák Televízió karácsonykor vetítette *Mária Terézia* (1717–1780) osztrák főhercegnőről, magyar és cseh királynőről – cseh, szlovák, magyar és osztrák koprodukcióban – készített kétrészes televíziós játékfilmet és nézői rekordokat döntött vele. A cseh televízió december elején adta a filmet, a magyar nézők 2018. január 5-én és 6-án láthatták a Duna Televízió adásában. Rendezte az Amerikában élő, temesvári születésű *Robert Dornhelm*, a forgatókönyvet írta Mirka Zlatníková, a címszerepet

az osztrák *Marie-Luise Stockinger* alakítja, férjét Lotharingiai Ferenc Istvánt *Vojtěch Kotek*, cseh színész kelti életre. *Esterházy Miklós* és *Pál* szerepét *Adorjáni Bálint* és *Nagy Ervin* játssza.

Lotharingiai Ferenc Istvánt a cseh *Vojtěch Kotek*, *Mária Teréziát* az osztrák *Marie-Luise Stockinger* alakítja

2017. december 26. – *Miloš Zeman* cseh államfő hagyományos karácsonyi televíziós üzenetében felszólította a parlamenti pártokat, hogy hathatósabban folytassák tárgyalásaikat egy stabil kormány felállításáról, és elutasította az előrehozott választások kiírását. A külpolitikáról szólva újra elutasította a Brüsszel által szorgalmazott bevándorlási kvótákat.

Lapzárta után érkezett:

2018. január 26–27. – A 2018. január 12–13-i cseh elnökválasztás második fordulójában újabb öt évre *Miloš Zeman* választották meg államfővé. Zeman a szavazatok 51,5 százalékát kapta meg, ellenfele, *Jiří Drahoš* (ČSSD),

a Cseh Tudományos Akadémia volt elnöke 48,5 százalékot ért el. Zeman úgy nyilatkozott, hogy következő időszakában szeretne „alázatosabb, kevésbé magabiztos és arrogáns lenni, és nagyobb tiszteletet tanúsítani mások véleménye iránt.”

Magyar és cseh sajtó alapján összeállította: Molnár Éva (Egyes képek forrása: internet)

Sporthírek Csehországból, 2017

2017. január 1–december 31.

2017. február 18. – *Karolina Plíšková* nyerte a 776 ezer dollár összdíjazású dohai keménypályás női tenisztornát.

2017. március 21. – *Petr Čech*-et, az Arsenal 34 éves kapusát választották meg Csehországban a 2016. év labdarúgójává – immár kilencedik alkalommal.

2017. március 27. – Prágában Achilles-ín-műtét miatt *Tomáš Rosický*, a Sparta Praha labdarúgója a tavaszi idényt befejezte.

2017. március vége – Tizenöt téli szezon után bejelentette visszavonulását *Šárka Strachová*, az egyik legsikeresebb cseh alpesi síző, a 2010-es vancoveri téli olimpia bronzérmese.

Šárka Strachová a Vancouverben (Týden, 2017/15)

2017. április 1. – Prágában a női félmaratont a kenyai *Joyciline Jepkosgei* 1:04:52 órás új világcúccsal nyerte meg.

2017. április 13. – A cseh *Andrea Hlaváčková* lett a teniszező *Babos Tímea* új párostársa.

2017. április 18. – Prágában 88 éves korában meghalt *Augustin Bubník*,

legendás válogatott jégkorongozó, a 1949-es világbajnok cseh team tagja, olimpiai ezüstérmes (1948), az 1950-es években politikai elítélt, majd az első cseh edző, aki külföldi (finn) nemzeti válogatottat irányított (1966–1969). 1998-ban képviselővé is választották.

Augustin Bubník anno...

2017. április 24. – Törökgyilkos öngyilkos lett 31 éves korában *František Rajtoral* korábbi cseh válogatott focistája.

2017. május 2. – *Petra Kvitová* cseh teniszező közel fél évvel komoly kézsérülése után ismét edzésbe állt.

Petra Kvitová újra tenispályán (Týden, 2017/24)

2017. május 5–21. – Franciaország és Németország közösen rendezte a 2017-es IIHF jégkorong-világ-

bajnokságot, amelyen 16 válogatott vett részt. A vb-t Svédország nyerte, Csehország érem nélkül a 7., Szlovákia a 14. helyen végzett.

A cseh hokiválogatott vereség után (Týden, 2017/22)

2017. május 6. – *Mona Barthel* (Németország) nyerte a 250 ezer dollár összdíjazású prágai salakpályás női tenisztornát.

2017. május 27. – A Slavia Praha végzett a cseh foci-bajnokság élén.

2017. június 5. – Alig tíz hónapnyi közös munka után *Tomáš Berdych* teniszező megvált edzőjétől, *Goran Ivanišević*től.

2017. június 22. – *Milan Baroš* volt cseh válogatott labdarúgó pályafutása végén visszatér nevelőegyesületéhez, a Banik Ostravához.

2017. június 25. – A kétszeres wimbledoni bajnok *Petra Kvitová* cseh teniszező nyerte a 820 ezer dollár összdíjazású birminghemi füvespályás női tenisztornát. Június 26-án viszont

visszalépett az Eastbourne-ben zajló füvespályás tenisztorna női versenytől.

2017. június 27. – A 28 éves *Tal Ben Haim* izraeli labdarúgó csaknem hárommillió euróért átigazolt a cseh Sparta Praha klubjába. A cseh átigazolási rekordösszegért kötött szerződése 2021. június 30-ig érvényes.

Ben Haim a Sparta Praha stadionjában

2017. július 30. – A Magyarországon rendezett vizes világbajnokság éremtáblázatán az amerikai csapat végzett az élen, a házigazda magyarok kilencedikek lettek 2 arany-, 5 ezüst- és 2 bronzéremmel. Csehország 1 ezüstéremmel a 22. helyen zárt.

2017. augusztus 23–27. – A csehországi Račicében a kajak-kenu világbajnokságon a magyar csapat 5 arany-, 5 ezüst és 2 bronzéremmel az éremtáblázat 3. helyén, Csehország pedig 2 arany-, 1 ezüst, 3 bronzéremmel a 6. helyen végzett.

2017. szeptember 19. – A korábbi magyar szövetségi kapitányt, majd az Aluinvent-DVTK vezetőedzőjét, *Stefan Svítetket* nevezték ki a cseh női kosárlabda-válogatott élére.

2017. október 5. – Egyéves szerződést kötött a Calgary Flames csapatával *Jaromír Jágr*, az észak-amerikai profi jégkorongliga (NHL) 45 éves cseh sztárja.

2017. október 29. – *Babos Tímea* és *Andrea Hlaváčková* nyerte a hétmillió dollár összdíjazású szingapúri tenisz WTA-világbajnokság páros versenyét, miután a fináléban döntő rövidítésben legyőzték a holland *Kiki Bertens*t és a svéd *Johanna Larsson*t. November 2-i hír szerint *Babos Tímea* a francia *Kristina Mladenovic* oldalán versenyez tovább párosban.

Andrea Hlaváčková és Babos Tímea WTA-világbajnokok

2017. november 1. – Bejelentés szerint a szezonnyitó wislai síugró vilákgupa után visszavonul *Jakub Janda*, a csehek vilákgupa-győztes síugrója.

2017. november 13. – *Michal Hipp*, 2012 és 2013 között a szlovák válogatott szövetségi kapitánya lett a szombathelyi Swietelsky–Haladás labdarúgócsapatának vezetőedzője.

2017. november 15. – Befejezi pályafutását – jelentette be a csehek kétszeres Davis Kupa-győztes teniszője, a 38 éves *Radek Štěpánek*.

Radek Štěpánek búcsúzik

2017. november 16. – Közel egy évvel azután, hogy 2016. december 20-án proštějovi otthonában egy betörő súlyosan megsebesítette a tenisző *Petra Kvitovát* a kezén, a cseh rendőrség lezárta a nyomozást a támadás ügyében. A tettest nem sikerült elfogni.

2017. november 19. – Prágában hosszsan tartó, súlyos betegség után 49 éves korában elhunyt *Jana Novotná*, a csehek wimbledoni bajnok teniszője. 27-én Brnóban helyezték örök nyugalomra.

2017. december 1. – A novemberben visszavonult cseh *Radek Štěpánek* lesz a korábbi világelső szerb tenisző, *Novak Djoković* egyik edzője.

2017. december 20. – Prágában bejelentette visszavonulását a 37 éves *Tomáš Rosický* 105-szörös cseh válogatott labdarúgó. A támadójátékos 1988–2001-ben és 2016-tól a Sparta Praha futballistája, közben 5 évig a Borussia Dortmund, 10 évig az Arsenal csapatának tagja volt, és sok sérüléssel küzdött.

2017. december 22. – A sílövő *Gabriela Koukalová*t választották az év sportolójává Csehországban a

Gabriela Koukalová, 2010-ben még leánykori nevén Soukalová biatlonista bajnok a Wikipédia sztár-fotóján és akcióban (jobbra fent)

februári világbajnokságon nyújtott teljesítményéért. Hochfilzenben a 7,5 kilométeres sprint számban arany-, 15 kilométeren ezüst-, a 10 kilométeres üldözéssel versenyben bronzérmert nyert.

Lapzárta után érkezett a 2018. évi téli olimpiáról, a dél-koreai Pjongcsangból:

2018. február 17. – *Ester Ledecká*, a 22 éves snowboard-világbajnok nyerte meg a női alpesi sízők olimpiai bajnoki címét szuperóriás-műlesiklásban (szuper-G). 1 perc 21 másodperc 12 századdal ért célba, egyetlen századdal megelőzve az osztrák olimpiai címvédő *Anna Veith*et.

Ester Ledecká, a téli olimpia bombameglepetése

2018. február 23. – Megszületett az első magyar téli olimpiai aranyérem a férfi rövidpályás gyorskorcsolyaváltóban. A győztesek: *Liu Shaolin Sándor*, *Liu Shaoang*, *Burján Csaba* és *Knoch Viktor* – 6:31,971 (olimpiai rekord).

2018. február 24. – *Ester Ledecká* a hódeszkások női párhuzamos óriás szlalomjában is téli olimpiai aranyérmert szerzett. Ledecká a két olimpiai aranya előtt világbajnokságon két aranyat és egy ezüstöt, illetve két junior vb-aranyat szerzett, mindet snowboardban, párhuzamos szlalomban és párhuzamos óriás szlalomban. Ledecká az első és egyetlen, aki egy olimpián bravúrosan két nagyon eltérő sportban lett olimpiai bajnok.

Magyar és cseh sajtó alapján összeállította: Molnár Éva (Egyes képek forrása: internet)

Bohemia Kiskönyvtár sorozatunk 2017-ben megjelent kötetek – **Tomáš Mazal: Szlalom a Parnasszusra. Útikalauz Bohumil Hrabal nyomában – sajtóvisszhangjából:**

– Szabó G. László interjúját Tomáš Mazal barátunkkal a Hrabal-útikalauz alkalmából lásd: a pozsonyi **ÚJ SZÓ** 2017. március végi számában és az interneten:

<http://ujso.com/cimkek/tomas-mazal>

– Szabó G. László könyvismertetője a Hrabal-kalauzról és beszámolója a 2017. február 9-i bemutatóról a **RIDIKÜL** magazin 2017. május 18-i számában olvasható. (Lásd még: a *Bohemia-hírlevél* 2017. 06.11-i számának mellékletében.)

ČESKÉ KOŘENY (Cseh gyökerek) egyesület 2017. februári hírleveléből a világban élő csehek számára:

V Budapešti vyšla už v prosinci nová publikace s názvem *Slalom na Parnas*. Je to kniha z pera *Tomáše Mazala*, odborníka na Hrabalovo dílo a život, v překladu naší dobré známé *Evy Molnár*. Ona a její přátelé ve spolku Bohemia měli s vydáním knihy pernou práci. V Budapešti tak předznamenal nedávné 20. výročí smrti *Bohumila Hrabala*, které se v českých médiích mohutně připomínalo i různými výstavami a dalšími akcemi. Dílo *Bohumila Hrabala* je v Maďarsku velmi ceněno a oblíbeno, a tak nová kniha jistě najde svoje čtenáře. [...] A co chci říci touto zprávou? Že je dobře, že jsou takoví obětavci, kteří přibližují českou kulturu dalším a dalším zájemcům po celém světě, nehledíc na čas, investovanou energii a peníze, prostě proto, že ji mají rádi. A měli bychom o nich vědět. (MF)

A **České kořeny 2017. aprílisi hírlevelében** közölt linken olvasható *Martina Fialková* barátunk *Molnár Évával* készített interjúja a Bohemia Baráti Körről: http://www.ceskekoreny.cz/aktuality/spolecne/rozhovor-eva-molnr_del-verzeii.pdf

– és a **Listy Prahy 1** kerületi újság 2017. aprílisi számának 3. oldalán rövidebb változatban:

http://www.listyprahy1.cz/archiv/2017/LP1_2017_04.pdf

Köszönjük a hírverést!

České koreny 2017. december 4-i hírleveléből:

Aktuálně z Českých kořenů – a trochu z Babylonu...

Vážení a milí,

před několika dny jsem se vrátila z Budapešti. [...] Natáčeli jsme zde s kolegou Tomášem Kubákem další díly pro TV pořad *Babylon*, který se nese v duchu našich Českých kořenů. V nich se věnujeme těm, kdo opustili Československo směrem západním, emigrovali kvůli bývalému režimu. V Babylonu oproti tomu máme příležitost ukázat také zajímavé příběhy těch, které životní cesty zavedly i jinam. Nemuselo se tedy nutně jednat o emigraci, ale jsou to příběhy podobné inspirativní a obdivuhodné.

V Budapešti žije naše dávno známá maďarská přítelkyně *Eva Molnárová*, jedna ze zakládajících osobností tamního neuvěřitelně aktivního spolku přátel české kultury, Bohemia klubu.

Mínulou neděli pořádala u sebe doma každoroční tradiční „Český salon“, unikátní záležitost, kterou jsme se rozhodli zdokumentovat. Dalším, s kým jsme pro *Babylon* natáčeli, byl vynikající překladatel a tlumočnick pan *Robert Svoboda*, jehož místní považují za svého díky naprostému souznění s maďarským prostředím a maďarštinou. Setkali jsme se zde i s dalšími budapešťskými přáteli z *Bohémie*.

Díky velkorysosti českého velvyslance v Budapešti, pana *Juraje Chmiela*, jsme byli ubytováni v prostorách naší mise. Během krátkého setkání s panem velvyslancem jsme se mj. také dozvěděli, jak dramatický příběh se odehrál ve zdech této budovy. Již před válkou zde bylo velvyslanectví Československé republiky, v době II. světové války ji obsadili Němci a udělali si zde jeden ze svých úřadů. Dva zde žijící čeští občané, bývalý topič a údržbář velvyslanectví *Emanuel Zima* a jeho syn *Josef*, tehdy zachránili díky obrovské odvaze a obětavosti 13 maďarských židů, když je ukryli (na několik dlouhých měsíců!) Němcům tak říkajíc „pod nosem“. Tento příběh je dodnes veřejnosti neznámý – a to by bylo jistě dobré napravit. Pokusíme se k němu ještě nějakou formou vrátit. Byl to pro nás silný zážitek, ocitnout se na stejném místě, ve sklepech, kde tito lidé přežili protizidovské běsnění v Budapešti ke konci války.

Martina Fialková

www.listyprahy1.cz

www.ceskekoreny.cz

KRAJINY ČEŠTINY cseh elektronikus folyóirat **2017.**

július/9. számának 32–34. oldalán a Bohemia Baráti Körről (Spolek Bohemia) olvasható képes ismertetés a *Molnár Évával* való beszélgetés alapján, valamint az 56–60. oldalon *G. Kovács László* barátunk vall saját maga és mások (köztük a Bohemia BK) cseh kultúra iránti szeretetéről „Nade všem stojí láska k jazyku a k zemi“ (A nyelv és az ország iránti szeretet áll mindenek felett) címmel. Mindkettőt *Zuzana Muchová*, a budapesti ELTE cseh szakának lektora jegyezte le. Köszönjük! (Lásd még:

<http://www.dzs.cz/file/5186/Krajiny%20%C4%8De%C5%A1tiny%209.pdf/>)

30.9.2017 – Naši ve světě

Bohemia je úžasný časopis pro přátele české kultury v Maďarsku. Je dvojjazyčný s pestrou náplní a s mnoha fotografiemi a kresbami. I když všichni tvůrci tohoto časopisu na křídovém papíru dělají svou práci jak nejlépe mohou, tak myslím, že hlavní duší všeho je *Éva Molnárová*, *Maďarka*, který prý v minulém životě byla *Boženou Němcovou*, o které je také uvnitř listu článek jako samostatná příloha.

Eva Strížovská, šéfredaktorka

strizovska@seznam.cz

www.cesky-dialog.net

KYJOV

Kis híján százra rúgó csehországi utazásaink több száz települést, kisvárost kerestünk föl. Kyjovot azonban hosszú ideig elkerültük, holott a közelében tucatnyi helyen megfordultunk. 2017. évi dél-morvaországi kirándulásunkhoz viszont Kyjovban leltünk jó szállásra, ily módon ezzel a tipikusnak mondható cseh kisvárossal is megismerkedhettünk.

Városkánk – miként a települések legtöbbször – egyszerű, uralkodói birtokban lévő faluként kezdte „pályafutását”. Első írásos említése 1126-ból származik, amikor Vencel olmützi részfejedeleme a hradiskói bencés kolostornak ajándékozta a falut és környékét („forum cum villa Kigiow”). A szerzetesek nagyon örültek az adománynak, mert a déli fekvésű falu környékén már lehetett szőlőt termelni, s az ebből készített bort nemcsak misézéskor, hanem betegségekre orvosságnak is használták... A bencéseket hamarosan kiűzik Hradiskóból, de a helyükre lépő premonstreiek tovább viszik Kyjov igazgatását. Michal apát Szent Mártonról elnevezett kőtemplomot épített a mai Szent József-kápolna helyén.

A XII–XIII. század fordulóján a falu főutcájának meghosszabbításában vásárok tartására alkalmas teret alakítottak ki, ez lett a későbbi „městečko” (városka) főtere, a címet 1201-ben kapta meg a település. 1284-ben II. Vencel engedélyt adott Kyjovnak falakkal való körbeépítésére, pénzhiány miatt azonban csak palánkkerítést tudtak fölhúzni, melyet a későbbiekben sem tudtak kőfalakkal kiváltani. A kolostor a XIV. századig közvetlenül irányította Kyjovot, de később anyagi nehézségeik miatt bérbé adták, 1407-től pedig elzálogosították. 1515-ben II. Ulászló (Dobzse László) vörös pecsét használatára adott jogot, 1526-ban jelenik meg a pecséten a település címere, jelezve, hogy immár városról (poddanské město, mezőváros, jobbágyváros) beszélhetünk.

1539-ben a kolostor Bukovany faluval együtt eladta Kyjovot Jan Kuna z Kunštátu morva hetmannak. Halála után azonban fiai előbb elzálogosították, végül eladták Jan Kropáč z Nevědomí na Litenčicích nemesnek. Az új tulajdonos annyira durván viselkedett a városlakókkal, hogy lázongás tört ki ellene, sőt 1548-ban a város átadott Ferdinánd uralkodónak egy folyamodványt. Ebben megígérve saját erejükből való visszavásárlásukat, kérték a királytól a város kamarai gondnokság alá vételét. Ez még ugyanabban az évben megtörtént, Kyjov királyi város lett azzal az uralkodói ígérettel, hogy soha nem lehet zálogba tenni, sem eladni!

Működésének kezdetén Kyjovot kinevezett faluvezető (vilicus) irányította, a „városka” rang elnyerése után azonban a kolostor nem kötelezően, de megadhatta az önkormányzatiság jogát. Ez valószínűleg megtörtént, 1350-ből van adatunk városháza léteire. Mint királyi városnak 1548-tól már járt a városháza és a választott önkormányzat. 1561–62-ben az újsütetű királyi város számára Václav Bzenecký primátor (aki egyébként a Jan Kropáč elleni engedetlenségi mozgalom vezetője volt) olasz építészekkel emeletes városházát húzat fel, mely kisebb átalakításokkal mai napig szolgálja a települést. Hamarosan felépítenek három – királyi városhoz méltó – városkaput, de a palánkkerítés kőfallal való felváltására továbbra sincs pénz. Csupán a harmincéves háború után hajtottak rajta végre javításokat.

1709-ben a város engedélyt kapott kapucinus kolostor létesítésére. Helyszínt az önkormányzat biztosított: a főter egyik lerombolt házának (Jiří Pogrel z Kočeborovic volt a tulajdonosa) és még két kisebb ház telkét, valamint a mögöttük elterülő kertet adományozták a kolostornak. Alapkövét 1713-ban rakták le, felszentelése 1723-ban történt, de végleges kiépítése 1761-ig tartott.

Mária Terézia egyetértésével 1760-ban megjelentek a piaristák, akik alacsonyabb fokú latin gimnáziumot működtettek 1774-ig, amikor iskolareform keretében német nyelvű tanításra álltak át. II. József reformjai megszakították a kapucinus kolostor működését, temploma a továbbiakban plébánia-templomként működött. A kalapos király eltörölte a városok addigi rangjait és kiváltságait. Kyjovban az eddigi tanács helyett magisztrátus alakult, polgármesterrel az élen. Kyjov a reformoknak, valamint a nagyszámú betelepülő, üzletileg aktív zsidóságnak köszönhetően kezdett növekedni és gazdaságilag fellendülni. A városban üvegyár, a közelben barnaszénbánya létesült.

A XIX. század végéig kizárólag az egyébként kisebbségben lévő németek alkották a város vezetőségét, általában a társadalmi élet is a németek körül forgott. Az áttörést az 1864-ben alapított cseh Olvasói Egylet kezdte előkészíteni, hozzá csatlakozott 1871-ben a testnevelést, kulturális megmozdulásokat szervező Sokol, 1874-től a Polgári Zálogház támogatta a kisvállalkozásokat. 1896-ban Josef Galušek vezetésével először alakult cseh városvezetés. Mindezek után rohamosan csehenedni kezdett az oktatás: 1898-ban cseh nyelvű gimnázium jött létre, de egymás után alakultak az alacsonyabb fokú cseh polgári, kereskedelmi, gazdasági iskolák.

A monarchia azonban makacsul ragaszkodott a cseh és morva tartományok német jellegéhez. Ezzel kapcsolatos a híressé vált kyjovi „hier” (jelen) affér. 1899-ben tartalékos tiszti találkozó volt a városban, ahol a csehek egy része az előírásos német „hier” helyett a „zde” szóval jelentkezett be. A bűnösökre bírósági ítélet és börtön várt.

Az I. világháború sok nehézséget okozott a városnak. Az egyébként is rossz élelmezési helyzetet tovább rontotta a több

*Slováckói
népviseletben
a Masarykról
elnevezett kyjovi
főtéren*

*Honismereti
múzeum
a kiskastélyban*

*A kyjovi
reneszánsz
Városháza
1561–1562-ből
a főtéren*

*Az 1868-ban
épült gimnázumi
kápolna*

ezernyi galíciai menekült, akik a háború végéig a városban ragadtak. A háború alatt több komoly incidensre került sor a cseh lakosság és az osztrák vezetés között. A járási hivatal egyik dolgozóját bebörtönözték Bécsben, mert a feljelentés szerint a kocsmában arra biztatta a bevonulókat, hogy ne lőjenek az oroszokra. Legsúlyosabb eset volt a „röplap ügy”. 1914 végén Kyjovban röplapok jelentek meg, melyek másolása és terjesztése hazaárulásnak minősült. A hatalom megtudta, hogy az önkormányzat is tudott a háborúellenes röplapokról, de nem jelentette. Hét embert halálra ítélték, csak a képviselők közbenjárására enyhültek az ítéletek sok évi elzárásra. 1914 őszén a magisztrátust feloszlatták, feladatát kormány megbízott vette át, a következő évben bezárták a gimnáziumot.

Csehszlovákia létrejötte után felgyorsult Kyjov fejlődése. Vízvezeték, csatornázás, kövezett utak és járdák, körzeti kórház, új negyedek, bér- és családi házak építése gazdagították a várost. 1921-ben a Sokol először rendez a környék néprajzával foglalkozó „Slovácký rok” rendezvény-sorozatot, mely máig is évente ismétlődő hagyomány. (A környék lakói morva-

szlovákok, területüket régi cseh szóval Slováckónak hívják.) A régi plébánia épületében néprajzi múzeum létesült.

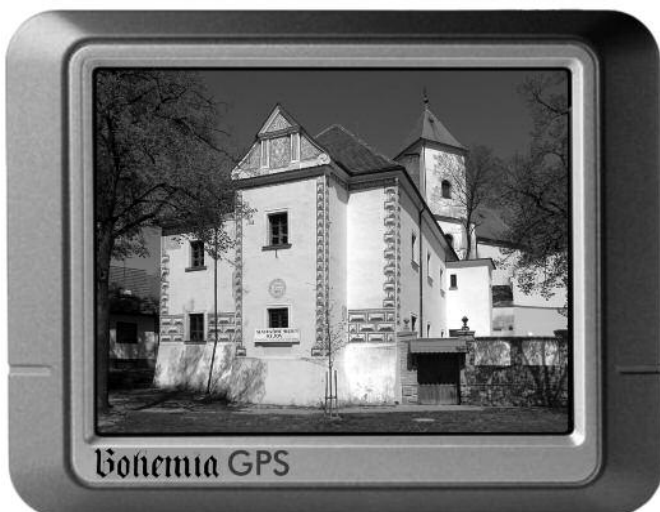
A II. világháború alatt megakadt a város fejlődése. A zsidó lakosságot elhurcolták, csak néhányan tértek vissza. Kyjovot 1945. április 28-án román egységek szabadították föl.

Városunk tovább modernizálódott a háború után, bevezették a gázt, új óvodák, iskolák nyíltak, a Brünn–Trencsénteplice elektromos vasútvonal könnyebbé tette a városba jutást. 1989 után megpezdült a gazdasági élet, a vállalkozástól addig elzárt lakosság serényen indított valamilyen ipari, kereskedelmi tevékenységet. Bár Kyjov körzeti központ státusa 1960-ban megszűnt, mindazonáltal a környék valóságos kulturális és gazdasági központja maradt.

A 14 ezer lakosú kisváros megérdemli a látogatást. Szállodája s annak saját főzésű söre kiváló, a belváros historikus, középkori voltát az utcák, terek vonulata tanúsítja, városházája, a néprajzi múzeumnak helyet adó reneszánsz „Zámeček” (kiskastély) kiváló műemlékek. A népművészetet kedvelők – kihasználva a fesztiválok adta lehetőségeket – a slováckói népviselet gyönyörű színes ruháiban, a helyiek dallamos muzsikájában és vidám táncaiban gyönyörködhetnek.

Zachár Ottó

A képeket a városi archívumból Lucie Tománovának, a kyjovi városi idegenforgalmi hivatal munkatársának köszönhetjük.

Bohemia GPS

*Látnivalók:
Városháza, Zámeček,
kapucinus templom*

*Szállás:
Hotel Pivovarský
697 01 Kyjov, tř. Komenského 596*

*Megközelítés:
Budapest–Pozsony–Holič–Kyjov*

Bohemia GPS

Cseh vonatkozású történelmi és kulturális évfordulók 2018-ban

TÖRTÉNELMI ESEMÉNYEK

1918. október 28-án kiáltották ki Prágában a csehszlovák államot, a csehek és a szlovákok önálló államát, amely jelentős részben a Nyugaton tevékenykedő cseh és szlovák emigránsok, mindenekelőtt Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš és Milan Rastislav Štefánik politikai és diplomáciai sikereinek köszönhetően jött létre, de a hazai nemzeti mozgalom támogatása is nélkülözhetetlen tényező volt. A prágai események hírére október 28-án és 29-én Csehországban és Morvaországban mindenütt végrehajtották a fordulatot. Október 30-án a Szlovák Nemzeti Tanács nyilvánította ki az egyesülést a csehekkel. November 14-én összeült az első csehszlovák nemzetgyűlés, amelyen a cseh és szlovák pártok képviselői vettek részt. Detronizálták a Habsburg-Lotharingiai házat, kikiáltották a parlamentáris köztársaságot, megválasztották a köztársasági elnököt (Thomas G. Masaryk), megalakították a kormányt, a miniszterelnök Karel Kramář, külügyminiszter Eduard Beneš lett. (Štefánik hadügyminiszter 1919. május 4-én tavaszán Pozsonynál repülőgép-baleset áldozata lett.) Az új állam létrejöttének külső feltételeit az Osztrák-Magyar Monarchia háborús veresége, a Habsburgok birodalmának feltartóztathatatlan széthullása teremtette meg. Csehszlovákia 1918–1938, majd 1945–1992 között állt fenn, a köztes idő a második világháború tartama, mialatt a nyugati országgrészben német birodalmi Cseh–Morva Protektorátus, Szlovákia területén a Tiso-féle bábállam működött. Azóta Csehszlovákia megszűnt (élt 74 évet és 64 napot), békésen kettévált, és 1993. január 1-jével létrejött az önálló Cseh Köztársaság és a Szlovák Köztársaság. (Október 28-a a Cseh Köztársaság állami ünnepe maradt.) (100 éve)

1938. szeptember 29-én és 30-án zajlott le négy európai nagyhatalom – Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország – vezető képviselőinek müncheni konferenciája, ahol a mind agresszívabb hitleri külpolitikára a „megbékítés“, a hírhedt „appeasement“ politikájával reagáló angol és francia vezetők elfogadták a németek Csehszlovákiával szembeni területi követeléseit, minden ok nélkül bízva abban, hogy a kontinens békéje a megalkuvás révén megőrizhető. Csehszlovákia kénytelen volt lemondani a döntően német lakosságú határmenti területekről, és a megcsonkított ország elindult a megszűnés felé vezető úton. A müncheni egyezményről értesülve Winston Churchill így vetítette előre a jövőt: „Anglia választhatott a szégyen és a háború között; a szégyent választotta, és nem fogja elkerülni a háborút.” (80 éve)

1948. február 25-én több napon át tartó politikai válság nyomán, Csehszlovákia Kommunista Pártjának vezetői – a nyomásgyakorlás minden eszközét bevetve – a kormányzat olyan radikális átalakításának elfogadására kényszerítették rá Edvard Beneš köztársasági elnököt, amely egyet jelentett a kommunista hatalomátvétellel. A fegyveres erő bevetésével fenyegető, politikai ellenfeleiket már a válság napjaiban megfélemlítő, üldöző kommunisták valójában puccsot hajtottak

vége, amelyet követően haladéktalanul hozzáláttak a zsanoki egypártrendszer kiépítéséhez. Hatalmukat – a Szovjetuniót maguk mögött tudva – több mint négy évtizeden át megőrizték, egészen 1989 végéig, amikor az ún. bársonyos forradalom söpörte el. (70 éve)

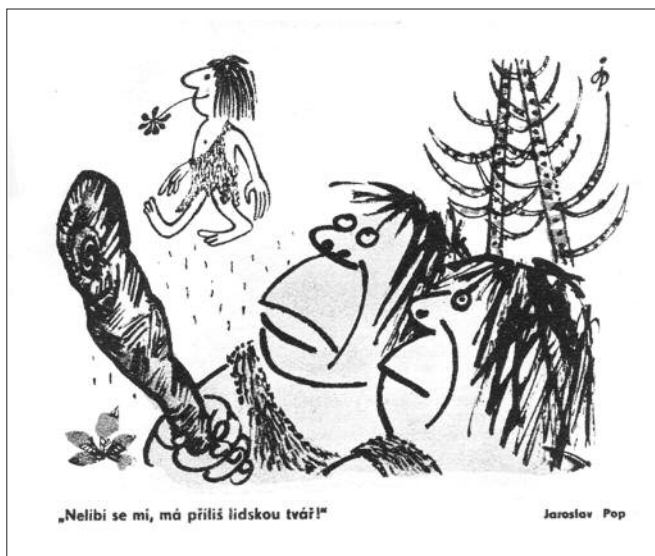
1968. június 27-én látott napvilágot a *Literární listy (Irodalmi Újság)* című hetilapban és több napilap hasábjain a *Kétezer szó* című kiáltvány, melynek szerzője, Ludvík Vaculík az év elején megindult reformfolyamat következetes folytatására, a demokratizálás ellenségeivel szembeni éberségre szólította fel a közvéleményt. A liberalizálást ellenző konzervatív kommunisták és a „testvérpártok” vezetői, hangadói „ellenforadalminak” minősítették a manifesztumot, s annak bizonyítékaként emlegették, hogy Csehszlovákiában veszélybe került a szocializmus. A *Kétezer szót* rövid idő alatt számos ismert művész és értelmiségi is aláírta, s aki a diktatórikus viszonyok helyreállítása idején nem tagadta meg korábbi állásfoglalását, annak a „prágai tavasz” bukása után megtorlással kellett számolnia. (50 éve)

1968. augusztus 21-én a Varsói Szerződés öt tagállamának csapatai megszállták Csehszlovákiát – a hadművelet legfőbb végrehajtója a szovjet hadsereg volt. Az erőszak elemi erejű tiltakozást váltott ki a lerohant ország lakosságából, amely a civil társadalom fegyvertelen ellenállásának egyik legragyogóbb iskolapéldáját mutatta fel. Mint a történelemben oly

*Szovjet bevonulás és fogadtatása 1968-ban
Josef Koudelka fotográfus akkori sorozatából*

1968-as falragasz üzenete: FEJET FEL! A KEZET NE!

Jaroslav Pop karikatúrája 1968-ról:
„Nem tetszik nekem, túlságosan emberarcú!”

sokszor, a fegyvereké lett a győzelem ezúttal is: a Szovjetunió diktátuma előtt meghajló – tragikus kényszerhelyzetbe került – csehszlovák állami és pártvezetés fokozatosan feladta a tavasszal kibontakozott reformfolyamat vívmányait, a kommunista párt azon erői pedig, amelyek mindig is a parancsuralom hívei voltak és teljes mértékben a Szovjetunió érdekeit szolgálták, olyan „konszolidációt” és „normalizációt” kényszerítettek a társadalomra, amelyben a Prágai Tavaszt a nyilvánosság előtt már csak kárhoytatni lehetett 1989 végéig. (50 éve)

1993. január 1-én változás következett be Európa téképén: Csehszlovákia helyét ettől kezdve az önálló Cseh Köztársaság és Szlovák Köztársaság foglalta el. Az 1992 júniusában lezajlott parlamenti választások nyomán vált nyilvánvalóvá, hogy a két országgrészben meghatározó szerephez jutott politikai erők nem érdekeltek az ország egységének megőrzésében. A Václav Klaus, illetve Vladimír Mečiar által vezetett cseh és szlovák politikai reprezentáció viszonylag gyorsan megállapodott a szétválás lebonyolításában, s a döntés nyomán a szövetségi parlament megalkotta a föderáció megszűnéséhez szükséges törvényeket. Sokan vélekedtek úgy, hogy egy ilyen horderejű kérdérről népszavazásnak kellett volna döntenie, de erre nem nyílt reális lehetőség. A csehek és szlovákok közös államának története 1992. december 31-én éjfélkor véget ért. (25 éve)

NEVES CSEH ÉS SZLOVÁK SZEMÉLYISÉGEK

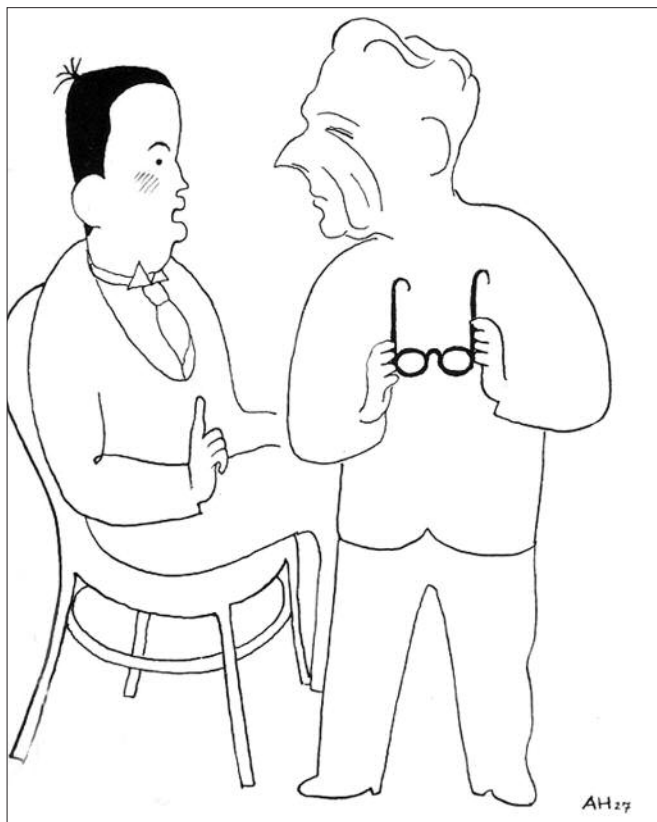

Vladimír Boudník (1924. március 17., Prága–1968. december 5., Prága), grafikus és festő, a huszadik századi cseh képzőművészet egyik legeredetibb egyénisége; az absztrakció fogalomkörébe sorolható munkássága az önmaga teremtette irányzattal, az explozionalizmussal kapcsolódott egybe. Alakját Věra Chytilová örökölte meg felejthetetlenül a *Gyöngyöcskék a mélyben* című szkeccsfilmnek *A Világ Automata büfében* címet viselő epizódjában. (50 éve halt meg)

Karel Čapek (1890. január 9., Malé Svatoňovice–1938. december 25., Prága), világirodalmi rangú próza- és drámaíró, publicista, műfordító, a polgári humanizmus eszményeinek megtestesítője. Több művét a tudomány fejlődéséhez, a technikai civilizáció előretöréséhez kapcsolódó nyugtalanító kérdések ihlették. Írásművészete olyan művekkel gazdagította az irodalom híveit, mint az *Abszolútumgyár*, a *Krakatit*, a *Horubal*, *Meteor*, *Egy mindennapi élet* és a *Harc a szalamandrakkal* című regények, az *R.U.R.*, a *Fehér kór* és az *Any* címet viselő drámák és a méltán nevezetes novelláskötetek: *Kínos történetek*, *Elbeszélések az egyik zsebből*, *Elbeszélések a másik zsebből* és az *Apokrifok könyve*. (80 éve halt meg)

Karel Čapek 1937 karácsonyán a prágai rádióban

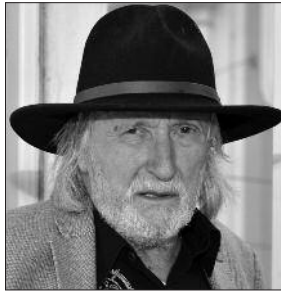
Karel Čapek és Fráňa Šrámek írók Adolf Hoffmeister karikatúráján, 1927

Martin Frič (1902. március 29., Prága–1968. augusztus 26., Prága), filmrendező, a cseh film történetének legtermékenyebb alkotója: több mint száz filmet rendezett. Az első Csehszlovák Köztársaság idejéből például az *Anton Špelec*, a *mesterlövész* és a *Kutyaélet* fűződik a nevéhez, a második világháború utáni időszakból pedig olyan, mindmáig népszerű mesefilmek, mint a *Császár pékje* – *A pék császára* s az *Aranycsillagos királykisasszony*. (50 éve halt meg)

Milan Hodža (1878. február 1., Szucsány–1944. június 27., Clearwater, USA), szlovák politikus, publicista, államférfi; az 1918 előtti Magyarországon egy ideig parlamenti képviselő volt, az első Csehszlovák Köztársaság idején pedig többször is töltött be miniszteri tisztséget. 1935 és 1938 között miniszterelnökként tevékenykedett; a müncheni szerződés után emigrációba vonult, ahol Csehszlovákia újjászületésének érdekében munkálkodott. A száműzetésben, angolul írta meg *Föderáció Közép-Európában* című munkáját, melyben Közép- és Kelet-Európa nemzetek széleskörű összefogása mellett tört lándzsát. **(140 éve született)**

Juraj Jakubisko (1938. április 30., Kojšov–), szlovák filmrendező, képzőművész, az 1960-as években színre lépett nemzedék nemzetközi viszonylatban is rangos képviselője. Filmjeit, kivált a legjelentősebbeket a játékos fantázia, a bizarr és szuggesztív képi lelemények sokasága, egyfajta mágikus realizmus jellemzi.

Főbb művei: *Krisztusi évek, Szőkevények és zarándokok, Madárkák, árvák és bolondok, Visszontlátásra a pokolban, barátaim, Építs házat, ültess fát, Az ezeréves méh, Holle anyó, Ülök az ágon és jól érzem magam, Homályos jelentés a világvégéről, Bathory*. Az utóbbi a hírhedt csejtei „végrófnő”, Báthory Erzsébet történetét idézi fel annak az egyre többször hangoztatott felfogásnak megfelelően, mely szerint a grófnő nem kegyetlen tömeggyilkos volt, hanem egy koncepciós per áldozata. **(80 éves)**

Vladimír Jiránek (1938. június 6., Hradec Králové–2012. november 6., Prága), grafikus, karikaturista, az utóbbi műfaj egyik legkiválóbb képviselője. Karikatúráival számos lapban országos ismertséget és népszerűséget szerzett. Rajzfilmeket is készített, a legismertebb közülük a *Bob és Bobek*

– *nyszik a kalapból* című mesesorozat. **(80 éve született)**

Visszajöttem. A szexuális forradalom véget ért.

Ján Kadár (1918. április 1., Budapest–1979. június 1., Los Angeles), Magyarországon született zsidó–szlovák származású, Oscar-díjas csehszlovák filmrendező, a csehszlovák új

hullám egyik kiemelkedő alakja, hosszú éveken át Elmar Klos alkotótársa. A közösen megalkotott filmek közül mindegyiknek az alábbiak említendők: *A halál neve Engelchen, A vádlott, Üzlet a korzón, A vágy neve Anada*. Az 1965-ben készült *Üzlet a korzón* a következő évben megkapta a legjobb külföldi filmnek járó Oscar-díjat. **(100 éve született)**

Ladislav Klíma (1878. augusztus 22., Domažlice–1928. április 19., Prága), filozófus, próza- és színműíró, a szubjektív idealizmus egyik legeredetibb képviselője, Arthur Schopenhauer és Friedrich Nietzsche közeli szellemi rokona. Misztikus és horrorisztikus mozzanatokban bővelkedő prózai munkái a lélek legsötétebb tájai iránt (is) érdeklődő, az ábrázolás korabeli tabuival mit sem törődő írónak mutatják. Bölcséletét legkivált *A világ mint tudat és semmi, a Traktátumok és diktátumok*, illetve *A pillanat és az örökkévalóság* című kötetekből ismerhetik meg az olvasók. Szépírói nagyságát a többi között a *Sternenhoch herceg szenvedései* című regény és a *Dicsőséges Nemezis* címmel megjelent novelláskötet tanúsítja. **(140 éve született, 90 éve halt meg)**

Pavel Kohout (1928. július 20., Prága–), próza- és drámaíró, a kortárs cseh irodalom kanyargós életutat bejárt jelentős alkotója. Ifjúkorában a szocialista rendszer lelkes támogatója volt, de a hatvanas évek második felében már a rezsim bírálói közé tartozott. Álláspontján később sem változtatott: vállalta a betiltott írók sorsát, a Charta 77 aláírásával pedig az

üldözöttekét is. A diktatúra száműzetésbe juttatta, az önmagát túlélő rendszer azonban 1989-ben romba dőlt, Kohout pedig a hírek szerint ma is meglehetősen vitalitással alkot. Főbb művei: *Egy ellenforradalmár naplójából, A hóhérső, A tánc és a szerelem órája, A nagy vakációk vége*. **(90 éves)**

Jiří Menzel (1938. február 23., Prága–), film- és színházi rendező, színész. Évtizedek óta az európai filmművészet élvonalában tartják számon. A legendás cseh új hullám alkotójaként olyan kiváló rendezők pályatársa volt, mint Věra Chytilová, Evald Schorm, Miloš Forman, Ivan Passer, Jaromil Jireš és Jan Němec. Munkásságának egyik legfőbb jellemzője a szépirodalmi művek adaptációja iránti vonzalom: megfilmesítésükkel nagyfokú empátiáról és leleményességről tett tanúbizonyságot. Hírnevét mindenekelőtt annak köszönheti, hogy Bohumil Hrabal több művét is felejthetetlen módon sikerült a film eszközeivel újjáteremtenie. Fontosabb alkotásainak fel-

sorolása önmagáért beszél: *Gyöngyöcskék a mélyben*, szkeccs-film, 1965 (Menzel a *Baltazar úr halála* című epizódot rendezte); *Büntény a leányiskolában*, 1965; *Szigorúan ellenőrzött vonatok*, 1966 – a Bohumil Hrabal műve alapján készült filmmel Menzel 1968-ban elnyerte a legjobb külföldi alkotásért járó Oscar-díjat; *Szeszélyes nyár*, 1967; *Büntény a mulatóban*, 1968; *Pacsirták cérnaszálon*, 1969; *Magány az erdőszélen*, 1976; *Mesés férfiak kurblival*, 1978; *Sörgyári capriccio*, 1980; *Hóvirágünnep*, 1983; *Az én kis falum*, 1985; *Vége a régi időknek*, 1989; *Koldusopera*, 1991; *Ivan Csonkin közlegény élete és különleges kalandjai*, 1993; *Őfelsége pincére voltam*, 2006; *Donhuanok*, 2013.

Jiří Menzel színházrendezői munkássága is számottevő; itt csak magyarországi színházi rendezéseit említjük: Carlo Gozzi: *Szarvaskirály* – Katona József Színház, 1984; Michael Frayn: *Még egyszer hátulról* – Új Színház, 2004; Alan Ayckbourn: *Hogy szeret a másik?* – József Attila Színház, 2005; Wolfgang Amadeus Mozart: *Così fan tutte* – Operaház, 2014.

Menzel számos filmben alakított kisebb-nagyobb szerepeket, köztük olyan jelentős alkotásokban is, mint a *Szeszélyes nyár*, Juraj Herz *A hulláégető* című remekműve vagy a Věra Chytilová által rendezett *Játék az almáért*. Azoknak a magyar

filmeknek a sora is imponáló, melyekben játszott: Gyarmathy Livia: *Minden szerdán*, 1979; Gyarmathy Livia: *Koportos*, 1979; Böszörményi Gyula: *Szívzűr*, 1981; Maár Gyula: *Felhőjáték*, 1983; Simó Sándor: *Franciska vasárnapjai*, 1996; Koltai Róbert: *Világszám*, 2004; Szabó István: *Rokonok*, 2004; Szabó István: *Az ajtó*, 2012.

Tollforgatóként is letette a garast: tárcái több kötetben láttak napvilágot (*Tak nevím*, 1996, *Tak nevím podruhé*, 1998; magyarul: *Hát, nem tudom*, 1997, *Hát, nem tudom... másodszor*, 1998, *Hát, még mindig nem tudom...*, 2004); 2013-ban pedig *Szeszélyes évek (Rozmarná léta)* címmel egy önéletrajzi művet adott közre, melyben 1988-ig bezárólag idézi fel pályafutását. (80 éves)

Olga Scheinpflugová (1902. december 3., Slaný–1968. április 13., Prága), színésznő, költőnő, színmű- és prózaíró, Karel Čapek felesége. Tehetsége elsősorban a színpadon és a filmekben érvényesült, de tollforgatóként sem lebecsülendő. Kortörténeti adalékokban gazdag, érdekesítő visszaemlékezései *A világon voltam* címmel láttak napvilágot. (50 éve halt meg)

Magda Vášáryová (1948. augusztus 26., Selmečbánya–), szlovák színésznő, diplomata, politikus; az egyetemen szociológiát tanult, de már gimnazista korában kiderült, hogy színésznő is lehetne. František Vlácil rábizta a *Markéta Lazarová* című film címszerepét, s ettől kezdve a leg-

jelentősebb rendezők foglalkoztatták – a többi között Juraj Jakubisko, Karel Zeman és Jiří Menzel. A film világa eleinte inkább riasztotta, végül azonban több mint két évtizeden át tartó pályát futott be; kora egyik legtehetségesebb és legszebb szlovák színésznőjének tartották, aki a színpadon éppúgy megállja a helyét, mint a kamerák előtt. Olyan emlékezetes filmek sikeréhez járult hozzá, mint a *Szőkevények és zarándokok*, *Radúz és Mahulena*, *Az üstökösön*, *Bajaja herceg*, *Csendes öröm*, *Déli posta*, *Sörgyári capriccio*. A kommunista rendszer bukása után váratlanul szakított a színészetrel, s előbb diplomáciai feladatokat vállalt, majd politikus lett. (70 éves)

Magda Vášáryová a *Sörgyári capriccio* című filmben, 1980

Összeállította: G. Kovács László
A képek forrása: internet

CSEH CENTRUM

ČESKÉ CENTRUM

A budapesti Cseh Centrum programjaiból

<http://budapest.czechcentres.cz/program/>

2017. március–2018. február

2017. MÁRCIUS

Cseh Filmkarnevál Miskolcon, Szegeden és Debrecenben

– Sosem vagyunk egyedül, Tigris elmélet, Én, Olga Hepnarová, A tanítónő című filmek vetítése.

Időpont: 2017. március 3–5., 8–10., 12–14.

Helyszín: Miskolc, Béke Art-mozi, Művészetek Háza; Szeged, Grand Café; Debrecen, Apolló mozi

Irodalom Éjszakája 2017 – Részlet Matěj Hořava cseh író Pálinka című kötetéből, felolvasta: Vajdai Vilmos.

Időpont: 2017. március 30.

Helyszín: Budapest, V-IX. kerület

2017. ÁPRILIS

Jakub Špaňhel festőművész kiállítása és **Simkó-Várnagy Mihály** szóló csellókoncertje a cseh nagykövetség rendezésében.

Időpont: 2017. április 20.

Helyszín: Cseh Centrum

Nemzetközi Könyvfesztivál – A V4-ek díszvendégségének keretében megjelent és bemutatott cseh könyvek:

Jan Němec: Dějiny světa (A fény története), Noran Libro;

Jaroslav Rudiš: Národní třída (Nemzeti sugárút), Typotex;

Daniela Hodrová: Pod obojí (Lelkek birodalma), Typotex;

Sára Vybíralová: Spoušť, elsőkönyves;

Hana Pinknerová: Co Bůh šeptá maminkám, esszékötet,

Új Város Alapítvány.

Időpont: 2017. április 20–23.

Helyszín: Budapest, Millenáris

Jan Němec dedikált könyvével a Millenárison (Fotó: Tomáš Kolomazník)

*Jelenet az
Összeomlás
című
előadásból*

*Bán János
a Színész-
automatában
(Fotó:
Szabados
Petra)*

2017. MÁJUS

Susanna Roth fordítói verseny 2017 díját Veress Dóra

Bianca Bellová: Jezero című regényéből vett részlet legjobbnak ítélt lefordításáért.

Időpont: 2017. május 17. *Helyszín:* Cseh Centrum

2017. SZEPTEMBER

Y.EAST 2.0 nemzetközi színházi és zenei fesztivál –

10 színházi előadás, kultfilmek, világ- és népzenei koncertek, táncházak, csillagvizsgáló és a Káni filmfesztivál filmjei. Színielőadások: ÖSSZEOMLÁS (CZ, prágai Divadlo X10), STOLEN LANGUAGE (PL, SK, CZ, HU, budapesti RAGNAR és a prágai Divadlo X10), ETOGRAMMOK (SK), HOMBRES (CZ), 48 ÓRA (HU, SK, PL, CZ), SZÍNÉSZAUTOMATA (HU)

Időpont: 2017. augusztus 30–szeptember 1–3.

Helyszín: Zsámbéki Színházi Bázis

14. Jameson CineFest – Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál életműdíjasa: *Jiří Menzel* cseh rendező és színész, Európa-díjasa *Magda Vášáryová*, a Sörgyári capriccio című, nyitó Menzel-film főszereplője.
Időpont: 2017. szeptember 8–17.
Helyszín: Miskolc, Művészetek Háza

IX. Budapest Transzfer – a PIM nemzetközi irodalmi fesztiváljának cseh résztvevői: *Michael Žantovský* író, pszichológus, *Ondřej Štindl* író, *Pavel Zajíc* költő, szerkesztő, *Olga Pek* szerkesztő, kultúraszervező, *Pavla Horáková* író, *Viktor Debnár* író, szerkesztő, *Ondřej Škrabal* költő, szerkesztő.
Időpont: 2017. szeptember 28–október 1.
Helyszín: Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum

OFF-Biennálé Budapest 2017 – Gaudiopolis – Az öröm városa témával. Cseh kiállítók: *Eva Kořátková*, *Zbyněk Baladrán*, *Jiří Kovanda*.
Időpont: 2017. szeptember 29–november 5.
Helyszín: Budapest, különböző helyszínek

2017. OKTÓBER

2. Budapest Ritmo Fesztivál – a CAFe Budapest nemzetközi világzenei fesztiváljának cseh fellépői: *Tomáš Liška*, PONK trio.
Időpont: 2017. október 5–8.
Helyszín: Budapest, Akvárium, Szimpla kert

Přelož to! (Fordíts le!) – Cseh műfordítók és magyar kiadók 4. találkozója.
Időpont: 2017. október 18.
Helyszín: Cseh Centrum

Karel Gott és Berenika Saudková festménykiállítása – a cseh nagykövetség kísérő rendezvénye az állami ünnep alkalmából, *Berenika Saudková* részvételével.
Időpont: 2017. október 18.
Helyszín: Nagykövetség és Cseh Centrum

Berenika Saudková festőnő, *Kája Saudek* képregényrajzoló lánya

és *Karel Gott* énekes egyik festménye a budapesti nagykövetségen (jobbra fent)

CSEKKOLD 3.0 cseh színházi fesztivál vendéglőadásai: *Hold a folyó felett* (Slovácké divadlo Uherské Hradiště), *Halotti tor* (Studio Damúza), *Macbeth* (Divadlo Na Zábradlí); felolvasószínház: *Tereza Verecká: Jób és Milan Uhde: Csoda a fekete házban*; a Napkút Kiadó könyvbemutatója: *Cseh drámaantológia*; zárókoncert: *Fekete Seretlek*.
Időpont: 2017. november 3–5.
Helyszín: Budapest, Katona József Színház

Hold a folyó felett, *Fráňa Šrámek* klasszikusan impresszionista darabja Budapesten

Milan Uhde és Tereza Verecká írók könyvbemutatója a Katona József Színház Sufnijában

*Kar/Halotti tor orosz realista kabaré
Anna Karenina motívumaira*

2017. NOVEMBER

Visegrádi irodalmi rezidens program 2017-es őszi ösztöndíjasainak: *Marianna Serocka* (PL), *Pavla Horáková* (CZ), *Silvester Lavrik* (SK), *Berta Ádám* (HU) felolvasó estje.

Időpont: 2017. november 27.

Helyszín: Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum

2017. DECEMBER

Nyitnikék – a prágai magyar néptáncgyűttes könyv-és filmbemutatója.

Időpont: 2017. december 12.

Helyszín: Cseh Centrum

2018. JANUÁR

#csehmege – Cseh-magyar gasztroprojekt, a cseh konyha remekei *Lucie Orbók* „tálalásában”.

Receptek: <https://csehmege.blogspot.hu/>

Videók: <https://www.facebook.com/pg/csehmege/>

Időpont: 2018. január 1–december 31.

A cseh gasztrocsatorna:

#csehmege

facebook.com/csehmege

25 éves a Cseh Centrum – Kiállítás-megnyitóval egybekötött zenés születésnap parti és beszélgetés, tortafelvágás az intézet jelenlegi és korábbi igazgatóival.

A jubileumi sörívő verseny győztes Bohemia-csapata

A Cseh Centrum igazgatói: Gál Jenő, Magyar György, Michal Černý, Lucie Orbók, Josef Kollár és aki hiányzik: Csémy Tamás

Lucie Orbók, a Cseh Centrum jelenlegi igazgatója
a Cseh Centrum szülinapján

Megjelent a Cseh Centrum új, negyedévenként megjelenő
magazinja: Jsem z toho JELEN!
(Az Ahoj című programfüzet megszűnt!)

Időpont: 2018. január 24.
Helyszín: Cseh Centrum

2018. FEBRUÁR

FACT 2018 – A brünni és prágai színházi akadémiák
hallgatóinak előadásai.

Időpont: 2018. február 1–4.

Helyszín: Budapest, Színház- és Filmművészeti Egyetem

Előhívás – V4-es filmfesztivál

Időpont: 2018. február 14–17.

Helyszín: Budapest, Uránia Nemzeti Filmszínház

CSEH ÉS SZLOVÁK FILMKARNEVÁL 2018

– a legújabb filmek szemléje + Menzel-maraton.

Vetített filmek: **Masaryk** (CZ/SK, 2016, r. *Julius Ševčík*),

Olthatatlan (CZ/PL, 2013, r. *Agnieszka Holland*),

Jeges nagyfi (CZ, 2017, 106 perc, r. *Bohdan Sláma*),

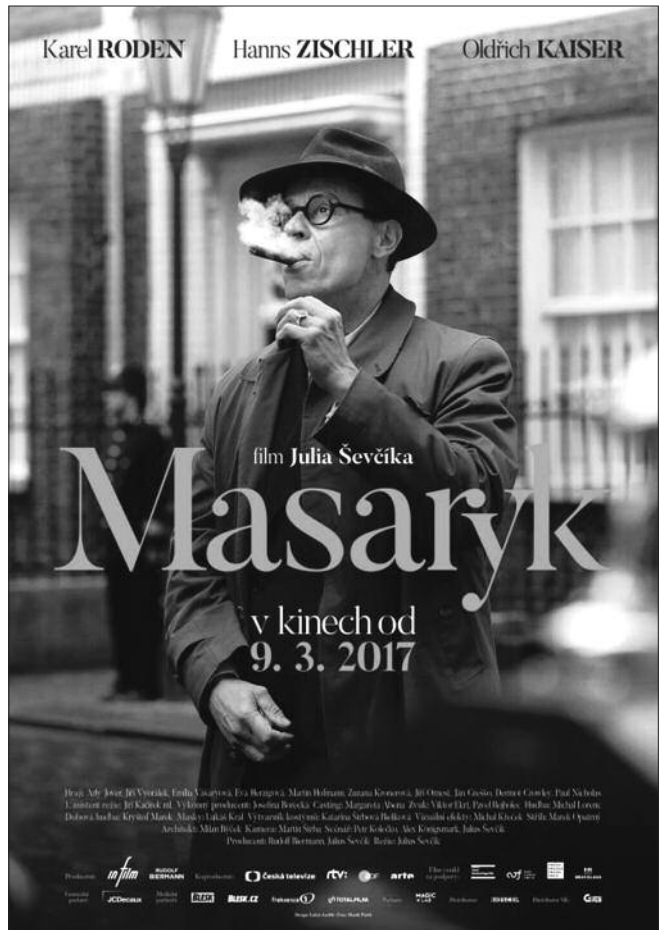
Milada (CZ, 2017, r. *David Mrnka*), **Emberrablás** (SK,

2017, r. *Mariana Čengel Solčanská*), **Léna** (CZ/SK, 2017,

r. *Tereza Nvotová*), **A határ** (SK/UA/CZ, 2017, r. Peter

Bebjak) + Menzel-maraton: **Szigorúan ellenőrzött**

vonatok, **Sörgyári capriccio**, **Az én kis falum**.

Koncertek: Fat Jazz Band, Tomáš Tomáš Liška & Invisible
World Quartet.

Időpont: 2018. február 21–25.

Helyszín: Budapest, Toldi mozi

Cseh műfordítói szeminárium *Beke Márton* műfordító,

bohémista vezetésével és **Cseh filmes szeminárium**

Mészáros Andor bohémista vezetésével, továbbá **cseh nyelv-**
tanfolyamok trimeszterekben és **Czech Pub Quiz** cseh
kultúrismerteti játék vándor söröskupával.

Időpont: egész évben

Helyszín: Budapest, Cseh Centrum és változó pub-ok

A Cseh Centrum összes programját lásd:

<http://budapest.czechcentres.cz/program/>

Fotó: Cseh Centrum, Mudrák Gabi, Zachár Ottó

CSEH CENTRUM

ČESKÉ CENTRUM

1063 Budapest, Szegfű u. 4.

telefon: +36-1-462-5066

e-mail: ccbudapest@czech.cz

web: <http://budapest.czechcentres.cz>

facebook: Cseh Centrum

nyitvatartás:

hétfő–csütörtök: 9:00–16:00, péntek: 9:00–14:00

könyvtár:

hétfő–csütörtök: 9:00–16:00

Berkes Tamás: Hamisítás vagy misztifikáció? A Dvůr Králové-i és a Zelená hora-i kézirat*

Kétszáz éve, hogy 1817 szeptemberében a huszonhat éves Václav Hanka Dvůr Králové városában megrendezte a híres *Rukopis královédvorský* (RK) felfedezését. Függetlenül attól, hogy a hamisítás (vagyis a kézirat keletkezési idejének visszadatálása a korai középkorba) végérvényesen lelepleződött az 1880-as években, maga a mű a korszak irodalmának kiemelkedő teljesítménye, amely nem csupán a nemzeti önérték fellobbantásában, de az új irodalmiság megalkotásában is kivételes szerepet töltött be. Hatása kiterjedt a XIX. századi cseh kultúra szinte mindegyik ágára: a zenére (Smetana), a képzőművészetre (Aleš, Myslбек), a történetírára (Palacký), de még a „hazafias” keresztnevek megválasztására is. Ennek megfelelően a cseh irodalomtörténet-írás a mostani bicentenáriumra számos új szempontú tanulmánnyal és értékelő összefoglalással készült, melyek közül azt az öt szerző által jegyzett, közel ezer oldalas kollektív monográfiát szükséges kiemelni, amely a teljes könyvészeti anyag kritikai feldolgozása mellett újraközi a téma 1817 és 1885 közötti értekező irodalmának mértékadó szövegeit.¹

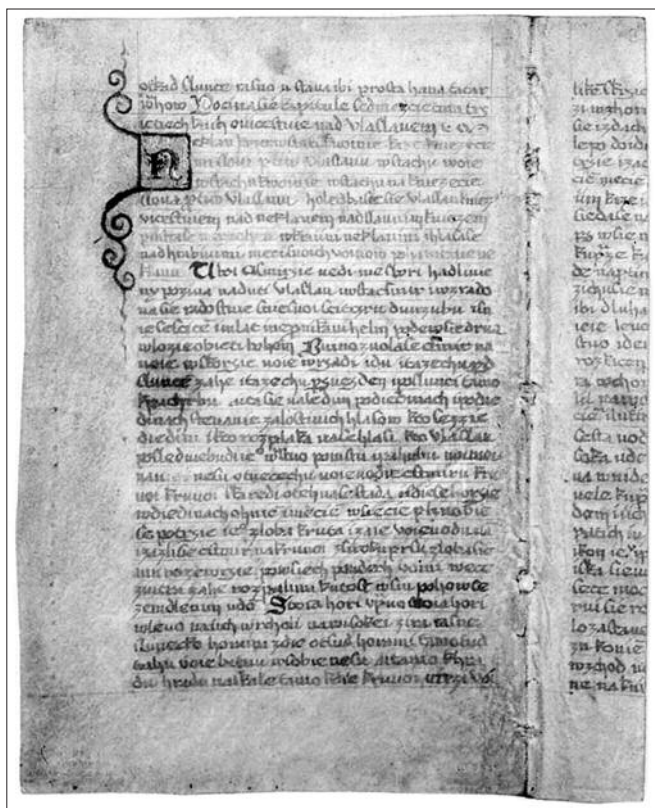
A felfedezés és a kezdeti kanonizálás története viszonylag széles körben ismert. Hanka és két helybéli társa, akik közül az egyik talán be volt avatva, előkapart egy kis méretű, töredékes pergamenkötetet a Dvůr Králové-i templomtorony alatti pincéből.² A becses leletet Hanka magával vitte Prágába, hogy szakszerű feldolgozás után a nyilvánosság elé tárhassa. A kézirat nagy izgalmat keltett a tudós irodalmárok körében, mivel páratlan módon lírai színezetű epikus hőskölteményeket és népdalokat tartalmazott a korai középkor időszakából. A felfedezés fényében a csehek műveltsége az egyik legősibbnek tetszett egész Európában, irodalmukat párhuzamba lehetett állítani a kelta és germán mondakincsrel, az orosz *Igor-énekkel*, de nemzeti nyelvű írásbeliségük még ezeknek is előtte járt. A kéziratot Hanka a frissen megalakult Nemzeti Múzeumnak (1818) ajándékozta, ahol könyvtárosi állást nyert, s némi késlekedés után 1819-ben teljes terjedelemben kiadta felfedezéseit, párhuzamosan a Václav Alois Svoboda készítette német fordítással. Az izgalmat tovább növelte, hogy titokzatos körülmények között időközben egy újabb, de az előbbinél lényegesen rövidebb kézirat-töredék érkezett postán Zelená Hora városából, amely a régi csehek demokratikus társadalmi berendezkedésére engedett következtetni a mondai Libuše fejedelemnő korából. A *Rukopis zelenohorský* (RZ) volt az a mű, amelyet Josef Dobrovský – a korszak legtekintélyesebb cseh tudósa – már az első áttanulmányozás után durva hamisítványnak bélyegzett.

Nem nélkülözi az ironiát, hogy Hanka Dobrovský tanítványának tekintette magát, akinek Jernej Kopitarhoz címzett ajánlólevelével jutott el 1813/14-ben a bécsi romantikus írók nevezetes körébe, ahol nagy odaadással tanulmányozta a nép-

hagyomány feledésbe merült kincseit és a korai középkor irodalmi emlékeit. Bécsi barátai segítségével Vuk Karadžić ekkor jelentette meg nevezetes versgyűjteményét, amely régi szerb hőségeket, szerelmi dalokat és népballadákat tartalmazott, eredeti módon reprezentálva a népi műveltség ősi erejét és nemzetformáló küldetését. Hanka rögtön lefordította Karadžić költeményeit és az orosz *Igor-éneket*, s hazatérése után hozzákezdett a XIII–XIV. századi cseh versek filológiai apparátussal történő kiadásához.³ A *Starobylá skládanie* 1817-ben megjelent első füzetében leközölt egy frissen felfedezett verset, amit állítólag barátja, Josef Linda talált egy ismeretlen könyv elrongyolt kötésében. A Dobrovský által a XIII. századra datált *Píseň pod Vyšehradem* (Dal Vyšehrad tövében) allegorikus szerelmi költemény, amelynek első sorai a nemzeti erő dicsőítésével vonják be Vyšehrad ősi várát, ahol a történelem előtti időkben Libuše uralkodott. Az archaizáló vers – mint főpróba – után került a nyilvánosság elé az RK, amely hat epikus hőségeket, két lírai-epikus költeményt és hat középkorinak álcázott (bár inkább biedermeier hangulatú) népdalt tartalmazott. Dobrovskýt meglepte a felfedezés, de végül hitelesnek fogadta el valamennyi hamisítványt, ismertetve őket cseh irodalomtörténetének 1818-ban megjelent második kiadásában.⁴ Véleménye szerint a kéziratot 1290 és 1310 körül másolták, de egyes darabjai sokkal régebbiek. Három közülük még a pogány korból származik (talán a 830-as évekből). Nagyon sajnálta, hogy csak töredékek maradtak fent a hatalmas énekgyűjteményből (hiszen a kézirat a 3. könyv 26. fejezetével kezdődik).

Az ösköltészet feltételezett mintáinak megfelelően a *Kéziratok* versei nem ismerik az időmértéket, rímtelenek, de ugyanakkor a hangsúlyos verselés szabályait sem követik egyértelműen. Viszont az egyes sorok szótagszáma többnyire meg egyezik, a költői beszéd határozott belső ritmust követ, ami ódon zengést kölcsönöz a szövegnek. (Hanka persze új cseh „fordításban” adta ki a művet a transliterálás akkori, bizonytalan szabályai szerint, amelynek jelentősége a hitelességi viták idején nőtt meg, amikor feltárultak az oroszból és ószlávból kölcsönzött szóalakok nyelvtörténeti anakronizmusai.) Mivel a fikció szerint a versek cím nélkül maradtak fenn, ezeket a kiadó, vagyis Hanka adta, melyeket a hagyomány utóbb szentesített. A romantikus historizmus eszmei konstrukciói leginkább az RK hőségeiben ütköznek ki, melyek a dicső múlt megalkotásával a jelen nemzetépítő céljait szolgálták. Az ekkor Európa-szerte híres – s ugyancsak hamisított – skóciai *Osszián-dalok* motívumainak beszüremkedése leginkább a kézirat hatodik darabjában (*Záboj*) érzékelhető, amely a keleti frankok elleni háborúk zűrzavaros történetét eleveníti fel (kezdetben a VII., később a IX. századra datálták). A mű tele van zsúfolva a középkori cseh krónikások (illetve Hanka) által kitalált/adaptált mitológiai elemekkel, jegyzetek nélkül alig érthető. Záboj, a legfőbb cseh hős citarához hasonló hangszeren kíséri énekét: a pogány szokásokat védelmezi az idegenekkel (értsd: a németekkel) szemben. Feltűnik Lumír, a mitikus dalnok, aki a címszereplővel együtt a XIX. századi cseh költészet és historizáló festészet közkedvelt alakjává válik. Az *Osszián* és a *Kéziratok* karaktere

* A cseh irodalomtudomány mai álláspontja szerint a *Rukopis královédvorský* (RK) és a *Rukopis zelenohorský* (RZ) két különálló műalkotás, melyeket – ha nem kifejezetten az egyik szövegegység sajátosságait akarják hangsúlyozni – az RKZ rövidítéssel szokás összefoglalóan megnevezni.

A Dvůr Králové-i kézirat 14. oldala
(Forrás: Národní muzeum, www.nm.cz)

között azonban több a különbség, mint a hasonlóság, s nincs arra semmi bizonyíték, hogy az RKZ szerzői felhasználták volna Macpherson adaptációinak 1811-es német fordítását, amelynek döntő hatása volt a német osszianizmus kialakulására.⁵

A *Zelená hora-i kézirat* kiadására azonban Hankáék nem merték elszánni magukat egészen Dobrovský haláláig (1829). Mivel azonban a csak két töredékből álló RZ *Libuše ítélete* (Libušin soud) címet kapott terjedelmesebb darabja a „szláv jog” pogánykori létét látszott igazolni, Josef Jungmann öccse elküldte a kéziratot Varsóba, ahol lelkes kommentár kíséretében közölte azt J. B. Rakowiecki *Prawda ruska* című jogtörténeti munkájában.⁶ Ezt követően Jungmann ugyancsak kiadta az 1821-ben megindított *Krok* című lapjában, majd megjelent a prágai német *Kranz* hasábjain is, miáltal azok a költészetre fogékony németek, akik eddig nem avatkoztak be a vitába, szintén Dobrovský ellenfeleinek oldalára álltak.

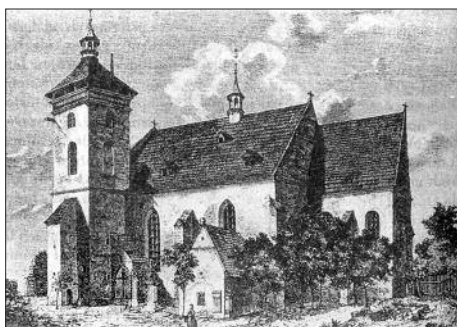
Miután a *Libuše ítélete* nemcsak korszakos irodalmi felfedezésnek látszott, hanem a múlta támaszkodó ideológiai állítások egész sora következett belőle, a felháborodott Dobrovský nem várhatott tovább a nyilvános válasszal. Előbb lengyel tudóstársának, a nyelvész Lindének írta meg, hogy Hankáék szégyenletes „csibészéget” (ein Bubenstück) követtek el: „eltűzött hazafiságtól és németgyűlölettől hajtva meg akarták csalni önmagukat és a világot”.⁷ Ezt követően Hormayr bécsi lapjában rövid és tárgyilagos hangú recenziót közölt Rakowiecki könyvéről, amelyben hamisításnak, a szláv osszianizmus sajnálatos termékének nevezte a *Libusa ítélet*-t.⁸ Mivel azonban Svoboda (a hamisítás valószínű részese) azonnal közölte a lapban egy hosszú és személyeskedésektől sem mentes ellentámadást, Dobrovský most már erőteljes viszontválasszal élt, felvonultatva megsemmisítőnek szánt filológiai érvkészletét (nyelvészeti és forráskritikai alapon bizonyítva a hamisítást).⁹ Prágában azonban senki sem hitt neki,

tanítványai és korábbi tisztelői látványosan elfordultak tőle. Jungmann odáig ment, hogy Marekhez írt levelében „szlaviszáló németnek” (slawisierender Deutsche) aposztrofálta, akiből hiányzik a cseh identitás,¹⁰ de még Palacký is, aki sokkal közelebb állt hozzá, a „hiperkritikus” jelzővel illette.¹¹

A *Kéziratok* hitelességének megkérdőjelezése mintegy hetven éven keresztül a nemzeti program elleni támadásnak minősült, hiszen a cseh irodalmi mozgalmat átható nyelvészkedés és filologizálás azzal az igyekezettel függött össze, hogy a nemzet kívánatosnak tartott új önazonosságát egy mesterségesen megkonstruált kultúrával dűcolják alá.¹² A tényeket alárendelték a fikciónak, a nemzeti újjászületés elképzelt igényeinek, hiszen az „ébresztés” mozzanata sokkal fontosabbnak látszott, mint a tényszerű igazság: a gondolati ellentmondásokat szenvedélyes érzülettel hidalták át.¹³ A *Kéziratok* hitelességét Palacký és Šafařík terjedelmes német nyelvű munkában védte a nemzetközi nyilvánosság előtt, Hanka és társai további, kevésbé ismert hamisítványokkal egészítették ki az RKZ mitikusra növesztett hagyományát. Az 1202-ből származó *Mater verborum* című kézirat latin-ófelnémet szótár prágai példányában a szavak fölött mintegy 1200 ócseh bejegyzést vétek felfedezni, melyek igazolták az RKZ nyelvi alakjait. Előkerült egy latin nyelvű evangéliumtöredék ócseh sorközi fordítással, melyet a X. századra datáltak. Hanka 1858-ban becsületsértésért beperelte a prágai német *Tagesbote* szerkesztőjét, aki folytatásokban ismertette Julius Fejfalik Bécsben kiadott dolgozatát, amely tudományos érvekkel kérdőjelezte meg a *Kéziratok* hitelességét. (A szerkesztőt hat hónap fegyházra ítélték, de végül kegyelmet kapott.) Az 1880-as évekre azonban a történeti nyelvészet gyarapodó tudása alapján már tarthatatlanná vált az RKZ védelme. A „kézirat-harc” lezárása annyiban fűződik T. G. Masaryk nevéhez, hogy Athenaeum című lapjában ő kezdeményezte az igazság tisztázását a nyilvánosság előtt, de a perdöntő nyelvészeti érvek Jan Gebauertől származnak. A *Kéziratok* kulturális önépítő missziója ekkor már betöltötte a maga nemzeti hivatását.

A XIX. század végén a cseh irodalomtudomány viszonylag gyorsan kiegyezett az új helyzettel, beillesztette az RKZ-t a század elejének művei közé, de a feltételezett szerzők (mindenekelőtt Hanka és Linda) az irodalmi kánon partvonalára szorultak. Az irodalomtudomány elkülönítette a művet a szerzőitől, akik megmaradtak a megvetett hamisítók szerepében.¹⁴ A „nemzeti újjászületés” kanonizált narratívája azonban érintetlen maradt: a cseh tudományosság vonakodott elismerni, hogy a nyelvi alapon álló „nemzetébresztők” 1848 előtt hiába erőltették azt az ideológiát, hogy az ország két, egymással konfliktusban lévő nemzeti tömbből – csehekből és németekből – áll, az etnikailag szervezett csoportok valójában csak a népesség két szélső pólusán helyezkedtek el. Az a nacionalista apologetika, amely a historizmus és a népszellemből eredeztetett nemzetfelfogás problematizálása nélkül rajzolta meg a cseh irodalom reformkori történetét, nem találhatta meg a kulcsot a *Kéziratok* komplex értelmezéséhez. Azt ugyanis, hogy Hanka hamisításai tiszta formában fejezték ki a cseh irodalmi újjászületés sajátlagos természetét: nem egy valóságosan létező kulturális folyamathoz kapcsolódtak, hanem maguk körül alakították ki az új kultúrát – mint fikciót.¹⁵

Ezt a felismerést, amelyet a cseh irodalomtudomány kontextusában akár kopernikuszi fordulatnak is nevezhetnénk, Vladimír Macura idézett könyve alapozta meg. Az elmúlt harminc évben a cseh reformkor irodalmi diskurzusa ezen a nyomvonalon halad. Macura kulcsszavai: fiktitivás, mitológi-

*Keresztelő
Szent János-
templom, ahol
1817-ben
megtalálták a
Dvůr Králové-i
kéziratot*

zálás, misztifikáció. Hanka lényegében nem tett mást, mint a többiek: kreatív módon egészítette ki a megalkotandó cseh műveltség elképzelt régmúltját.¹⁶ A cseh irodalomtörténész döntő felismerése, hogy fikció nem a múltra, hanem a jelenre irányult (vagyis nem a régmúlt kitalálása itt a döntő mozzanat, hanem a cseh reformkor „nemzeti valóságának” hiánya, amit irodalmi művekkel igyekeznek pótolni). Amikor ugyanis a valóságban nem működik egy átfogó – a világ egészére vonatkoztatható – nemzeti kultúra, akkor az átkerül az álom és a fantázia elkülönülő terébe, ami felidéz, sőt parancsolóan előírja az empiria fölé magasodó eszmény programját.¹⁷

A „misztifikáció” fogalmát nehéz egyetlen szóval magyarra fordítani: egyaránt lehet megtévesztés, rászedés, beugratás és csalás – de egyik sem fejezi ki a szó minden árnyalatát. Az irodalmi misztifikáció elsősorban a „szerzőséggel” folytatott játéknak minősül: álneves szövegek, a lírai szubjektum leépítése (maszk és önparódia), valamint más szerzők szövegeinek

jelöletlen áttemelése (mint intertextuális játék). Macura számos példát hoz arra, hogy a misztifikáció nem kivételes jelenség az 1848 előtti korszak cseh irodalmában, tehát az RKZ nem az „alkalmi csalás szigete”. Például Palacký és Šafařík egészen fiatalon kiadtak egy könyvet egyik közeli barátjuk nevében (annak tudta nélkül). John Bowring 1832-ben angolul kiadott cseh költői antológiájában szerepel egy Žofie Jandová nevű költőné, aki Čelakovský fiatalkori álneve volt, s éppen a költő ajánlására került be a kötetbe. Amikor Bowring felvilágosítást kért a szerzőről, Čelakovský megírta a költőné rövid életrajzát („Egy cseh iskolamester lánya, aki Morvaországba ment férjhez, s csak folyóiratokban publikált két vagy három verset”).¹⁸

A XIX. századi cseh irodalmi misztifikációk forrása a nemzeti lét törekenységéből fakad: az új cseh kultúra nem magától értetődő. A fiktitivás egy nem létező közönséget feltételez (megalkotja azt az olvasót, aki az írás pillanatában még nem is létezik). Az ebben az értelemben vett kulturális újjászületés a játék elemeivel töltődik fel, a reális és színlelt világ kettősége benyomul a műalkotásba.¹⁹ (Érzékelvén az irreális helyzetet – nyomban érzékeltetik is.) Macura szellemes példák sokaságát hozza fel, hogy bizonyítsa – a nemzeti újjászületés irodalmát mennyire átjárják a játékos elemek. Ennek értelmezését azonban megnehezíti a „hamis” és a „fiktív” közelállása. A misztifikáció ugyanis egyaránt jelentheti egy mítosz kimunkálását és a fantázia kiadását, amelynek a stílusjáték adja meg a felhajtó erejét, de az így létrejövő fiktív műalkotás a mű világán belül teremti meg a realitás illúzióját. Az iro-

*Záboj és Slavoj, a kéziratok hős fivérei,
Josef Václav Myslbek alkotása Prágában, a Vyšehradon, 1892*

dalmi misztifikáció ott válik el a köznapi értelemben vett csalástól, hogy nem szolgálhat egyéni (vagy vélelmezett nemzeti) érdeket, nem irányulhat közvetlen haszonra.

Az RKZ magyar recepciójával legutóbb Dávidházi Péter foglalkozott, felidézve Toldy Ferenc 1829-es prágai látogatását, amelynek során a magyar irodalomtörténeti kánon későbbi megalkotója találkozott Hankával, aki végigvezette őt a múzeumi gyűjtemény feltett régiségei között, megmutatta neki az általa felfedezett kéziratokat, sőt a vendég kérésére felolvasott csehül egy részletet a költeményekből.²⁰ Dávidházi találoán feltételezi, hogy Hanka tevékenysége közel állhatott a fiatal Toldy megálmódott szerepköréhez,²¹ hiszen a látogatásról írt beszámolója szerint érzelmileg mélyen megérintve nézte meg az RKZ kéziratát: „félíg irigyelve és óhajtván, lenne közülünk is valakinek szerencséje ily nemzeti dicső maradvány felleléséhez”.²²

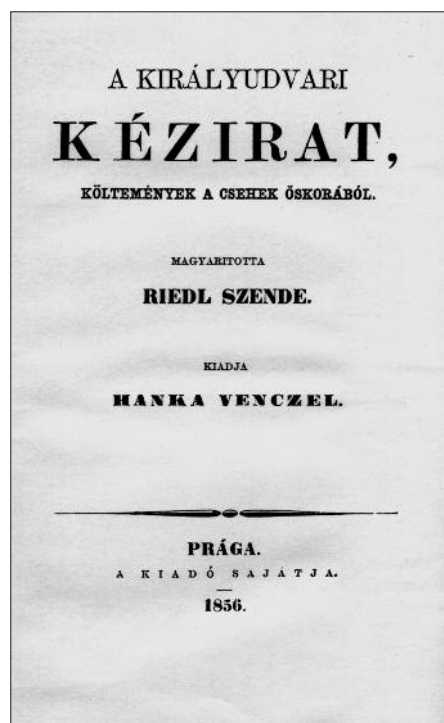
Toldy cikkéből önkéntelenül kiderül, hogy ő maga menyire rá volt hangolódva az elért kézirat csodálatára, lelkes befogadására. A hamisítás felismerése persze nem volt elvárható tőle, hiszen ehhez nem rendelkezett elegendő háttértudással, de nem ismerte Dobrovský fentebb tárgyalt 1824-es cikkét sem. Toldy tévedése azonban nem csupán Hanka furfangos csalásából fakadt, hanem a saját irodalmi eszméiből is. Őt magát is hasonló kérdések foglalkoztatták: régi kéziratok és a dicső múlt újrafelfedezése, a nemzeti egyéniség újraalkotása az irodalmi műveltség megalapozása és elterjesztése által. A múltszemlélet fiktív konstrukciói magyar vonatkozásban is a nemzeti emlékezet megalkotására irányultak. Funkcióját tekintve nincs lényeges különbség Hankáék műve és a *Zalán futása* között, mindkettő a historizmus közegeiben a romantikus kreativitás kirobbanása volt. Vörösmarty műve azonban nem töltötte be a nemzeti epika reprezentatív funkcióját, ezért Arany János évtizedekkel később is a „nemzeti eposz” mítosza fölött borongott. Amikor magyar fordításban elolvasta az RKZ-t, így írt Tompának: „Most olvastam a Riedl prágai tanár által fordított cseh költeményeket. Erőteljes néppóésis maradványai a messzehajdanból. Csak nekünk nincs semmink! Mythológiát csinálni kell, régies eposzt csinálni kell – különben úr és pusztaság.”²³ Arany meg volt győződve arról, hogy a régi krónikák töredékes passzusai és a XVI. századi históriás énekek megőriztek valamit azokból a mondákból, melyekből „meg lehetett volna írni a magyar Niebelungot”.²⁴

A Hanka-féle *Kéziratok* megítélésére két szempont kínálkozik: az erkölcsi és az irodalmi. Az erkölcsi értékelés nem lehet kétséges, hiszen a művelt világ megtévesztése aligha menthető, de az is világosan látszik, hogy az RKZ az adott korszak irodalmi eszméit szinte hiánytalanul foglalta magába. Ez utóbbi tekintetében magyar analógiák is kínálkoznak. Az irodalmi csalás és a misztifikáció közti határvonal elmosása ugyan vitatható, de az RKZ és a magyar irodalmi népiesség eszmei konstrukciója között nincs funkcionális különbség. Mindkét irodalomban középponti jelentőségű az etnikai képek (image) és önsztereotípiák termelése, amely a premodern csoportérzet beemelését szolgálta a nemzet megalkotásának politikai projektjébe.

Jegyzetek:

1. Dalibor Dobiáš – Michal Fránek – Martin Hrdina – Iva Krejčová – Kateřina Piorecká: *Rukopisy královédvorský a zelenohorský a česká věda (1817–1885)*. Praha, Academia, 2014.
2. Az 1819-es datálású (ténylegesen 1818 októberében megjelent) első kiadás előszavában Hanka egy szóval sem említi, hogy két társával

- együtt találta meg a kéziratot: kisajátította magának az RK felfedezését, jöllehet Dobrovskýnak írt másnapi levelében még hivatkozott Borč káplán közreműködésére. Csak az 1850-es évek hitelességi vitáiban hozta fel az akkor már nem élő két társa nevét. Dobiáš et al: *Rukopisy královédvorský*. 31. 254–255.
3. Matthias Murko: *Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der böhmischen Romantik*. Graz, Styria, 1897. 34–35.
4. Joseph Dobrowsky: *Geschichte der Böhmisches Sprache und ältern Literatur*. Prag, Gottlieb Haase, 1818. 385–390.
5. Martin Procházka: *Obrozený Ossian. Macphersonův model a produkce dějinnosti v české romantické kultuře*. In: Zdeněk Hrabata, Martin Procházka (szerk.): *Český romantismus v evropském kontextu*. URSUS, Praha, 1993. 90. 107–108.
6. A már a maga korában „csendes géniusz”-nak aposztrofált Josef Jungmann az első cseh nyelvű irodalomtörténet és az öt kötetes cseh-német szótár szerzője, a radikális nacionalisták szellemi vezéralakja volt. Öccse, Antonín természettudományos cikkeket publikált.
7. Murko: *Deutsche Einflüsse*. 20.
8. Josef Dobrovský: *Literární a prozodická bohémica*. Praha, Academia, 1974. 152–153.
9. Dobrovský: *Literární a prozodická*. 154–156.
10. Václav Zelený: *Život Josefa Jungmanna*. Praha, Matice česká, 1874. 243.
11. František Palacký: *Život a vědecké působení Jos. Dobrovského*. Praha, Pokrok, 1939. 55.
12. Dobiáš et al: *Rukopisy královédvorský*. 9–10.
13. Vladimír Macura: *Znamení zrodu. České obrození jako kulturní typ*. Praha, Československý spisovatel, 1983. 38–40.
14. David L. Cooper: „Padělky jako romantická forma autorství”: *Česká literatura*, 2012/1. 26–27.
15. Macura: *Znamení zrodu*. 123.
16. Macura: *Znamení zrodu*. 128.
17. Macura: *Znamení zrodu*. 120–121.
18. *Cheskian Anthology by John Bowring*. London, Rowland Hunter, 1832. 253.
19. Macura: *Znamení zrodu*. 121–122.
20. Dávidházi Péter: *Egy nemzeti hagyomány születése. Toldy Ferenc és a magyar irodalomtörténet*. Budapest, Akadémiai – Universitas, 2004. 518–529.
21. Dávidházi Péter: *Egy nemzeti hagyomány születése. Toldy Ferenc és a magyar irodalomtörténet*. Budapest, Akadémiai – Universitas, 2004. 518–529.
22. Toldy Ferenc: „Ó cseh-literatura”: *Tudományos Gyűjtemény*, 1830/VI. 121.
23. *Arany János Prózai Művek I.* (Szerk. Keresztury Dezső.) Budapest, Akadémiai, 1962. 608–609.
24. *Arany próza*. 265.

A képek forrása: internet

A Hrabal-galaxis Nymburkban

Kezdetben volt az Ősrobbanás. Ebben az esetben 2005-ben Aszódon következett be.

A világegyetem azóta – a fizikusok tudományos megállapítása szerint – folyamatosan tágul. A galaxisok pedig egyre nagyobb és nagyobb teret töltenek be. Nincs ez másként ennek a galaxisnak az esetében sem.

A Hrabal-galaxis pillanatképei című kiállítás az aszói Petőfi Múzeumból indult, aztán – ahogy egyre tágult és tágult – sorra hódított meg más városokat is. A többi között Solymárt, Kapolcsot, Sátoraljaiújhelyet. Aztán a tágulás elérte a nagyobb településeket is: Szeged, Debrecen, Nyíregyháza, Székesfehérvár és Szombathely után Budapest következett. Ekkor a tágulás kicsit megpihent, megnyugodott, mintha a galaxis megtalálta volna a helyét a Hrabal-univerzumban, mintha hazaérkezett volna. És ez részben így is volt, hiszen a kiállítás két éven át a Hrabal Sörözőben volt látható.

A Hrabal-galaxis ekkor újabb lendületet gyűjtött, és elindult meghódítani más területeket is. Prágában és a dél-szlovákiai Komárom városában is megtekinthették a látogatók.

2017-ben aztán – ha lehet ilyen képzavarral élni – a Hrabal-galaxis ismét, valóban hazatért: a nymburki sörgyárban, az író egykori családi lakóhelyén, megannyi szövegének ihlető környezetében pihent meg több mint egy hónapra.

A helyi történet a 2017. március végi – az író halálának 20. évfordulójára rendezett – nemzetközi Hrabal-konferencián kezdődött Nymburkban. Ekkor jutott eszébe a konferencián részt vevő Orvos Miklósnak, a budapesti Hrabal Söröző tulajdonosának: mi lenne, ha a sörgyárban – a malátázó nyári szünetelése idején – megrendeznék a kiállítást.

Az elgondolást tettek követték, a sörgyár vezetői szerencsére partnerek voltak a megvalósításban. Pavel Benák, a sörgyár tulajdonos-igazgatója első szóra igent mondott az ötletre. Július közepétől augusztus végéig úgyis kihasználatlan a malátakészítésre használt hatalmas, boltíves alagsori terem, így kitűnő helyszínnek ígérkezett. Az ötletre vevők voltak a

Fekete Ökör Baráti Kör tagjai, a kiállítás rendezői és alkotói is, így igazán méltó helyszínre költözhetett az anyag. A sörgyári capriccio napjainkban folytatódhatott.

A májusi Hrabalovo Kersko időpontjához igazodva a szervezőkkel kimentünk a sörgyárba, megbeszélni a részleteket. Benák úrék jóvoltából a megbeszélés végeztével a sörgyár területén felállított pavilonban sörözhattunk a helyszínen bográcásban főzött magyaros ételek után. Ez a jó hangulatú cseh-magyar sörgyári parti júliusban folytatódott, amikor Asztalos Tamásék köre a budapesti Hrabal Söröző munkatársainak segítségével berendezte a kiállítást. A korábban is folyamatosan bővülő anyag (vagyis a táguló galaxis) újabb három kiállítóval egészült ki: *Homolya Gábertől* egy Hrabal-bokszesztyű (jelenleg a budapesti Ferdinánd étteremben látható), *Orvos Miklóstól* egy vitrinre való dedikált Hrabal-könyv, *Polgár Lászlótól* pedig a „Hraballal repülni” című írás* cseh fordítása került be a kiállítás tárgyai közé.

A megnyitóra 2017. július 20-án került sor. Erre az alkalomra a szervezők és a budapesti Hrabal söröző jóvoltából külön cseh nyelvű prospektus is készült, a házigazdák és a helyi vendégek nagy örömeire. A megnyitót több illusztris vendég is megtisztelte. Budapestről, a cseh nagykövetségről *Josef Kol-*

lár úr, a Cseh Centrumból pedig *Orbók Lucie* jött el, Prágából a Magyar Intézet igazgatója, *Kelemen Gertrud*, valamint a budapesti Cseh Centrum korábbi vezetője, *Gál Jenő* is megjelent, illetve a prágai Cseh–Magyar Üzleti Klub *Fajd János*-sal képviseltette magát.

A helybeliek közül ki kell emelnünk *Jan Řehounek*et, Nymburk történelmének és Hrabal emlékének szorgalmas krónikását, a Pábitel újság szerkesztőjét, valamint *Bronislav Kubát*, a kerskói Lesní ateliér tulajdonosát, aki a Hrabalovo Kersko főszervezője és házigazdája is egyben. Kerskóból eljött *Zdeněk Eliáš*, Hrabal szomszédja és örököse is, aki magával hozta Prágából Hrabal egyik utolsó barátját, aki a kórházba is bejárt hozzá, *Pavel Misíket*. Sok más cseh vendég és látogató közül ki kell még emelnünk a kralupy-i barátainkat, *Korbelékat*, *Jindřiškát* és *Jirkát*. *Jindřiška* saját készítésű süteményekkel és szendvicsekkel is hozzájárult a terülj-terülj asztalkámhoz, amelyre egyébként a sörgyár is letette a maga adagját.

A műsor a Duo Bluesberry cseh együttes rövid fellépésével kezdődött, majd a hivatalos megnyitót *Pavel Benák*, a sörgyár és *Orvos Miklós*, a Hrabal Söröző tulajdonosa, valamint *Asztalos Tamás*, a kiállítás rendezője tartották, a ceremóniamester pedig e sorok írója volt. A jelen levő művészek néhány vendégnek külön ajándékkal készültek: *Ladócsy László* festőművész a megnyitó előtti órákban a helyszínen készített néhány Hrabal-ihletésű képet a számukra. A beszédek után is-

mét a Bluesberry duó zenélt, miközben a látogatók élvezettel nézegethették a kiállított tárgyakat, amelyeket magyarok alkottak vagy gyűjtöttek Bohumil Hrabal tiszteletére, esetleg elmerülhettek a társalgásban a szendvicses tálak és a kitűnő postřizinské söröket kínáló sörpult mellett.

Tudható, hogy a kiállítást jó néhányan megnézték később is. Ahhoz képest mindenképpen elég sokan, hogy magyarok kiállítása volt Csehországban; hogy Nymburk azért mégsem Prágában van; hogy a sörgyár azért mégsem Nymburk központjában található; és hogy egy sörgyárba bejutni mégsem olyan egyszerű, mint mondjuk egy nagyvárosi kiállító terembe. Tudunk olyanokról, akik hosszú utat tettek meg a kiállításért. Például a budapesti *Ludové noviny* szlovák nyelvű lap munkatársa Budapestről utazott Nymburkba, hogy élmeényeit aztán az újság hasábjain ossza meg az olvasókkal.

A vernisszázshoz hasonlóan az augusztus végi finisszáz is parádésra sikerült. A kiállítás utolsó nyitvatartási napját ugyanis a sörgyári komlószürethez igazították a szervezők. És ez kitűnő ötlet volt! Ahogy arról már egy korábbi tudósításunkban is hírt adtunk, ilyenkor megnyílnak a sörgyár kapui, a területet pedig ellepik a helyiek és a nymburki, azaz a postřizinské sör kedvelői. A vendégek ilyenkor segítenek a komlószedésben, hallgatják a zenei fellépőket, vagy éppen ingyenes város körüli körutat tesznek a kabrió kiránduló busszal. Igazi helyi népünnepély ez a nap. E sorok írójának ezen a napon volt szerencséje bemutatni a kiállítást – mások mellett – *Pavel Fojtíknak*, a város polgármesterének is, aki (nem) mellesleg Hrabalból írta egyetemi dolgozatát. Ám ahogy minden dolog elmúlik egyszer, estére ez a kitűnő nap is véget ért.

És mi történt másnap? Nos, másnap a galaxis tágulása megállt, majd hirtelen elkezdett összehúzódni, és mindössze pár perc alatt egy fekete lyukban sűrűsödött össze: leszedtük és elszállítottuk a kiállítás anyagát. A Hrabal-galaxis nymburki látogatása véget ért. A Mester talán örömmel nézhetett minket egy másik dimenzió távoli galaxisában zajló „túláságosan zajos magányából”.

*Szöveg és kép:
Polgár László, 2018. február 3.*

A prágai Magyar Intézet programjaiból

2017. március–2018. március

2017

2017. március 10. – Ünnepi koncert az 1848–49-es forradalom és szabadságharc évfordulója tiszteletére a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatóinak közreműködésével.

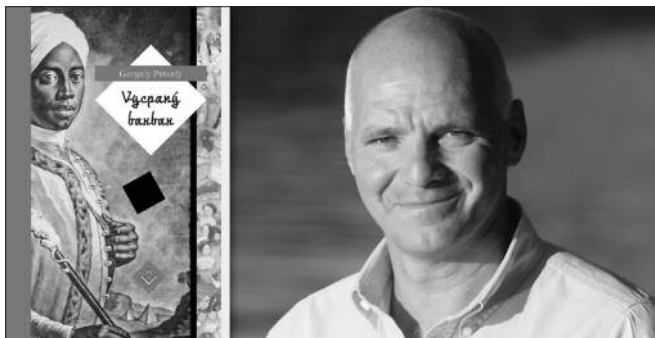
Helyszín: a MI nagyterme

2017. április 11. – *Arany János*, a magyar költészet óriása – emlékest a költő születésének 200. évfordulója és a költészet napja alkalmából, *Simona Kolmanová*, *Szilágyi Márton* irodalomtörténészek és *Marie Hodinářová* színművész részvételével.

Helyszín: a MI nagyterme

2017. május 11–14. – A 23. prágai nemzetközi könyvvásáron és irodalmi fesztiválon cseh fordításban bemutatott magyar szerzők könyvei: *Márai Sándor*: Füveskönyv (Herbář, ford. *Dana Gálová*), *Borbély Szilárd*: Nincstelenség (Nemajetní, ford. *Svoboda Róbert*) és *Péterfy Gergely*: Kitömött barbár (Vycpaný barbař, ford. *Svoboda Róbert*). Közreműködtek: *Gál Jenő* irodalomtörténész, *Svoboda Róbert* műfordító, *Péterfy Gergely* író.

Helyszín: Vystaviřtř, Holeřovice, Prága

Péterfy Gergely és a Kítömött barbár csehül

2017. június 1. – (NŐK IS HŐSÖK – magyar női sorsok az I. világháborúban címmel kiállítás július 31-ig.

Helyszín: MI, Pincegaléria

2017. június 7. – HUNGAROBOHEMICA PRAGENSIA: A cseh–magyar kulturális kapcsolatok kiemelkedő személyiségei – szimpózium és beszélgetés *Riedl Szende*, *Anton Straka*, *Sárkány Oszkár* és *Rákos Péter* munkásságáról *Gál Jenő* 60. születésnapja alkalmából. A pódiumon *Michal Černý*, *Gál Jenő*, *Berkes Tamás*, *Jiří Januška* szerepeltek.

Helyszín: a MI nagyterme

(Lásd még: 55. oldal!)

2017. szeptember 2. – OMEGA – koncert a zenekar fennállásának 55. évfordulója alkalmából.

Helyszín: Lucerna-palota, Prága

2017. szeptember 13–15. – A Pilseni Nemzetközi Színházi Fesztivál magyar vendéglőadásai: Bűn és bűnhődés (budapesti Vígszínház), Egy örült naplója (budapesti Katona József

Színház), *Bartis Attila*: A nyugalom (Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata)

Helyszín: Nagyszínház, DEPO 2015, Plzeň

2017. szeptember 18. – Reformáció Magyarországon 1567-ig – *Dr. Baráth Béla Levente* református lelkész (debrecen) előadása a reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából a prágai magyar református missziói gyülekezettel együttműködésben.

Helyszín: a MI nagyterme

2017. szeptember 23. – A pusztinai nagyhegy alatt... címmel *Nyisztor Ilona* és a pusztinai csángó gyermekkórus műsora a Prágai Magyar Napok keretében, a CSMMSZ szervezésében.

Helyszín: a MI nagyterme

2017. október 6. – „Születésem vasárnapi hajnal” címmel *Tiszai Nagy Menyhért* festőművész kiállítása november 10-ig a Prágai Magyar Napok keretében, a CSMMSZ szervezésében. Közreműködők: *Hadik András* művészettörténész, kurátora és a Mille Domi prágai kórus.

Helyszín: MI, Pincegaléria (Lásd még: 2., 58. oldal!)

2017. október 13–15. – A V4-es országok XIX. kortárs film-szemléje.

Helyszín: a MI nagyterme

2017. október 19. – A Fonó Zenekar koncertje a magyar nemzeti ünnep alkalmából és táncház.

Helyszín: Palác Akropolis, Prága

2017. november 7. – *Csáky Pál*: Virágosó című színdarabjának prágai ősbemutatója a révkomáromi Teátrum polgári társulás előadásában, az Esterházy János-emlékévé keretében. Rendező és főszereplő: *Dráfi Mátyas*.

Helyszín: a MI nagyterme

2017. december 5. – SOLI DEO GLORIA – a magyar reformáció öt évszázada címmel kiállítás 2018. január 19-ig.

Helyszín: MI, Foyer

2017. december 9. – *Szvorák Katalin* és a prágai Mille Domi kórus adventi koncertje.

Helyszín: belvárosi Szent Henrik-templom, Prága

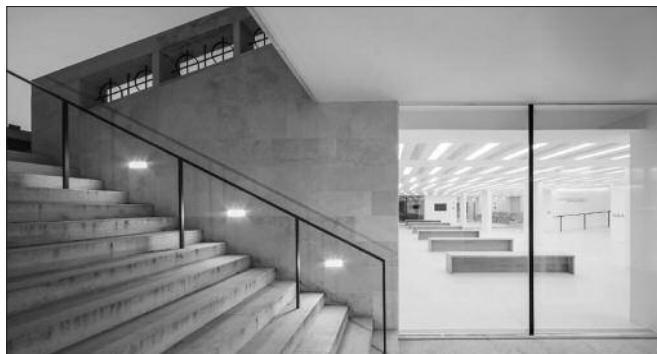
2018

2018. január 6. – Szerelmes operagála – *Várjon Dénes & Chopin* – ünnepi gálakoncert.

Helyszín: Obecní dům – Smetana terem, Prága 1

2018. január 15. – Kontextus és térbeliség – a 3h építésziroda: *Csillag Katalin* és *Gunther Zsolt* kiállítása március 23-ig.

Helyszín: MI, Pincegaléria

2018. január 23. – „Páva pulyák” – *Agócs Gergely* népzeneész, népzenekutató koncertje „Fölszállott a páva” című népzenei és néptáncos tehetségkutató verseny gyermek résztvevőivel – *Aprája* dudazenekar (Göd), *Szabó Júlia* énekes szolista (Naszvad), *Bese Botond* dudás – és *Farkas József* fotókiállítása a magyar kultúra napja alkalmából.

Helyszín: a MI nagyterme és a Foyer

2018. február 1. – Kígyók vára (Pevnost) film vetítése *Drahomíra Vihanová*, a közelmúltban elhunyt rendező tiszteletére és az egyik szereplő, Cserhalmi György 70. születésnapja alkalmából.

Helyszín: a MI nagyterme

2018. február 6. – *Görgey Artúr* hadvezér, politikus és tudós születésének 200. évfordulója és az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kitörésének 170. évfordulója alkalmából – prágai emléktáblájának megkoszorúzása (Kožná 8, Prága 1) és előadások *Hermann Róbert*, *Süli Attila* történészek, *Riedel Miklós* vegyész közreműködésével.

Helyszín: a MI nagyterme

2018. február 21. – Örvendjen az egész világ – kiállítás és kamarakoncert *Kodály Zoltán* emlékére

Helyszín: Lovoš Kultúrközpont, Lovosice

2018. március 10. – *Ormai (Auffenberg) Norbert* honvédeztárs, az 1848–49-es szabadságharc aradi vértanúja tiszteletére emléktábla leleplezése, koncert és kiállítás.

Helyszín: Dobřany, Plzeň mellett

Balogh Csaba
államtitkár és
Martin Sobotka pol-
gármester leleplezik
az emléktáblát
(Fotó: Kokes János)

Ki volt Ormai Norbert?

Ormai Norbert (1813, Dobřany–1849. augusztus 22., Arad) honvédeztárs, az 1848–49-es szabadságharc vértanúja csehországi német–cseh katonacsaládban született. Tanulmányait az olműzi katonai iskolában végezte, majd 1828-ban hadapródként lépett a császári hadsereg 31. (Leiningen) gyalogezredébe. 1840-ben már hadnagyi rangban szolgált, mikor a galíciai lengyel hazafiakhoz fűződő kapcsolata miatt letartóztatták. Hét év vizsgálati fogság után 1847-ben tizennégy év várfogságra ítélték. Munkács várában töltötte büntetését, ahonnan az 1848. március 15-ei forradalom után kiszabadult.

A Batthyány-kormány felterjesztésére május elején kegyelmet kapott, és Woroniczky Miciszláv herceg önkénteseinek századosa lett. Ekkor változtatta nevét Ormai Norbertre. Szeptemberben egységével részt vett a délvidéki harcokban. Októbertől Kossuth Lajos mellett őrnagyi rangban őrpáncsnok, majd később szárnagy lett. 1849 márciusától alezredessé léptették elő, és megbízták az 1. honvéd vadászrezd szervezésével. Márciustól ezredessé és a honvéd vadászrezdek főfelügyelőjévé neveztek ki.

Az 1849. augusztusi világosi fegyverletétel idején a császáriak fogságába esett. Lázadás és hazaárulás vádjával hadbírótság elé állították, elítélték, majd augusztus 22-én Aradon kivégezték. (Kokes János, Prága)

Forrás: <http://felvidek.ma/2018/03/csehorszagban-emlektablakapott-ormai-norbert-honved-ezredes-az-elso-aradi-vertanu/>

„Mindent Bachnak köszönhetek...”

Emlékezés Zuzana Růžickovára

2017. szeptember 27-én, 91. életévében eltávozott közülünk a XX. század második felének egyik legjelentősebb cseh előadóművésze, a csembaló nagymama, Zuzana Růžicková.

Rendkívüli asszony volt: igazi fenomén. Egész élete – annak minden borzalmával és szépségével – bámulatra méltó. A plzeňi játékbolt jómódú tulajdonosa egyetlen lányának privilegizált gyermekkorra, a holokauszt túlélése, majd a világraszóló karrier egy akkoriban még ismeretlen hangszeren – saját szavaival élve – csak nagyon sok csodával volt lehetséges.

Három év koncentrációs tábor után betegen, tönkrement kezekkel hazatérve, mindenki lebeszélte korábbi ígéretes zenei tanulmányai folytatásáról. Nem adta fel. Napi 12 órát gyakorolt, és két év alatt négy év anyagát elvégezve, felvételt nyert a prágai Zeneakadémia zongora tanszakára. Legendás akaratereje már ekkor megnyilvánult: a végsőkig kell harcolni, akár a rossz sors ellen is. Ehhez számára Bach zenéje jelentette a kimeríthetetlen erőforrást. Amikor egyik lágerből a másikba vitték, mintegy talizmánként, az e-moll angol szvit fejből lekottázott Sarabande-részletét szorongatta a kezében. Elmondása szerint hazatérése után sokáig nem találta meg a lelki egyensúlyát, amelyhez végül szeretett zeneszerzője segítette hozzá. „Bach ismerte a legnagyobb fájdalmat és a legnagyobb örömet. Azt tanítja: az embernek mély kétségbeesésben is hinnie kell, hogy szenvedésének van valamilyen értelme. Minden hangjából ez árad, ezért olyan erőt adó a zenéje... Bach műveinek előadása közben valahogy jelen van az Isten.”

Amikor 1948-ban Csehszlovákia kommunista állam lett, Zuzana Růžicková először „rossz vice”-nek nevezte, hogy egyik diktatúrából a másikba került. Néhány évvel a Zeneakadémia elvégzése után, hogy minél hitelesebben tolmácsolhassa Bach kompozícióit, a zongoráról áttért a csembalóra, amelyet abban az időben még senki sem ismert. Megmosolyogták, amikor csembalókoncertet akart adni. A cseh zenei élet akkori vezetői e hangszerrel „feudális, klerikális, elit” jelzőkkel illették, vagyis nemkívánatosnak tartották, ő azonban fanatikusan harcolt az egyenjogúságáért. Lankadatlan energiával próbálta meggyőzni a koncertszervezőket, hogy segítsék törekvését: Wanda Landowskához hasonlóan (akit legfőbb művészi példaképének tartott) hangversenyein „pedagógiai célzattal” gyakran játszotta el ugyanazt a művet először zongorán, majd csembalón. Rendíthetetlenül hitt önmagában és célja elérésében. A nagy áttörést végül az 1956-os év hozta

meg számára: a müncheni Bach-verseny győzelme egyszerre elindította nemzetközi karrierjét, megnyitotta előtte öt kontinens koncerttermeinek kapuit.

A hangversenyek, turnék mellett a világ jelentős lemezcégeinél sorra készítette felvételeit: a legelismertebb és máig egyedülálló teljesítménye Bach összes csembalóra készült művének megjelentetése. Ennek legnagyobb részét 1965 és 1974 között a francia Erato cégnél vette fel, majd később kibővítve a csehszlovák Supraphonnál is megjelent, 35 nagy bakelitlemezen. Számítalan felvételen rögzítette a csembalóirodalom más fontos szerzőinek műveit is, akik között kiemelt helyet foglalt el szívében Domenico Scarlatti.

Zuzana Růžicková a koncertezéssel párhuzamosan mindig tanított is, de a prágai Zeneakadémián – a budapestihez hasonlóan – sokáig csak posztgraduális vagy mellékszakon lehetett csembalót tanulni. Először a pozsonyi Zeneművészeti Főiskolán létesítettek számára főtanszakot, ahol évekig egy asszisztens segítségével működött. Ott kezdtem el én is felsőfokú tanulmányaimat, a korabeli Csehszlovákiába, mint „baráti” országba kapott állami ösztöndíjjal. Egy évre rá azután a cseh fővárosban is beindult az önálló tanszak, amelyre ő átvett engem, így lehettem én az első, aki nála a prágai Zeneakadémián csembalóművészi diplomát szerzett.

Utazásaitól, elfoglaltságaitól függően, általában heti rendszerességgel találkoztunk. Nagyszerű, lelkesítő évek következtek. Lényének kisugárzása, fanatizmusa nagy hatással volt mindnyájunkra. Éjjel-nappal gyakoroltam, hogy minél több anyagot végezhessen nála. Gyakran mondta: „Nem elég a tehetség és szorgalom, megszállottnak kell lenni!” A három nyelven magas szinten beszélő, nagy kultúrájú művész személyes megnyilvánulásában tartózkodó, valójában kiismerhetetlen volt. Mindazonáltal a tanszaki vagy más koncertek utáni „kocsmázások” alkalmával közelebb kerültünk hozzá. Ezek az együttlétek a mai napig élénken élnek bennem. Ilyenkor többnyire velünk volt férje is, a jeles zeneszerző, Viktor Kalabis. Zuzana asszony egyik cigarettáról a másikra gyújtva – e szokását élete végéig megtartotta –, néhány pohár

bor mellett kifogyhatatlanul anekdotázott. Sokszor órákon át mesélte megpróbáltatásokban és nagy elismerésekben, sikerekben egyaránt gazdag életének hol megrendítő, hol – gyakran neves pályatársakhoz kötődő – mulatságos történeteit, amelyeken maga is szívből nevetett. Jellegzetes, szarkasztikus humorával kifigurázott ostoba embereket, pártfunkcionáriusokat is, akikkel a múltban hadakozni kényszerült. Tudtuk, hogy a kommunizmus korábbi éveiben sok kellemetlenségben volt része. Férje, 1968-as szerepe miatt, hosszú ideig nem utazhatott külföldre, mígnem a hatalom megengyhült... Emlékszem, egyszer huncut mosollyal fogadott az órán: „Voltam tegnap tanszéki értekezleten, ahol azt kérdezték tőlem: az a Dobozyová zenéből mindig jeles, de a politikai tárgyakkól miért nem szerepel jobban? Mondtam nekik, hogy szegényke nyelvi nehézségekkel küszködik... Borbála, megkérem, hogy ne beszéljen olyan jól csehül, mert a végén még nekem lesz ebből bajom!” – kuncogott.

Megszámálhatatlanul sok mesterkurzust tartott a világ legkülönbözőbb pontjain és rendszeresen adott elő olyan nagyhírű intézményekben, mint a Bostoni Egyetem, a londoni Királyi Akadémia, vagy a baseli Schola Cantorum. A budapesti közönség is jól ismerhette őt, hiszen évtizedeken át a magyar zenei élet állandó vendége volt. Kiváló szakmai és baráti kapcsolatokat ápolt kiemelkedő művészekkel, mindenekelőtt Sebestyén Jánossal. Az ő révén került azután vele több magyar csembalista is – elsőként Horváth Anikó – tanítványi kapcsolatba. Nagysikerű kurzusai a budapesti Zeneakadémián gazdag inspirációforrást jelentettek egy sor fiatal muzsikuszámára.

Zuzana Růžicková élen járt a XX. századi csembalóreper-toár népszerűsítésében, felvételeken való megörökítésében is. Különleges, karizmatikus művész volt. Elmélyült, találékony a zenei gondolatok megformálásában, a modern hangszeren való regisztrálás nagy mestere. Briliáns technikája, virtuozitása magával ragadó, szenvedélyes előadómódjának csupán eszköze volt, sohasem öncélú. Igazi hangszerének a XX. századi építésű csembalót tekintette, azon tudta elképzeléseit a legjobban megvalósítani, magát a legárnyaltabban kifejezni. Amikor az autentikus játékról kérdezték, így válaszolt: „Nehéz autentikus előadóról beszélni, ha nincsenek korabeli felvételek. Emellett azt sem tudjuk, hogy a harmincéves Bach autentikus-e a hatvanéves Bach számára. Bizonyos, hogy a mindenkor előadó személyétől függően változott a korabeli interpretáció is. Az autentikus kifejezést már elhagytuk, inkább historikus tanításról beszélünk. Egy előadónak egyébként ilyen alapon kellene értelmeznie mindent, amit játszik, legyen az bármely kor bármely darabja. Szükséges az ismeretek elsajátítása azzal kapcsolatban, hogy milyen lehetett a korabeli interpretáció, és abból kell az inspirációt meríteni... Az én felfogásommal magamat leginkább a korabeli közeg megőrzése mellett is a modern eszközöket használók táborába sorolnám. A modern csembaló, modern eszközök, modern terem szintézisének híve vagyok.”

Utolsó koncertjét 2006-ban, 79 éves korában adta, utána soha többé nem nyúlt hangszeréhez: „Fájdalmas volt, nagyon fájdalmas...” – emlékezett vissza. Abban az évben hunyt el férje is. Az ő emlékére létrehozta a Viktor Kalabis Alapítványt, azt követően pedig elsősorban a zeneszerző életművének, hagyatékának gondozásával foglalkozott. Életének utolsó tíz évében a hozzá méltó hősiességgel és nagy lelki erővel harcolt súlyos betegsége ellen. Azért továbbra is aktívan részt vett fontos zenei grémiumok munkájában, így például a Prágai Tavasz örökös tiszteletbeli alelnöke maradt. 2012-ben Rů-

žicková asszony ajánlására meghívást kaptam a Fesztivál keretén belül megrendezett nemzetközi csembalóverseny zsűri-jébe, amelyen ő már – bár végig jelen volt – a háttérben maradt. Amikor a 90. születésnapja előtti évben meglátogattam, átadtam Georg Anton Bendával és a cseh zenetörténettel foglalkozó disszertációm neki ajánlott cseh nyelvű fordítását. Ezzel „kézzel foghatóan” is kifejezhettem hálámat és köszönetemet a felejthetetlenül szép és tartalmas prágai éveikért. Nagyon örült a könyvnek. Akkor említette, hogy egy koncertet szerveznek a köszöntésére és szeretné, ha azon én is játszának... A prágai Zeneakadémia zsúfolásig megtelt Martinütermében a megható jubileumi ünnepségre éppen születésnapján, 2017. január 14-én került sor. Erre az alkalomra, méltó ajándékként, a Warner Music cég egy 20 CD-ből álló sorozaton újra megjelentette az általa felvett összes Bach-csembalóművet.

Zuzana Růžicková számtalan elismerésben részesült hazájában és külföldön egyaránt. Ezek közül a legfontosabbak: négyszer ítelték oda neki Párizsban a Grand Prix du Disque de l'Académie Charles Cros-díjat, megkapta a francia „Művészet és Irodalom Lovagja” címet, a Diapason d'Or-díjat, nemkülönben a Supraphonnál a Platinalemez-Díjat is, amely 300 000 eladott példányt jelentett. Az idén alapított Classic Prague Awards magas kitüntetést elsőként ő vehette át a cseh államelnöktől, a kultuszminiszter pedig, ugyancsak a születésnapjára, „A Cseh Kultúra Nagyasszonya” címet adományozta neki.

Nehéz manapság elképzelni, mit jelenthetett a „hőskorban”, a múlt század ötvenes, hatvanas éveiben egy elfelejtett hangszert a nagy ellenállással szemben ismét elfogadtatni, és a zenei élet vérkeringésébe visszahozni. Zuzana Růžicková személye, akadályokat nem ismerő, fáradhatatlan művészi és pedagógusi tevékenysége nagymértékben elősegítette a csembaló reneszánszát, népszerűségét, nemcsak hazájában, hanem szerte a világon.

2011-ben Aachenben ezekkel a szavakkal vette át a IV. Károly-díjat: „Azt teszem, ami nélkül nem tudnék élni. S ha ez másoknak is tetszik, akkor a díjat örömmel fogadom...”

*Dobozy Borbála csembalóművész,
Zuzana Růžicková tanítványa*

(Megjelent: Muzsika, 2017/november)

Olbram Zoubek

Húsz éven keresztül minden decemberben rendszeresen megérkezett Prágából a nem szabvány méretű postai boríték, benne Olbram Zoubek merített papírosra készített dombornyomású újrív üdvözléssel. Új év, másik lap, csaknem mindegyik hódolat a női szépség iránt.

2016 végén az utolsó...

2017 júniusában elment a halk szavú, lassú beszédű, robusztus alkatú, bölcs öreg... Félig prágai, félig litomyšli lakos lévén gyakran kérdezte magától, hol lesz az ágy... Prágában lett, ahol 1965 óta bírta a Salmovská utcai szép műtermet és a hozzátartozó óriási udvart, ahol most 52 évnyi szorgalmas teremtő munka után megáll az élet. Az udvar szoborerdőt alkotó emberfái hiába várják mesterük tekintetét, az antik mitológia és a bibliai hősök száma sem növekedik tovább. A műteremben sem dolgoznak a tanítványok a Mester útmutatásai alapján szobor-álmainak megvalósításán. Most már mindig helyén marad a falon Jan Palach halotti maszkja, mely a hatalom által beolvasztott síremlékével együtt 1969-ben szinte az ellenállás hősei közé emelte a művészt. Pedig az akkor már elismert alkotó bizonyára nem hős, csupán igaz ember akart maradni.

Olbram most már Jakab apostol görbe vándorbotjára támaszkodva hosszú látogatásokon felkeresheti az általa megformált hősöket, de lehet, hogy megkímélik az agg Mestert és sorban elébe járulnak: Ádám, Éva, József és Putifárné, Odüsszeusz, Penelopé, Iphigénia, Klütaimnesztra, Médea, Júdás, Mester és Margarita és még sorban, sorban...

Pályájának óriási nyomait hagyta ránk... Prágában az egyre jobban semmibe foszló férfialakokból álló A kommunizmus áldozatainak emlékművét, vagy Litomyšlben a kolostorkert öt meztelen alakját a díszmedence körül, és még számtalan helyen sok munkáját. Idős férfialakjaiban őt magát is, hisz ezeknek mindig maga volt a modellje.

A fiatal, daliás termetű Zoubek látványát is megörököltük. Az olmtzi Orloj 1955-ös felújításánál a diszkoszvető figuráját a restaurálásban résztvevő 29 éves Olbram Zoubekről mintázták.

Isten Veled, Mester!

Zachár Ottó

Prágában, 2017. június 23-án barátai, rajongói százai búcsúztak örökre Olbram Zoubektól a strašnicei krematórium szertartás-termében. A koporsó előtt rózsá-, liliom-, bazsarózsa-, orchidea- és más illatos virágözön közepén állt kedvenc szobra – az aranyhajú Iphigénia. Nyitott tenyerével készen a sorscsapások bátor fogadására. „Az volt a kívánsága, hogy elkísérje őt,” mondta Zoubek lánya, Polana Bregantová.

A családon kívül jelentős személyiségek és egyszerű emberek rótták le tiszteletüket a szobrász emléke előtt. Kevesen tudták visszatartani könnyeiket, amikor megszólalt az Uherské Hradiště-i Olšava cimbalomzenéje. „Legutóbb a 90. születésnapján játszottunk neki Litomyšlben. Ő volt a leghálásabb hallgatónk, akivel valaha is találkoztunk, ezért vagyunk itt,” mondta Hynek Sušil cimbalmos.

Ha már emlékekről van szó, akkor mindenfelé láthattunk. Valaki a jelenlévők közül Olbram Zoubek arcképéhez letett egy üveget kedvenc szilvapálinkájából – poharastól. Elérkezett az örök pihenés ideje. Akik ismerték őt, csak nehezen fogták fel, hogy már soha nem fog alkotni. „A művészet állt életének középpontjában. A férfiakban az állhatatosságot és a szellemet, a nőkben a szexet, az örömet és a vágyat látta,” említette búcsúbeszédében Jiří Šetlík művészettörténész, Zoubek jó barátja és hozzátette: „Olbram, köszönök mindent, amit a barátságod nyújtott nekem. Nem feledünk.”

(K. Baranová, A. Vetkovská
Blesk, 2017. június 24., ford. Molnár Éva)

(Olbram Zoubekről szóló írásainkat és képeinket lásd még: Bohemia-folyóirat 1997. december V. évf. 3–4. szám, 20–21.// 2006. december XIV. évf. 1–4. szám, 26–27.// 2012/2013, XIX. évf. 1–4. szám, 2., 19., 62–63. oldalain!)

Olbram Zoubek (Prága, 1926. április 21–Prága, 2017. június 15.) – Tisztes hajlott korban elment korán elhunyt első felesége, *Eva Kmentová* szobrász nyomában. *Jan Palach* halotti maszkjának elkészítése (1969) miatt rárótt eltiltás után ma már sok helyen találkozunk a művész jellegzetes stílusú szobrászati alkotásaival (Prága, Litomyšl, de a budapesti nagykövetségen is). Megemlékezésül lapozzuk fel Zachár Ottó barátunk képriortját és látogatását megörökítő kétnyelvű cikket Bohemia folyóiratunk 1997/3–4. és 2006. decemberi számában, írását a Mester szobrairól és domborműveiről a 2012/2013. 1–4. szám belső képes borítóihoz, valamint ugyanitt a 19. oldalon *Eva Dénesová* gondolatait Zoubek 2012-es révkomáromi kiállításához. Ez utóbbi nagy kiállítás szoborerdeje különösen emlékezetes volt a Limes Galéria kiállítóterében, a Katonatemplom méltó környezetében. Azóta is fáj a szívünk-lelkünk, hogy ilyen közlőrl sem sikerült partnert, támogatót találnunk egy magyarországi, netán budapesti bemutatkozására, aminek ő is nagyon örült volna, s ami az itteni közönséget is megfogta volna látványával. Nyugodjék békében, mi pedig mindig emlékezni fogunk barátságára, kedvességére, nagyvonalúságára, elég csak valamelyik súlyosan is „lebegő” alkotására tekinteni. (mé)

8vankodóink 2017-ben

Szülinapi
köszöntők

Zachár Ottó 80

1. Gáspár László barátunktól:

Ma ünnepelni jöttünk, ünnepeltünk a MIKULÁS.
Évtizedek óta a Bohemia Klub minden ünnepe CSODÁS.
Ma újabb csodánk született – ez még nem az ötös LOTTÓ,
Mikulásunkat megelőzte a 80 éves Zachár OTTÓ.
Születésnapodon köszöntünk, kívánunk sok szépet,
Legyen derűs, vidám, boldog számodra az élet!
Ottó bácsi vállát a 80 év és a fotótáska is nyomja,
De egy ilyen sport-turista ezt vidáman kibírja.
25 éve már a mi Királyunk Zachár,
Utazásainkon csapatunkat sohasem érte kár,
Precíz térképeid, gyöngybetűid segítik utunkat,
Éjjel-nappal jól érezzük magunkat.
Gyakran látogattuk Csehországát,
Aztán Csehországot és Szlovákiát.
Pár példa: Észak-Morva, Dél-Morva, Pilsentől Nyugatra,
Prága szépségei, az Óváros vittek ámulatba.
Sörgyarak söreit sorra végigkóstoltuk,
Voltak köztük picik, közepesek és nagyobb batyuk,
Ottó Bácsink járt az élen gyorsan és rendben,
Mi követtük Öt szomjunkat oltva fegyelmezetten.
Farsangkor a Bohém Bálban mind együtt vagyunk,
Számunkra az is csodálatos napunk.
Ottó Bácsi legyen egészséged, tudjál boldog lenni,
A szívedet soha ne bántsa meg senki,
E születésnapod is legyen örömdnek napja,
Kívánjuk, hogy a sors ezt még SOKÁIG MEGADJA!
Kipillantottam a Dunára,
ott úszott egy nagy harcsa,
Intett nekünk, Baráti Köröd
születésnapodat SOKÁIG MEGTARTSA!

2. Heiner Lajos barátunk levele Svédországból:

Kedves Ottó Bátyám!
A vas rénszarok, akarom mondani, a rénszarvasok földjén
senyvedek, így személyesen nem tudlak köszönteni – de fel-
idézem magamban azt a rengeteg emléket, ami Veled kapcsola-
latban eszembe jut.

Az első út, a strakonicei dudásfesztiválra. Akkor még meg-
volt a „jó” szokásod, hogy reggel hatkor indultunk. Hála a

kalauztáska tartalmának, és Évike pogácsájának, hamarosan
mindenki elszunnyadt – csak időnként eszméltünk fel arra,
hogy Te már hosszú ideje a dudákról mesélsz.

A campingben Strakoniceben faházban aludtunk. Egy prá-
gai kiránduláshoz reggel hatkor volt az indulás – felhúztuk az
ébresztőt fél hatra. Arra ébredtünk, hogy vered ránk a faház
oldalát – kábultan az előző esti söröktől, riadtan néztük az
órát. Hajnali négy volt. „Csak azért, hogy el ne aludjatok!”
Prága felé az autóúton kereszteződés, Marci a sofőr: Ottó bá-
tyám, merre menjünk? Menj a piros és a zöld kocsi után! Ab-
ban a pillanatban az egyik jobbra, a másik balra...

Persze e mókás pillanatokon túl ezerszer többet jelentett az
a számtalan szépség, látnivaló, ismeret, amit Neked köszön-
hetek – csak a legutóbbiak, a morva kirándulás és Itália, nincs
utazási iroda, amelyik ily gazdagságot tudna nyújtani.

Ha most nem is tudunk együtt legurítani pár sört, megtesz-
szük az én nyolcvanadikomon!

Nagyon sok tisztelettel és barátsággal.

Ahoy

Lajos (Heiner Lajos)

3. Szakály Éva: *Alkudozás című hosszú versének fel-
olvasásával B. Horváth Géza barátunk meghirdette az
„előre a 100. születésnap felé” programot. (Elhangzottak 2017.
december 6-án, a Bem Sörözőben tartott meglepetés partin.)*

SZÜLINAPI BULIK

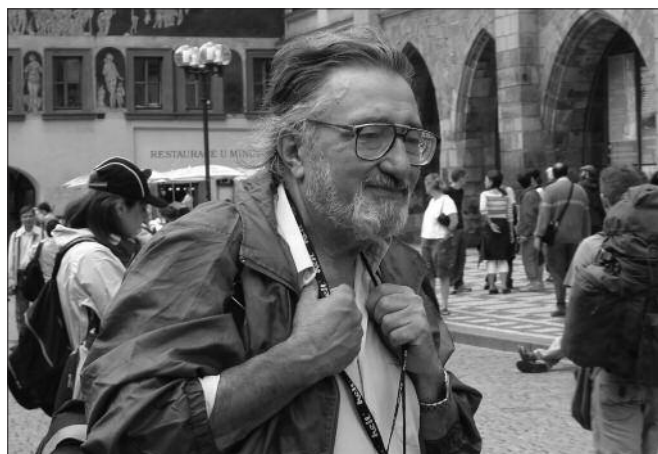
Zachár Ottó barátunkat születésnapján először a Bohemia Ba-
ráti Kör grémiuma, a Cseh Centrumtól *Lucie Orbók* igaz-
gatónő és *Gál Róbert*, valamint a nagykövetségtől *Milan
Simko* konzul köszöntötte a Ferdinánd Sörházban. A Cseh
Centrumtól csinos kenulapátot kapott a 2018-as OTAVAI
vízitúrához, és mellé ízletes nakladány hermelt!

Másodszor december 6-án a szokott egyesületi órában,
a szokott Bem Sörözőben várta őt a Mikulás legalább
8VAN bohemiással együtt – kb. egy félvnyi belső „ösz-
szeesküvés” eredményeként. Néhány köszöntő felolvasása
után az emeletes torta meggyújtott, feldarabolgatott és vi-
dám hangulatban elfogyasztott. ISTEN ÉLTESSE Zachár
Ottó barátunkat erőben, egészségben, fáradhatatlan túra-
szervezésben!

BOHEMIÁS KISLEXIKON

Életműve a BOHEMIA–MORAVIA iránti szenvedélyes ér-
deklődésből, szerelemből fakadó ismeretszerzés és isme-
retterjesztés, fotóművészi megörökítés, témába vágó régi
metszetek, térképek, képeslapok gyűjtő tevékenysége, il-
letve honismereti utazások és vízitúrák szervezése – szinte
maga a BOHEMIA BARÁTI KÖR, mely 1993-ban éppen
az Amicus egyesületből kiválva az ő kezdeményezésére
hason célra megalapított. Fotó- és képeslap-kiállításai
molnárová szalonján, a budapesti Cseh Centrumon és ha-
zai városokon kívül Csehországban, Szlovákiában is sűrűn
megfordultak (Prága, Révkomárom, Kassa, Nagymihály,
Töketeres).

Gyűjteményi életműkiállítására 2018. június 2-án, a 25
éves Bohemia Baráti Kör születésnapjára kavalkádján kerül
sor a Dover Házban. (mé)

Gyulai Líviusz 80

„Mert van itt, kérem egy másik világ. Egy másmilyen, amelyben másként történnek a dolgok, nem jobban és nem rosszabbul, hanem másképp, ráadásul nem is történnek, vannak, mert a történet valami időbeliséget feltételezne, hogy repüljön a jelenések fölött a szárnyas idő, meg minden míve, de ezek fölött nem száll, nem lebeg, meg sem moccan. Olyan, mint a sláger, az elakadt hanglemeztűvel: megáll az idő. Na persze az alkotó sem öregszik, izmusok jönnek, mennek, dagadó izmú izmusok, némelyik visszatér, mintha itt hagyta volna a pipáját (ami amúgy nem is pipa), vagy azért, hogy visszaakassza a kölcsönvett piszoárt, beleütözik az ajtóban a posztmodernbe, kalapot emel, mintha régi ismerős lenne, mindenki ismer mindenkit, valami becsukott kocsmából, kávéházból, filmstúdióból, a Brazíliából, vagy a Veronikából, Hrabal mester U Ruzskujából, vagy abból a nagy deszkatákolmányból, ami a Nagymamák tengerpartján áll. Odol. 84. Biplán és kalapos puttó.

Szóval itt ez a másik világ, amiben másként vannak a dolgok, nem jobban vagy rosszabbul, de szerethetőbben, annyi szent. Közünk van hozzájuk, személyes közünk, talán a részletek teszik, a hozzájuk mesélt anekdoták, a végtelen, a möbiuszcsavarintású történetek, amelyek sosem ismétlődnek, meg persze a kísérők, a kísérők olykor csipkés szoknyában, máskor meg talpas poharakba töltve. Tinto rosso és Tintoretto. Pálmafás, tengerhabos Delfin – ciril betűvel skribálva föl – mindig a Hold pálmafás túlsó oldalán. Földtöltekor fölhasan a földkörös alvajárók dala: *Csapszék, Pince, Borkimérés, nem folyik itt borkimérés...* Macskapék, a pajzán Bukolika. Rózsás labirint ... és Pepecs ... és Kontúr ... és Satír.

No, erre már Robinson is fölteszi a pápaszemét. *Könny nem marad szárazon*, Napóleon megadja magát Hány Jánosnak és egy vasúti forgalmistának egy ifjú sellőivadék elcsavarja a fejét. Egy sellőbarkfő Sopronból. Együtt figyelik a tusba mártott tollhegy játékát a fehér (olykor kissé samoá árnyalatú) bordázott papiroson, a tollszem döccenéseit, megiramodását, kanyarvetéseit, karistolását, hogy a lavírozva odaszusszantott lélegzetvételeket, a litográf-köre pettyezett apróbb-nagyobb szívdobbanásokat, a harántdúc erekiót és az aquatinta pászmák lassú ernyedést már ne is forszírozzam. Úgy is látják. Lássátok! Feleim!

Fametszet? Rézkar? Könyomat? Linó? Nem válogat, őt választja ki magának Psyché, a hajdani költőnő, naná, hisz tudja, hogy a legeslegnagyobb cickológust tisztelheti benne

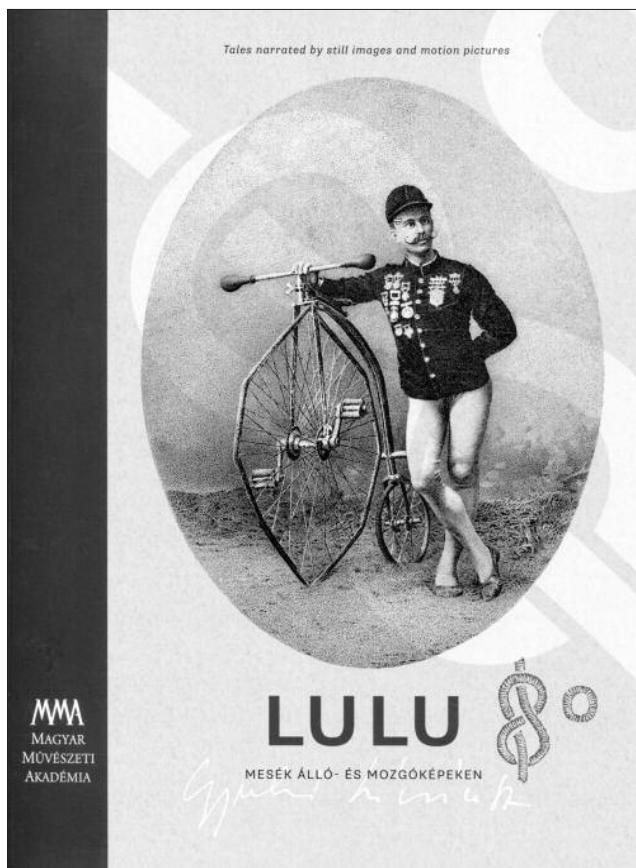
(úgy tessék érteni, a művészettudományok történetében, de egészen a Willendorfi óta ám, nem formált senki olyan érzéki ciciket, mint ő), aztán Münchhausen báró, Lipitlotty, a pesti gavallér, továbbá a diabolós hölgy, meg a másik, a kitért kebelű (kedvenc sportod? A száz női mell!), aki olykor sárkányt legeltet (egy flört Cyranóval, egy liezon Szindbáddal), majd átül az öreg Casanova kordéjába, vagy pucér üleppel lovagolja az ajtosi-nurenbergai Albrecht Dürer szenvedélyes rinocéroszát. Művészettörténeti csúcspillant: a legeslegelső orrszarvú (Jókainál még szarvorrú) a bestiáriumok narválagyarral ékesített ázsiai gyöngye (afrikkal kitömve) nyílegyenest Liszabonból érkezvén az Oktogonon dobokol. És abrakol.

Nézőpontváltás vagy könnyed stílusgyakorlat? A szereplők horizontja, a rajzoló szemszöge és a nézők látómezeje csere szabatos: folytasd te olvasó, ezt a vonalat akár te is húzhattad volna, ezt a foltot már te is idetehetted volna. Érezzük a kéznyújtás melegét. És bepárasodik az orrunkra drótozott lupe. Az olvasó, aki „befelezi” a művet, itt egyenrangú útítárs, barát, pajtás, cimbora. Körülülük a rajzasztalt: Hertul mester és Hertul fia Miklós, magyarazzam: a Magyar Anjou legendárium és a Képes Krónika illuminátorai (akkoriban még egy egész falu járt egy könyv illusztrálásáért), Bocskay György, Bubenka Jónás, Zichy Mihály, Kondor Béla, Rékassy. Távlattan, enyészpont, kalaplengető széles panoráma. Megejtő az a természetesség, ahogyan könyvet illusztrál. Látszólag különbözők a témák: Sterne Érzékeny utazásai, Molière Fösvénye, Balzac Borsos történetei, Csokonai Karnyónéja, az édes-édes Krúdyádák, Hadova és Hamuka, az emblemikus alteregó: Jónás, meg persze a kisöccse, a naplóíró Komisz kölyök – mindegyikhez tökéletes formát talál, kifogástalan technikát, eszményi stílt, és mégis, mégis minden esetben csorbítatlanul ő marad: Gyulai Líviusz. Tessenek kérem nagyon szeretni!

*Lisszabon legyen az utolsó állomás,
Itt szálljon partra a gyönyörű hasonmás,
Valóság, képzelet – nincsen, ki eldöntse?
Indulj el Barótról Dürer Albert öccse!
Ugyanaz az álom kétszer vál valóra:
Szilfadúcba metszve, s verset írva róla.*

Orosz István grafikusművész,

(Elhangzott 2017. november 2-án a Vigadó Galériában
Gyulai Líviusz életmű-kiállításának megnyitóján.
A fényképet Haris László készítette.)

SZÜLINAPI ALBUM

Készült és megjelent *Gyulai Kati* szerkesztésében és tipográfijában, *Szemadám Görgy*, *Antall István*, *Orosz István*, *Szabó Lilla*, *Szepessy Béla*, *Szepes Hédi* írásaival, Lulu alkotásainak reprezentatív válogatásával a Te-Art-Rum kiadásában, az MMA támogatásával 2017-ben.

SZÜLINAPI KIÁLLÍTÁSOK

2017. május 4–június 3. – LULU 80 a Várnegyed Galériában. Megnyitotta: *Szabó Lilla* művészettörténész barátunk.

2017. június 21–július 21. – *Gyulai Líviusz* „Mesék, álló és mozgóképek” kiállítása a 13. Kecskeméti Animációs Filmfesztivál keretében a Hírös Agóra Kulturális Központban. Megnyitotta: *Orosz István* Kossuth-díjas grafikus művész, rajzfilmrendező.

2017. november 3–2018. január 28. – *Gyulai Líviusz*: „Mesék álló és mozgóképeken” című életműkiállítás a Pesti Vigadó Galériában. Megnyitotta: *Orosz István* és *Berecz András*.

2018. február 5. – Kiállítás a rákospalotai Csokonai Művelődési Központ Palota Galériájában. Megnyitotta: *Tóth Lajos* ny. igazgató.

FŐBB KITÜNTETÉSEK, CÍMEK

Munkácsy Mihály-díj (1973), **Érdemes művész** (1989), **Kossuth-díj** (2004), **Prima díj** (2005), **Magyar Mozgókép Mestere** (2008), **A Magyar Érdemrend tisztikeresztje** (2013), **A Nemzet Művésze** (2014)

BOHEMIÁS KISLEXIKON

Gyulai Líviusz csehországi és szlovákiai kiállításai a Bohemia Baráti Körrel:

Révkomárom (2002, Zichy Palota, Limes Galéria), Prága (2003, Magyar Intézet), Slavonice (2004, Városi Galéria), Prága (2005, Magyar Intézet), Búcs (2005), Tábor (2006, Oscar Nedbal Színház), Litomyšl (2008, Városi Galéria), Brno (2009, Régi Városháza), Kassa (2014, Városi Könyvtár)

A Bohemia Kiskönyvtár sorozat könyvei Gyulai Líviusz illusztrációival vagy családi kiadói támogatásával:

Václav Čtvrtek: Pajzán mesék (1. kiadás, Korma, 2000, tipográfia: Tandem Stúdió), *Pajzán mesék és csodák* (2. bővített kiadás, Te-Art-Rum, 2010, Szép Könyv-díjas 2011-ben, tipográfia: Gyulai Kati), *Cseh ételek. A Vnuk család konyhája* (Te-Art-Rum, 2014), *Tomáš Mazal: Szalalom a Parnasszusra. Útikalauz Bohumil Hrabal nyomában* (Te-Art-Rum, 2017, tipográfia: Gyulai Kati)

Szülinapi buli a Dover Házban

LULUt éppen szülinapján fogadta mintegy 8VAN barát a már jól ismert Dover Házban. *Tomcsányi Vilmos*nak a Mesterről készített portréfilmje* után az ifjú Szemadám Tamás gitárszólóval, *Vennes Emmy* Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú című versével köszöntötte párját, majd *Berecz Andris* Lulu-történeteket mesélt. A Vennes-féle töltött káposztát és a Vili-féle pörköltet, a finom borokat Lulu grafikáiból megalkotott érzéki női kebleket formázó, marcipán-bevonatú pazar torta koronázta. ISTEN ÉLTESSE a Mestert, akinek töretlen alkotókedvet kívánunk mindnyájunk örömére!

*Lásd: <https://www.mediaklikk.hu/video/mma-portre-sorozat-vonalak-magusa-filmportre-gyulai-liviusz/>

Gyulai Líviusz: Öreg férj, fiatal feleség (tollrajz, 2010)

Dobruškai nyelvtanfolyam

2017

A Cseh Köztársaságnak köszönhetően részt vehettem a Kurz Krajanů programon, melyet a Károly Egyetem szervezésében rendeznek Csehországban, immáron 27 éve. Ez a komplex tanfolyam nem csak a nyelvtan rejtjelmeibe szeretne bevezetni minket, hanem képet ad a kultúra, a földrajz, az oktatási rendszer, a történelem, a politika, a nyelvvizsga lehetőségek és a gasztronómia világáról is.

A résztvevők jórészt cseh gyökerekkel rendelkeztek, így a személyes beszélgetések alkalmával többször előjöttek családi történetek, hogy a felmenők mily módon keveredtek mondjuk Szibériába, vagy éppen Dél-Amerikába. Az idei 68 hallgató nemzetiség szempontjából rendkívül vegyes volt. Amerika és

A terepgyakorlatunk kis csapata: Ariadne (Grúzia), Veronika (Magyarország), Christian (Argentína)

A tűzoltóesten Dobruška határában

Nové Město nad Metují

Receptek

a Vnuk család konyhájából

Náchodi kastélyrészlet

Argentína képviseltette magát a legnagyobb számban. Továbbá Dél-Amerika országai kivétel nélkül jelen voltak 1-2 delegálttal. Európa néhány országából jellemzően egy-egy fő érkezett. Voltak még grúz, kirgiz, orosz, szír, szaúdi és kameruni állampolgárok is. A hivatalos nyelv a cseh, angol és spanyol volt.

A profi szintfelmérő után hat csoportba osztottak minket, s elkezdtek a tanulást. Naponta 6-7 nyelvtanórát tudtunk magunk mögött. Délutánonként előadásokat hallhattunk Csehországról, de volt, hogy lazításként két órát kint töltöttünk a közeli strandon és sportoltunk, pihentünk, beszélgettünk. A vacsorát követően is mindig volt elfoglaltság, mint tánc-, dal-tanulás, filmvetítés vagy a nemzetközi estek sorozata.

Az első három héten az észak-kelet csehországi Dobruškában laktunk, és innen ismerkedtünk a vidékkel. Első utunk a Babička-völgybe vezetett, ahol a Ratibořice-i kastély parkjából átsétáltunk a híres regény helyszínére. A következő látogatásunk a Primátor sörfőzdébe vezetett, Náchod településen. Részt vettünk még kastélylátogatáson Nové Město nad Metují városkában, majd egy egész napot töltöttünk a gyönyörű Krkonoše hegység lábánál. Jártunk a híres író, újságíró Karel Poláček szülővárosában, Rychnov nad Kněžnou-ban. Vamberkben megcsodálhattuk a csipkemúzeumot és még ugyanaznap eljutottunk Častolovice kastélyába. Adršpašské skály legömbölyített körengetégekben is csatangolhattunk. Opočno településen többször is megfordultunk, hol a hatalmas kastélyt jártuk körbe, hol pedig egy igazi kisvárosi forgatagba csöppentünk, kirakodásával, a város fölé repítő óriáskörhíntával (amire végül az egész dobruškai különítmény felült), s az estét két remek koncert zárta. Eljutottunk Třebechovice pod Orebem településre, ahol végleges helyet kapott a Probošt-féle híres fából készült mechanikus betlehem. Innen Hradec Králové városába mentünk, ami ennek a régióknak az utolsó helyszíne volt. Tanáraink egy részétől elbúcsúztunk, és az utolsó négy napra Prágába utaztunk. Útközben még megálltunk Poděbradyban, ahol kellemes sétát tettünk a belvárosban. A prágai tartózkodás már jórészt városnézésből állt. Különleges esemény volt, hogy az oklevelünket a Külügyminisztériumban vehettük át, Tomáš Garrigue Masaryk fia, Jan Masaryk egykori rezidenciáján.

Azt kérdezitek, hogy fért bele mindez négy hétbe és mikor írtunk leckét, mikor készítettük a prezentációkat és hogy mennyit aludtunk? Azt mondom, ez maradjon a kurzus titka.

Az idei magyar résztvevőnek jó utat, szép élményeket, kedves, nyitott csoporttársakat kívánok!

Fokhagymaleves / Česnečka

Hozzávalók: 2 liter víz, 4 gerezd fokhagyma, moksáskanálnyi majoránna, késhegynyi őrölt gyömbér, 1 moksáskanál köménymag, 25 dkg burgonya, késhegynyi őrölt bors, 3 dkg liba- vagy sertészsír, 3 db szárazabb (egynapos) zsemle apró kockákra vágva, zsiradék a zsemlekocka piritásához

A fokhagymát apró darabokra vágjuk, a kés lapjával péppé nyomkodjuk, beletesszük a forrásban lévő sós vízbe, hozzáadjuk a köménymagot, majoránna, gyömbért, zsírt és a meghámozott, kockára vágott burgonyát. A levest addig főzzük, amíg a burgonya puha lesz. Hozászórjuk az őrölt borsot. A levest burgonya nélkül is készíthetjük. A zsemlekockát zsiradékon rózsaszínűre pirítjuk és tálaláskor a leves tetejére szórunk belőle 2–3 nagykanálnyit.

Káposztaleves / Zelnačka

Hozzávalók: 1 kg savanyú káposzta, 1 fej vöröshagyma, 1 gerezd fokhagyma, áztatott szárított gomba, 2 db babérlevél, 5 db szegfűszeg, kevés reszelt szerecsendió, 1 kiskanál piros paprika, 80 dkg füstölt csülök, 2 l víz, 40 dkg főző kolbász, 2 kanál paradicsompüré, 250 ml tejszín, 10 db szegfűbors, 10 szem borókabogyó, só

A savanyú káposzta levét leöntjük és egy edénybe teszszük. Hozzáadjuk az apróra vágott hagymát, az áttört fokhagymát, az előre áztatott gombát, fűszereket és főzzük 20 percig. Külön kuktában addig főzzük a füstölt húst is. A megfőtt húst lehűtjük, összevágjuk kis kockákra és a káposztához adjuk. A kolbászt karikára vágjuk és a levesbe rakva még fél órát főzzük. A végén a kész levesbe beletesszünk két kanál paradicsompürét és beleöntjük a tejszínt.

Kulajda

Hozzávalók: 25 dkg burgonya, 1 dl étolaj, finomliszt a mártáshoz, 1 dl tejföl, 1 csokor kapor, só, ecet, teáskanál köménymag, fejenként 1 db burkolt tojás*

Az étolajból és a finomlisztből rántást készítünk, felengedjük vízzel és felforraljuk. Hozzáadjuk az apróra összevágott burgonyát, sót, köménymagot és megfőzzük. Belekeverjük a tejfölt, az összevágott kaptot és ecettel ízesítjük. A burkolt tojást tányérra tesszük és ráöntjük a levest.

*Burkolt tojás / Obložené vejce

Hozzávalók: 1 tojás személyenként, só, ecet

Alacsony, de széles lábasba kb. 4 cm magasan vizet öntünk és felforraljuk, megsózzuk és egy kis ecetet öntünk bele. Óvatosan egyenként beleütjük a tojásokat és lassú tűzön kb. 3-4 percig főzzük, majd kiemeljük a vízből és jól lecsöpögtetjük. Kapros burgonyalevesbe vagy magyaros levesekbe ajánljuk.

Barátainktól, barátainkról...

ČESKÉ KOŘENY

Megújult a Český dialogból kivált és 2016-ban önálló egyesületté alakult **České kořeny** (Cseh gyökerek) elnevezésű partnerszervezetünk **új honlapja:** www.ceskekoreny.cz és Facebook-oldala: <https://www.facebook.com/Ceskekoreny/>

– A **České kořeny** (Cseh gyökerek) azonos címmel fő profilként dokumentumfilmeket forgat külföldre szakadt cseh honfitársak és közösségeik életéről, illetve szervezi a *Hudba bez hranic* (Zene határok nélkül) elnevezésű koncertsorozatot. A csoport létrejöttéről, történetéről, tevékenységéről, terveiről mesélt interjújában *Martina Fialková* újságíró barátunk, a projekt lelke és motorja a következő weboldalon 2018. február 10-én: <http://www.mistnikultura.cz/cesty-za-svobodou-unikatni-dokumentarni-cyklus-ceske-koreny>

– **Filmjeik**, amelyeket eddig Svédországban, Svájcban, Bécsben, Vancouverben, Belgiumban és Luxemburgban forgattak (zárójelben a premier évszáma):

České kořeny ve Švédsku (2010), ve Švýcarsku (2011), ve Vídni (2013), ve Vancouveru (2016), v Belgii a Lucemburku (2018).

– **Hudba bez hranic** (Zene határok nélkül) sorozat számátalan koncertjének másik motorja, zenei művészeti vezetője *Jaroslav Šonský* cseh–svéd hegedűművész barátunk lett, aki 2014-ben megalapította Martinů Strings Prague kamarazenekarát. A hangversenyeknek szinte állandó helyszíne a Dominikánusok pazar barokk refektórium (Jilská 7a, Praha 1), ahol *Dobozy Borbála* csembalóművész barátunk is fellépett 2016-ban a zenekarral, 2017. december 7-én pedig a baráti Kassai Cseh Női Kar adott cseh–szlovák ádventi koncertet.

– A **České kořeny profilja 2017-ben tovább bővült** a cseh közszolgálati televízióval kötött szerződés nyomán. A **Cseh Televízió BABYLON** című magazinjának – a Csehországban vagy a cseh kultúra vonzásában élő külföldiekkel foglalkozó sorozatának – első tíz darabját a České kořeny egyesület filmes stábja készítheti el: *Martina Fialková* prágai barátunk és kyjovi társai: *Tomáš Kubák* rendező és kameraman, *Zdeněk Polásek* menedzser, *Lucie Tomanová* a web- és facebook-oldaluk referense – egyben a legutóbbi dél-morvaországi Bohemia-kiránduláson megismert újabb barátaink.

Tervek szerint az említett tíz magazin között szerepel majd a Bohemia Baráti Körről és *Svoboda Róbert* Magyarországon élő műfordító barátunkról készülő kisfilm is. A forgatás 2017-ben elkezdődött. (Lásd még: 25. oldal!)

A České kořeny stábja *Marta Růžičkovával*, (balról a második), a ČT szerkesztőjével: *Martina Fialková*, *Tomáš Kubák*, *Lucie Tomanová*, *Zdeněk Polásek*

A Babylon sorozat első darabját, amelyet *Wladimir Abramcskinról*, a Kyjov melletti Věteřovban élő orosz festőről és színésztől forgattak, 2017. november 4-én mutatta be a ČT 2. (Lásd: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/417236100152024/titulky>)

– A **České kořeny 10. évfordulós fesztiválja Prágában: 2018. június 5.** – Ünnepi nyitókoncert külföldi vendégekkel – Martinů Strings Prague koncertje. Fővédnök: *Milan Štěch*, a cseh parlament Szenátusának elnöke. *Helyszín:* Valdštejnský palác (Szenátus), Malá Strana, Valdštejnská ul.

2018. június 6. – *Iva Mrázková* és *Ota Nalezinek* (Luxemburg) képzőművészek kiállítása. *Helyszín:* Kostel sv. Martina ve zdi, Praha 1. – České kořeny v Belgii a Lucembursku (Cseh gyökerek Belgiumban és Luxemburgban) új dokumentumfilm bemutatója. *Helyszín:* Kino Ponrepo, Bartolomějská, Praha 1

2018. június 7., 10–22 h – A České kořeny eddigi filmjeinek retrospektív vetítése, rövid kísérő beszélgetések a filmek külföldi szereplőivel, minikiállítás, látogatás Jan Brabenec (AT) prágai műtermébe. *Helyszín:* Kino Ponrepo, Bartolomějská, Praha 1

HRABAL-GALAXIS

2017. július 20-án a nymburki sörgyár malátázójában megnyílt a Hrabal-galaxis pillanatképei címmel ismert **vándorkiállítás** – a Fekete Ökör Kör és barátai rendezésében, a Hrabal Asztaltársaság ajánlásával – augusztus 26-ig. (Lásd: 40. oldal!)

– **2017. augusztus 26-án Nymburkban** a helyi komlószüret (Nymburská dočesná) és a Fekete Ökör Baráti Kör Hrabal-galaxis pillanatképei című vándorkiállításának lebontása zajlott, melyen részt vettek a Ferdinánd Sörháztól *Martin Imre*, a Hrabal Asztaltársaság színeiben *Polgár László* és *Orvos Miklós* barátaink is.

HRABAL ASZTALTÁRSASÁG

Öt éves folyamatos tevékenysége után lemondott tisztségéről a Hrabal Asztaltársaság eddigi elnöke, vagy ahogy ők hívták, „Gyulája”, *Bakos István*. Habár mindenki azt szerette volna, ha marad, ő nem tudta tovább vállalni. Helyére az Asztaltársaság ötletgazdája, az egész nem hivatalos egyesület kitalálója, *Polgár László* került, aki azzal vállalta, hogy „alelnökként” *Orvos Miklós*, a Hrabal söröző tulajdonosa és a korábbi elnök segítik őt.

Bakos Pista éveken át lelkesen és eredményesen vezette a baráti társaságot. Nem véletlen, hogy az asztaltársaság 2017. decemberi találkozásán, ahol a nyári, a nymburki sörgyár malátázójában tartott kiállítás beszámolóját is meghallgathatták a tagok, az Orvos Miki által frissen beszerzett Perkeo márkájú atom írógépet (à la Hrabal: Atomová mašina značky Perkeo) is ő avathatta fel elsőnek. (A szerk.)

PÁB SZÍNHÁZ

2017. július 24-én Bohumil Hrabal: Táncórak idősebbeknek és haladóknak – a PÁB Színház megismételte március 3-i **felolvasó színházi előadását** az Óbudai Társaskörben

régi (vízitúrás) barátaink (*Szalai Kriszta, Cserna Tóni*) közreműködésével.

Helyszín: 1036 Budapest, Kiskorona u. 7.

– **2018. február 21-én Hát, nem tudom... címmel újabb felolvasó esttel tisztelegtek Jiří Menzel 80. születésnapja alkalmából** a cseh rendező és színész előtt a PÁB Színház tagjai: *Szalai Kriszta, Cserna Antal, Gémes Antos, Lux Ádám* az Óbudai Társaskörben. *Repríz:* 2018 nyarán.

.....

HEINER LAJOS barátunk küldte a képet 2017 júniusában: *Svéd, norvég, osztrák, cseh, szlovák és magyar radiológusok angol sört isznak, miközben a Bohemia legújabb számát tanulmányozzák.*

.....

LŐRINCZ ZSUZSA

Prágában élő grafikus- és szobrászművész barátunk több kiállításáról érkezett hír, és kettővel Budapesten is megfordult. Kiállítási naptárából:

2017. május 8. – Önálló kiállítás a Zlatá Koruna-i kolostor-galériában.

2017. szeptember 16. – Csoportos kiállítás a Concordia 2000 csoporttal a brünni Katakombák Galériában.

2017. szeptember 20. – Lőrincz Zsuzsa és Susan Lawrence Natheston a budapesti FUGÁ-ban.

2017. november 8. – Első önálló kiállítás Magyarországon a budapesti Forrás Galériában korai grafikáiból: „A kiállított anyag egy lezárult időszaknak, a pályám egy korábbi sza-

kaszának az alkotásai, amelyek egymással szorosan összetartoznak és egyúttal szorosan kötődnek egy részben mitikus és népmesei, részben valóságos csallóközi világhoz. Ez azt is jelenti, hogy ez a kamaratárlat nem tud a bemutatása lenni mindannak, amit az azóta eltelt pár évtizedben, illetve jelenleg alkotok. A válogatás a galéria kiállítás-sorozatának konkrét koncepciójához illeszkedik.” – Lőrincz Zsuzsa, 2017. november 3.

Dr. Szabó Lilla művészettörténész méltatása a megnyitón:

Lőrincz Zsuzsa Prágában élő magyar festő, grafikus és szobrászművész 1983 és 2017 között készült alkotásai közül a *Csallóközi mesék*, Vajkai Miklós *Szélember kenyere* kötetéhez készült sorozatokat, az emeleten látható *Partok* című ciklust, valamint Radnóti Miklós *A szerelem gyöngyei* címmel megjelent verseihez született műveit választotta ki a Forrás Galéria.

A művész első önálló budapesti kiállításán bemutatott munkái –, annak ellenére, hogy egy szegmensét mutatják be eddigi életművének – nem hagynak hiányérzetet bennünk. Többszörösen sem. Pontosan érzékeljük, hogy az 1983-ban, még a prágai Képzőművészeti Akadémia tanulmányai alatt készült színes akvatinta sorozata, a *Csallóközi mesék*, majd az 1988-ban létrejött *Szélember kenyere* illusztrációk, mennyire időtállóak, mennyire frissek, egyediek. Lőrincz Zsuzsa fiatalon érett művészként jelent meg a felvidéki, a szlovák, a cseh és magyar képzőművészetben. Olyan témához nyúlt, ami korábban kevesebbet ihletett meg, a *Csallóközhöz*. Ipolyi Arnold *Magyar Mythológiájában*, és a *Csallóközi úti képekben* felelevenített ősi magyar hitvilágához.

„Ki ne ismerné Csallóköz régi hagyományos Aranykert nevét!? – melyet a rege és történet egyaránt sajtóságos visszaemlékezéseivel kísér. – Mint hazánk, s a Duna legnagyobb szigete, valóban már mintegy magában elzárt külön világot és kertet képez. De a rege még bájosabb fényben tünteti fel. Szerinte (mármint a régi hit szerint) itt volt azon Aranykert,

Szabó Lilla és Lőrincz Zsuzsa a Forrás Galéria kiállítás-megnyitóján (Fotó: Molnár Éva)

melyben a tündérek honoltak, hol örök tavasz virít, s arany gyümölcs terem” – írta jó másfél évszázada a tudós püspök.

Ma talán, az Alföld, a Hortobágy, a modern magyar képzőművészet elindítójaként szereplő Nagybányával Erdély, és az utóbbi években többször a figyelmünkbe kerülő Kárpátok hegyvonulata által ölelt Kárpátalja mellett a Felvidék Csallóköz részét kevésbé ismerjük. Ezért is nagyszerű, hogy a kiállító galéria ezt az együtttest válogatta ki a gazdag és sokszínű életműből.

Lőrincz Zsuzsa prágai tanulmányai után itt telepedett le, itt lett otthona, itt figyelhetett az ősi Árpád-kori templomok körülötti bő termőföldek és lápos árterületek múltból áradó meséire. Amint kollégája, Luzsicza Lajos, a Zlatá Korunában 2017 májusában nyílt kiállítás megnyitójában mondta: „érzékkelhető a munkáin szülőföldje, a Csallóköz (Pozsony) környezetének, emlékeinek mesészerű hatása”. De többet érzünk itt is bemutatott grafikáiból. Erőt, bátorságot a néhány látszólag kusza vonal-rajzban néhány színnel, kék, vörös, fekete, zöld, szürke, akvatinta technikával készült Csallóközi mesékben. A táj és az ember kapcsolatában – a síkság és termékenység viszonyát, a síkság kitarulkozását, lélegzését, az ember kendőzetlen, ruhátlan feltárulkozását állítja elénk. Lendületes vonalakkal, széles gesztusokkal megrajzolt képeim dobog és lüktet ölelkező alakjainak megjelenítése. A régmúlt-jelen tájat így láttatja. Miközben a mikrovilágot mutatja be, a makróként ábrázolja: a földből nőnek ki alakjai és a földdel egyesülnek szeretkezéseik során. Megtermékenyíti őket a föld és ők a földet, öleléseikkel. Nemcsak beleérez, de robusztusan feltámasztja, megigézi a síkságban rejtőzködő különös világot. Mintha a ködből varázsolná elénk, vagy mintha az éjszaka leple alatt életre kelő múltat örökítené meg: nyög, sóhajt és vadul magának él ez az Ipolyi által egybegyűjtött valahavolt Tündéerkert.

A *Hajnal* (1985) című színes akvatinta grafikán is mintha éppen ezt, az ébredés pillanatot fejeznék ki: már vörös barázdák alatt bújnak meg az éjszaka figurái, már vörös lepel takarja be, fedi testüket, csupán még az utolsót nem érte el a hajnal-éjt váltó titokzatos fénye. Alvásra készen fedetlenül kuporog a kép sarkában. Az *Igézők* három gráciája, az alföldi primavera nőalakjai, s a *Bikát megülő* színes krétarajz – nem Európa elrablása...

Ezzel az érzelmektől felgyújtott gondolati erővel, művészi tehetséggel és modern kifejezési eszközökkel különbözik Lőrincz Zsuzsa tájbrázolása más művészekétől, köztük pl. a gömöri Bacskai Bélától, Kurucz D. Istvántól és másokétől. Tehetség, keresetlen rajz, bátor és tévedhetetlen vonalvezetés jellemzi Lőrincz Zsuzsa művészetét.

Az emeleten bemutatott *Partok* sorozat 2000-ben született. A mezotinta technikával készült grafikai megtevesztően szénrajz hatásúak. Fekete fehér tónusú képei, a *Viharvert fa*, a *Tavasza*, a *Fák*, a *Pirkadat* – felsejlések, ködbe vesző, nehezen megfogalmazható érzéseket és érzeteket tolmácsolnak. A címeknél is érzékeljük, hogy nem utólagosak, hanem éppen az érzet születésének valósága váltja ki nála az alkotást – és az ebből fakadó mű „magában” viseli már a téma-címet. Kusztoz Endre erdélyi képzőművészünk felvidéki folytatásaként látjuk magunk előtt ezt a *Partok* ciklust.

Radnóti Miklós *A szerelem gyöngyei*, 2014 néhány lapja, művészetének egy más vonalát villantja fel számunkra.

Szobrászatával szintén egy új periódust nyitott nemcsak a saját, de a magyar művészetben is.

Reményeink szerint ez után az első budapesti egyéni kiállítása után hamarosan, az egész életművét bemutató tárlaton láthatjuk majd különös, egyéni plasztikai műveit is.

Gratulálok Lőrincz Zsuzsa művésznőnek, akinek külön köszönöm, hogy a kiállítás megnyitására felkért. Barátságunk is régre megy vissza: valamikor mindketten a pozsonyi Duna utcai magyar iskola diákjai voltunk.

(Elhangzott a 2017. november 8-i kiállítás-megnyitón a Forrás Galériában.)

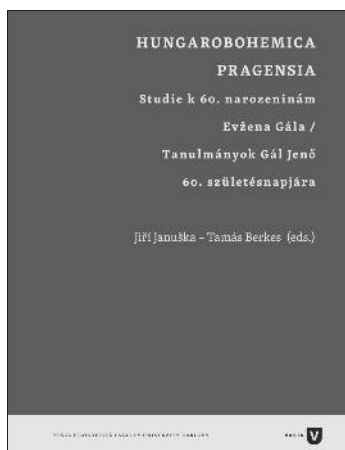

Szárnyasoltár (részlet), 2007, drót, fa, papír és Niké, 2010, drót, a Zlatá Koruna-i kiállításon

GÁL JENŐ 60

Gál Jenő barátunk, 2003 és 2009 között a budapesti Cseh Centrum igazgatója, aki a prágai Károly Egyetem magyar szakának vezető tanáraként tért vissza Prágába, 2017. június 7-én ünnepelte 60. születésnapját, stílusosan egy „ál”konferencia keretében, ahol csupa jó barát várta egy valódi tudományos emlékkönyv-meglepetéssel: A Károly Egyetem Filozófiai Karának HUNGAROBOHEMICA PRAGENSIA című kötete 27 szerző tanulmányát tartalmazza cseh és magyar nyelven, *Jiří Januška* és *Berkes Tamás* irodalomtörténészek szerkesztésében.

A Bohemia Baráti Kör az alábbi levelet küldte a tanulmánykötetbe (239. oldal):

Kedves Jenő!

Ki hinné, hogy tíz év telt el azóta, hogy félév százados születésnapodat még Budapesten köszönhetjük, méghozzá sűrű munka közepette. Akkor a Cseh Centrum élén a kultúráközvetítő és népszerűsítő programok garmada adta meg az auráját. Hisz alig győztük a jobbnál jobb, színvonalasabbnál színvonalasabb esteket, kiállításokat, beszélgetéseket látogatni, nemcsak a „zárt” követségi épületben, hanem szerte a városban és vidéken. Barátságunk is innen ered, hogy a „műsorláva” mellett mindig nyitott voltál az újabb és újabb ötletekre, s ha tetszett, máris fölkaroltad és egyengetted megvalósulását. Diplomáciai érzéked, a széles szellemi és baráti kapcsolat-rendszered, küzdőképességed segített megnyerni a partnereket, az ajtókat kinyitni – és csodákat művelni. Mint 2009-ben, amikor 2008-as világrengető válság nehézségei ellenére – a csillagok szerencsés együttállására – Csehország kulturális tűzijátékot produkált a Budapesti Tavasz Fesztiválon. Emlékezetes és sok-sok érdeklődőt vonzó rendezvények, kiállítások vonultak be Budapest reprezentatív helyszíneire, mint a Szépművészeti Múzeumba (Mucha-kiállítás), a Művészetek Palotájába (a Cseh Rádió Zenekara, a Filharmonikusok koncertje), az Országos Széchényi Könyvtárba (fotókiállítások, V4-koncert), a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermébe (Martinů-koncert), az Irodalmi Múzeumba, a Millenáris Parkba, galériákba és még sorolhatnánk. Nem reszortunk mérleget vonni a Budapesten töltött hat év tevékenységéről, de érzésünk szerint a Cseh Centrum eddigi fénykorát hozta, amire büszke lehetsz, bizonyítva, hogy kedvenc területed, az irodalomtudomány mellett a koncepciózus, igényes szervezés terén is otthon vagy. Örültünk, hogy partnerül fogadtál minket, a civileket a pályán, hogy együttműködhettünk, és hiszünk, hogy a közös munka, a közös emlékek egyben tartós alapját képezik barátságunknak. Azóta is kapcsolatban állunk

Gál Jenő, kezében a meglepetéssel és Berkes Tamás a születésnap konferencián Prágában

és figyelemmel kísérjük egymás munkásságát a Budapest–Prága tengelyen. Isten éltesse!

Születésnapj jókívánságokkal köszönt a Bohemia Baráti Kör nevében *Molnár Éva*, azaz *molnárová*, *Zachár Ottó*, *Goldmann Ilona*, *Polgár László*.

Budapest, 2017. január 10.

Gál Jenő a 2009. évi BTF Mucha-kiállításán (Fotó: Zachár Ottó)

CSMMSZ

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének szervező titkári tisztségéből 2017. december 31-ével nyugdíjba vonult *Farkas Éva* barátunk, akitől több éves együttműködésünk után ezúton búcsúzunk és kívánunk neki jó pihenést és hosszú tartalmas éveket!

Farkas Éva a CSMMSZ irodájában (Fotó: Molnár Éva)

2018. január 1-jétől a CSMMSZ új szervező titkáráként a prágai irodában *Tarics Adrienn*t, szintén régi barátunkat üdvözölhetjük, akinek jó munkálkodást, kitartó lelkesedést kíván a Bohemia Baráti Kör.

A szerkesztőség postaládájából

Bejegyzés a Facebookon **Tomáš Mazal: Szlalom a Parnasszusra** könyvbemutató eseményénél (2017. április 24. Beer & Books):

Ágnes Pethes, 2017. április 25., 14:08

Ez csodálatos. Ebben a pillanatban érkezem meg a hat napos, könyv alapján abszolvált útról. Brno, Hradec Králové, Dobruvice, Kostomlaty nad Labem, Nymburk, Sadská, Hradištko, Kersko és Prága: pipa. Bár még ugyanennyi nap kéne, hogy a főváros összes (még létező) kapcsolódó kocsmáját bejárjam. Hiába, öreg ember nem gyorsvonat. Na majd legközelebb, amikor például nem esik a hó.

feladó: **tom mazal** <mazal.tom@seznam.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

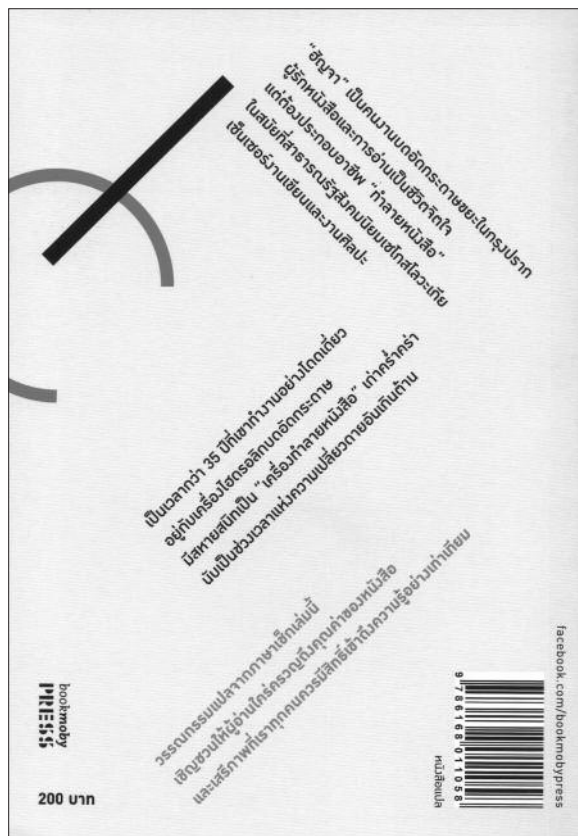
dátum: 2017. április 24. 16:38

tárgy: Příliš hlučná samota - thajské vydání 2017

Přední a zadní strana obálky knihy BH: Příliš hlučná samota (Bookmoby PRESS, Bangkok 2017) Překlad do thajštiny přeložila: Prof. Verita Sriratane

S pozdravem
Tomáš Mazal

2017-ben thai nyelven is megjelent Bohumil Hrabal: Túlságosan zajos magány című könyve!

Od: **cesky-dialog@seznam.cz**
Komu: molnarova111@gmail.com
Datum: 21. 12. 2017 20:16:51
Předmět: Re: Pf 2018

Milá Evo,

mrzí mne, že jsme se dlouho neviděli - snad od té chvíle, kdy jsme seděli na náměstí na těch papírových krásných bedýnách? Doufám, že se v roce 2018 potkáme někde v Praze... Obdivuji tvoji práci a přeju všem o NEJ NEJ NEJ do nového roku a mezitím i hezké a příjemné prožití vánočních svátků.

Eva Střížovská
www.cesky-dialog.net
(Lásd még: 25. oldal!)

feladó: **Patricia Bretas** <patbretas@globo.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2017. december 25. 18:33

tárgy: Merry Christmas / Happy 2018

Dear friends from Europe,

I wish you may have had a Merry Christmas, and wish you a Happy New Year, from the deep of my heart.

It was a harsh year, above all in Brazil, where we have been living and surviving the biggest crisis in our history. Orchestras without their salaries for over 12 months... Can you imagine this? Just to talk about in the Music...

Now I am trying a new way. A Doctoral degree in Music – Piano performance. In November I went to Louisiana State University to play an Audition for 4 Professors. I was awarded a Tuition of 100% and also an assistantship (which means I will probably work teaching/ accompanying, things like that, to earn a some of money).

I have sent all the documents, filled out my Application, but I still must do the TOEFL and GRE (mathematics, do you believe???) in February. If I pass, then Marcelo and I shall move to Baton Rouge, Louisiana in August 2018.

Probably I will have more possibilities of playing concerts there. And make a network.

Well, a big project, a big change. Brazil is deeply bad, unfortunately. Priscila and Otávio (both are married, now) will stay here. And we plan to meet one another every semester.

I hope to keep in touch with you, and be able to keep our cooperation!

All the best for 2018!!!!!!

Greetings from this beautiful and WARM city of Rio de Janeiro!

Patrícia & Marcelo

feladó: **Sándor Téri** <teri.sandor@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2017. december 28. 17:29

Kedves Éva,

A „Házimurik” próbáinak finiséhez érkeztünk, van egy fb oldalunk: https://www.facebook.com/pg/H%C3%A1zimurik-312983152540470/posts/?ref=page_internal

megtisztelő lenne, ha a Bohemia tagjait tájékoztatnád arról, mire készülődünk.

Boldog maradék ó-, és elkövetkező új évet!

Barátsággal: Téri Sándor
+36-20/400-46-76

<http://terisandor.wix.com/terisandor>

Válasz a Bohemia_2018/1. hírleveléből:

– 2018. január 15., 19 h – Bohumil Hrabal: Házimurik című írásából készült **monodráma** bemutatója Debrecenben, a Horváth Árpád Stúdiószínházban. *Színpadra alkalmazta és rendezte:* Téri Sándor. *Eliška Plevová, Pipszi szerepében:* Zeck Juli. *Díszlet, jelmez:* Ondraschek Péter. *Koreográfus:* Katona Gábor. *Dramaturg:* Adorján Beáta. *Rendező munkatársa:* Nóra Homonna. *Súgó:* Ozoroczki Erika... Talán Hrabal-útikalauzunk is segítette a szerzőnek végigjárni a helyszíneket az elmúlt nyáron. Sikeres bemutatót kívánunk. Kíváncsian várjuk a visszhangot, és reméljük, valamelyik előadásra eljutunk.

feladó: **Sándor Téri** <teri.sandor@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2018. január 7. 21:28

tárgy: Re: Bohemia_2018/1_január

Kedves Éva,

az útikalauzotok ott van a kezemben a fb-fotón: <https://www.facebook.com/312983152540470/photos/pcb.321671821671603/321671805004938/?type=3&theater>

Köszönöm a híradást, S.

Bohemia-hírlevelünk további januári számaiban közöltük az első kritikák linkjét (lásd: <http://www.haon.hu/hazimurik-a-csokonaiban/3733470>; <https://www.dehir.hu/galeria/a-hazimurik-a-csokonai-szinhazban>), és reméljük következő Bohemia-évkönyvünkben is visszatérhetünk a témára, azaz az előadásra.

feladó: **Svedenec** <svedenec@volny.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2018. március 16. 12:40

tárgy: svolení

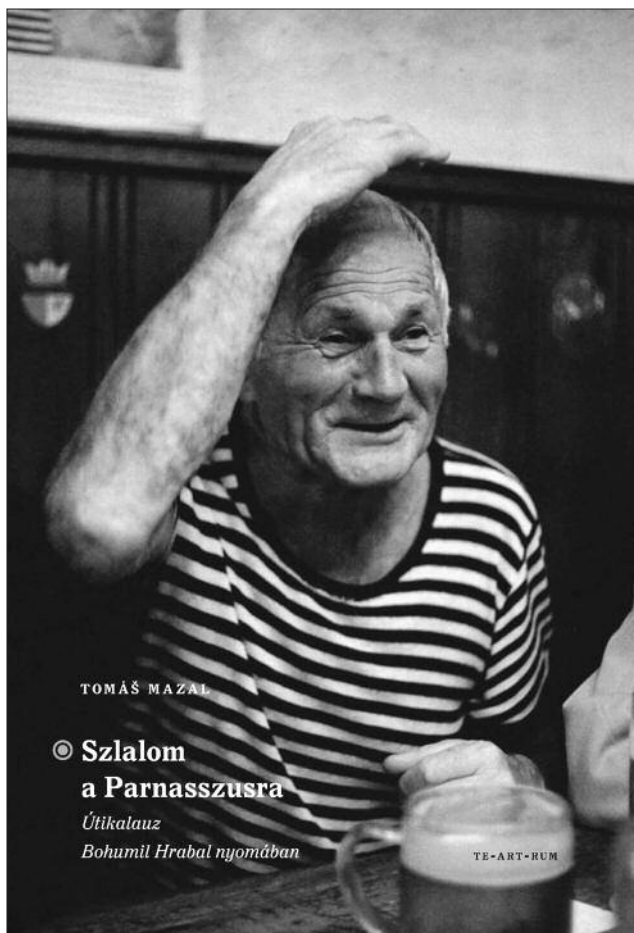
Vážená paní Molnárová,

já i zástupce dědiců autorských práv Ladislava Smoljaka David Smoljak si vážime Vaší práce ve prospěch sblížení maďarské a české kultury. S bezúplatným užitím našich textů v časopise BOHEMIA souhlasíme.

S přátelským pozdravem z Prahy do Budapešti

Zdeněk Svěrák

V Praze 16.3.2018

TOMÁŠ MAZAL

© Szlalom
a Parnassusra

Útikalauz

Bohumil Hrabal nyomában

TE-ART-HUM

Bohemia Kiskönyvtárunk **Tomáš Mazal: Szlalom a Parnassusra. Útikalauz B. Hrabal nyomában** (Te-Art-Rum, 2017) című kötetéből számozott példányok is kaphatók a Kiadó-tól! *RenDELÉS:* molnarova111@gmail.com *e-mailcímen.*

Kedves –ANNO– ismerősök!

A lentebb látható szépséges perselybe mi nem pénzadományt szeretnénk kérni Önöktől, csupán egy ezzel kapcsolatos ajánlattal előállni: akár karácsonyra, akár szülinapra, névnapra, esetleg vendégségbe menve egy ilyen apró ajándék – mint ez az egykori karitatívoktól a mechanikus játékperselyekig mesélő könyvecske – még aprópénzből is megvehető. [tandemgrafika.hu]

[A TANDEM GRAFIKAI STÚDIÓ –ANNO– SZOROZATA]

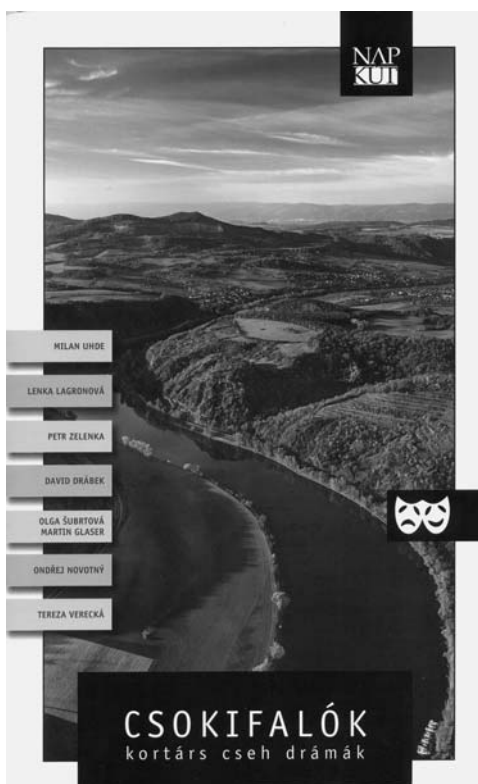
PÉNZGYŰJTŐ
PERSELYEK

KORTÁRS CSEH DRÁMÁK

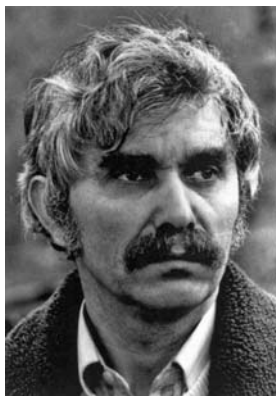
2007-ből a Tandem Kiadótól
és 2017-ből a Napkút Kiadótól

Belső borítóinkon:

Tiszai Nagy Menyhért

református lelkész, festőművész, író, költő képei

Tiszai Nagy Menyhért Zemplénagárdon született 1944-ben. Kistárkányban nevelkedett. Tanulmányait Királyhelmecezen, Nagykaposon, majd a Prágai Károly Egyetem Comenius Teológia Karán végezte. 33 éven át volt a kisdgési gyülekezet lelkésze. Az egyházi szolgálatból való nyugdíjba vonulása után, 2012-ben bekövetkezett haláláig a magyarországi Aranyosapátiban élt. Első verseskötete **Te láttad Uram címmel** 1998-ban, **Veled Uram** című imádságos könyve 2003-ban, **Versek és prózák** című kötete 2012-ben jelent meg. Számtalan tárlatot rendezett Magyarországon és Szlovákiában, főleg a keleti részekben, a hajdani Felvidéken, de Budapestre, most Prágába is eljutottak képei. Alapítója volt a bodrogi alkotóművészek közösségének, a Ticcének, az Aranyosapáti Alkotóháznak és a Csarodai Galériának. Sírja a magyarországi Csaroda községben van. Kisgérés* önkormányzata a faluért végzett sokéves önzetlen tevékenységének elismeréséül, a közösség nevének öregbítéséért 2014-ben posztumusz díszpolgári címet adományozott Tiszai Nagy Menyhértnak. **A Magyar Kultúra Lovagja** 1999. évi kitüntetettje

Tiszai Nagy Menyhért, akit barátai Menyusnak szólítottak – egyszerre volt bohém, kedves, bolondos, szabadlelkű, de örök kételkedő, kereső és mélyen hívő ember is. Festő volt és lelkipásztor, *megszólított*. Mindkét hivatása – az, hogy azokban a nehéz időkben egy bodrogi kis faluban lelkészként festő, festőként lelkipásztor lehessen – nagy elhivatottságot és bátorságot igényelt. Talán ez volt az egyik oka költővé válásának is. Töprengéseit, vágyait így tudta szavakba önteni, feldolgozni. Közben zenélt és énekelt gyönyörű hangján. Tiszta szívű ember volt, akinek az egész élete az alkotás jegyében telt.

Részlet TNM Rekviem Évának című verséből:

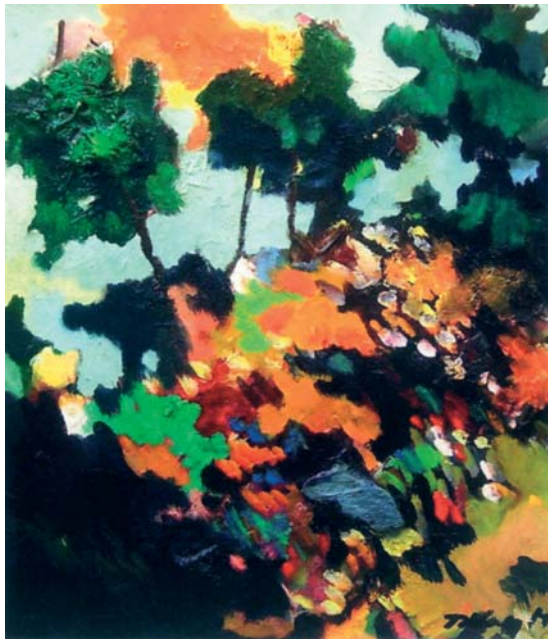
Mondd milyen ott ahol vagy
ahol az élők
a holtak arcán
a lét legbölcsebb mosolyát látják..

(A 2017. október 6-án nyílt prágai kiállítás katalógusából)

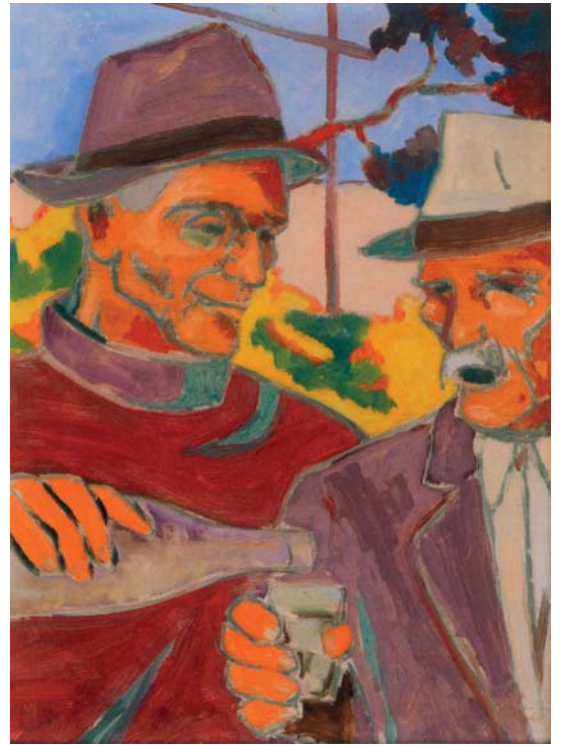
*A kelet-szlovákiai helységnevek magyarul és szlovákul: Kistárkány–Malé Trakany, Királyhelmece–Kráľovský Chlmec, Nagykapos–Veľké Kapušany, Kisgérés–Malý Horeš.

Aranyosapáti, olaj, farost, 1977

*Bujaság II, olaj,
farost, 1995*

Apám Csicseri bácsival, olaj, farost, 1981

Régi kőhid, akril, farost, 2001

Bodrogközi táj, olaj, farost, 1991

BERNARD *Beer*

ČESKÉ PIVO

FOGYASSZA FELELŐSSÉGGEL!